

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА**

*Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису*

ГАВРИЛЮК АНДРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ

УДК 342.9 (477)

ДИСЕРТАЦІЯ

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА ЗА УЧАСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Подається на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ А.В. Гаврилюк

Науковий керівник **Боровик Андрій Володимирович**, кандидат юридичних
наук, доцент

Київ – 2025

АНОТАЦІЯ

Гаврилюк А.В. Адміністративно-правові засади міжнародного співробітництва за участі Національної поліції. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут публічного права, Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2025.

У дисертаційному дослідженні наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, яке полягало у тому, щоб розкрити сутність та узагальнити особливості адміністративно-правових засад міжнародного співробітництва за участі Національної поліції, на основі чого опрацювати пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення адміністративно-правового механізму організації та здійснення міжнародного співробітництва досліджуваними суб'єктами.

Зроблено висновок про те, що міжнародне співробітництво як напрям діяльності Національної поліції України, являє собою комплексний, нормативно-врегульований вектор: 1) роботи органів та підрозділів Нацполіції щодо побудови відносин взаємодії та співпраці з іншими державами, уповноваженими ними органами влади, міжнародними організаціями, тощо; та 2) організації виконання на національному рівні результатів та цілей співробітництва.

Констатовано наявність адміністративної складової в діяльності НПУ за напрямом міжнародного співробітництва. В даному випадку мова йде не тільки про взаємодію суб'єктів міжнародного права, але й про виконання досягнутих з ними домовленостей в Україні безпосередньо, що полягає у діяльності поліції, як державного органу виконавчої влади. Звідси виникає необхідність адміністративно-правового дослідження міжнародного

співробітництва Національної поліції України, що дозволить встановити нормативно-правовий масив даного напрямку діяльності, механізм, різновиди, форми його здійснення та цілий ряд інших важливих моментів.

З'ясовано, що адміністративно-правовий статус Національної поліції України, як суб'єкта міжнародного співробітництва, – це регламентоване національним законодавством юридичне положення даного центрального органу виконавчої влади у адміністративно-правових відносинах, котрі виникають в процесі організації та здійснення заходів міжнародної взаємодії щодо провадження поліцейської діяльності, виражене в ієрархічному розташуванні цього органу у структурі державно-владних відомств, а також його компетенції та повноваженнях.

Узагальнено, що Національна поліція України є самостійним та активним учасником відносин в сфері міжнародного співробітництва, що пояснюється ключовими особливостями її адміністративно-правового статусу, а саме: а) підпорядкованістю поліції Міністерству внутрішніх справ, яке забезпечує укладення та реалізацію міжнародних угод, що стосуються поліції, організацію та проведення міжнародних заходів із залученням Нацполіції, тощо; б) віднесенням статтею 4 Закону України «Про Національну поліцію» міжнародного співробітництва до компетенції даного центрального органу виконавчої влади; в) існуванням законодавчо визначеної системи повноважень НПУ в сфері міжнародного співробітництва, а також окремих структурних підрозділів, які на цільовій та систематичній основі забезпечують виконання цих повноважень.

Відзначено, що в умовах масштабних глобалізаційних процесів злочинність транснаціонального характеру набуває все більшого поширення, адже відкриті кордони зумовлюють суттєву динаміку міграції людей, серед яких багато представників кримінального світу. У зв'язку із цим, Національна поліція України у співпраці із міжнародними правоохоронними організаціями, такими як Інтерпол та Європол, а також окремими державами,

забезпечує протидію злочинам, що є кримінально-караними відповідно до національного та зарубіжного законодавства.

Обґрунтовано, що основу нормативно-правового масиву міжнародного співробітництва за участі Національної поліції становлять численні міжнародні акти (угоди, конвенції, меморандуми), які закріплюють домовленості і зобов'язання України щодо співпраці та взаємодії із правоохоронними органами інших держав, країнами в цілому, міжнародними організаціями з питань протидії злочинності, боротьби з її окремими формами, обміну досвідом та інформацією, проведення спільних дій, взаємного ресурсного забезпечення і таке інше.

Встановлено, що адміністративно-правовий механізм здійснення міжнародного співробітництва за участі Національної поліції - це визначена нормами адміністративного законодавства система взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих елементів, за допомогою яких створюються умови та реалізуються різні напрями міжнародного співробітництва за участі Нацполіції, її органів та структурних підрозділів. Кожен структурний елемент його структури має власне юридичне призначення і зміст. Водночас, в сукупності вони забезпечують організацію умов проведення міжнародного співробітництва за участі НПУ, досягнення поставлених в межах даного напрямку діяльності цілей.

Аргументовано, що адміністративно-правові інструменти здійснення міжнародного співробітництва за участі Національної поліції України – це владно-управлінські форми та відповідні їм методи діяльності уповноважених суб'єктів, за допомогою яких вони досягають цілей співпраці та в подальшому використовують її практичний результат.

Доведено, що за суб'єктом, з яким встановлюється співробітництво, виділяється міжнародна співпраця із державами та міжнародними організаціями. В першому випадку передбачена взаємодія в межах домовленостей із конкретною країною. Таке співробітництво може приймати

різний характер та націлюватись на отримання будь-якого результату, але передбачає обмежене коло ресурсів. Використати можливо лише те, що може запропонувати відповідна держава з огляду на власний досвід, рівень правового, соціального, економічного розвитку тощо.

Обґрунтовано, що за ціллю реалізації міжнародне співробітництво поділяється на: співпрацю із отримання допомоги, протидію правопорушенням, забезпечення безпеки і порядку. Перший різновид пов'язано із залученням ресурсів іноземних країн та міжнародних організацій для вирішення внутрішніх питань і проблем діяльності органів і підрозділів Національної поліції України. Окрім перейняття досвіду, сюди можна віднести отримання матеріально-технічних ресурсів, наприклад, спеціальних поліцейських засобів і техніки, а також обмін даними про злочинні угруповання, окремих осіб, які вчиняють протиправні дії тощо.

Зазначено, що міжнародне співробітництво за участі Національної поліції слід класифікувати: 1) за суб'єктом з яким встановлюється співробітництво: міжнародна співпраця із державами та міжнародними організаціями; 2) за типом відносин: партнерство та наставництво; 3) за ціллю реалізації: співпраця із отримання допомоги, протидія правопорушенням, забезпечення безпеки і порядку.

Під методами міжнародного співробітництва за участі Національної поліції запропоновано розуміти сукупність способів, прийомів, заходів та процедур, що використовуються міжнародними правоохоронними органами та Нацполіцією для організації, координації та реалізації спільних заходів з метою забезпечення правопорядку, боротьби зі злочинністю та зміцнення громадської безпеки на міжнародному та національному рівнях.

З'ясовано, що аналітичний метод у контексті міжнародного співробітництва за участі Національної поліції полягає в систематичному зборі, обробці та аналізі інформації для прийняття змістовних та обґрунтованих рішень у сфері забезпечення безпеки та правопорядку. Крім

того, вказаний метод сприяє формуванню стратегій для протидії та запобігання злочинності, де враховуються соціальні, економічні та політичні фактори, що впливають на безпеку в різних країнах.

Констатовано, що в розрізі піднятої у роботі проблематики метод планування дозволяє вибудовувати стратегію взаємодії правоохоронних органів різних країн, визначати спільні пріоритети, розподіляти ресурси та забезпечувати ефективне реагування на виклики, пов'язані з транснаціональною злочинністю, тероризмом, кіберзлочинністю та незаконним обігом наркотиків.

Відмічено, що участь України в міжнародних операціях щодо підтримки миру і безпеки має надважливе значення для європейської та євроатлантичної інтеграції нашої країни. Що ж стосується безпосередньо Національної поліції України, то її залучення до відповідних заходів має важливе не тільки міжнародне, а й національне значення, оскільки така спільна діяльність забезпечує обмін необхідним досвідом, а відтак позитивно впливає на якість та ефективність виконання завдань, які стоять перед поліцією як ключовим правоохоронним органом України.

Аргументована необхідність розробити та прийняти «Концепцію розвитку Національної поліції України», метою якої є вдосконалення правових, організаційних та кадрових засад діяльності Національної поліції.

Наголошено на необхідності переглянути статтю 4 Закону України «Про Національну поліцію», в якій доцільно більш детально визначити організаційні засади участі поліції у міжнародному співробітництві, а також повноваження даного центрального органу виконавчої влади. Це передбачає чітке окреслення механізмів взаємодії з міжнародними правоохоронними органами, визначення процедур обміну інформацією, спільних операцій та координації діяльності у сфері боротьби зі злочинністю. Важливо закріпити правові підстави участі поліції в міжнародних організаціях, таких як

Інтерпол, Європол та ООН, а також регламентувати порядок реалізації міжнародних зобов'язань у сфері правоохоронної діяльності.

Обґрунтовано необхідність розробити «Інструкцію підготовки поліцейських до участі у міжнародних заходах та операціях», метою якої має бути забезпечення високого рівня професійної, правової та психологічної підготовки поліцейських, які беруть участь у міжнародних заходах, підвищення ефективності їхньої діяльності та забезпечення відповідності міжнародним стандартам у правоохоронній галузі.

Зауважено, що однією зі світових тенденцій, яку слід використати в рамках покращення міжнародного співробітництва за участі поліції, є впровадження новітніх інформаційних технологій, таких як штучний інтелект, за допомогою якого вбачається можливим здійснювати комплексний аналіз великого масиву даних та автоматизації процесів збору, обробки і збереження інформації.

Ключові слова: міжнародне співробітництво, Національна поліція, адміністративно-правове дослідження, адміністративно-правовий статус, нормативно-правове регулювання, адміністративне право, адміністративно-правовий механізм, види співробітництва, форми, методи, підтримка миру та безпеки, удосконалення, адміністративне законодавство.

SUMMARY

Havryliuk, A.V. Administrative and Legal Framework for International Cooperation Involving the National Police. – *Qualification scientific work on the rights of the manuscript.*

The thesis for obtaining a scientific degree of Candidate of Juridical Science in speciality 12.00.07 «Administrative Law and Procedure; Financial Law; Information Law». – Scientific Institute of Public Law, Scientific Institute of Public Law, Kyiv, 2025.

The thesis provides a theoretical generalisation and a new solution to the scientific task of revealing the essence and summarising the specific features of the administrative and legal framework for international cooperation involving the National Police, and on this basis, to develop proposals and recommendations aimed at improving the administrative and legal mechanism for organising and implementing international cooperation by the actors under study.

It is concluded that international cooperation as an area of activities of the National Police of Ukraine is a comprehensive, legislatively regulated vector of: 1) the work of the bodies and units of the National Police in building relations of interaction and cooperation with other States, authorities empowered by them, international organisations, etc; and 2) organisation of performance of the results and objectives of cooperation at the national level.

It is stated that the NPU has an administrative component in its activities in the area of international cooperation. In this case, it is not only about the interaction of participants in international legal relations, but also about the implementation of agreements reached with them in Ukraine directly, which is the activities of the police as a state executive body. Consequently, international cooperation of the National Police of Ukraine should be studied in administrative and legal terms, in order to establish the regulatory framework of this area of activities, the mechanism, types, forms of its implementation and a number of other important issues.

It is established that the administrative and legal status of the National Police of Ukraine as an actor of international cooperation is a legal position of this central executive body regulated by national legislation in administrative and legal relations arising in the course of organisation and implementation of international cooperation activities related to police activities, and is expressed in the hierarchical position of this body in the structure of public authorities, as well as its competence and powers.

It is summarised that the National Police of Ukraine is an independent and active participant in relations in the field of international cooperation, which is due to the key features of its administrative and legal status, namely: a) subordination of the police to the Ministry of Internal Affairs, which ensures the conclusion and implementation of international agreements relating to the police, organisation and conduct of international events involving the National Police, etc; b) referral by Article 4 of the Law of Ukraine “On the National Police” of international cooperation to the competence of this central executive body; c) availability of a legislatively defined system of powers of the NPU in the field of international cooperation, as well as separate structural units that ensure the exercise of these powers on a targeted and systematic basis.

It is emphasised that in the context of large-scale globalisation processes, transnational crime is increasingly widespread, as open borders lead to significant migration dynamics, including many representatives of the criminal world. In this regard, the National Police of Ukraine, in cooperation with international law enforcement organisations such as Interpol and Europol, as well as individual states, combats crimes that are punishable under national and foreign law.

It is proved that the basis of the legal framework for international cooperation involving the National Police is formed by numerous international instruments (agreements, conventions, memoranda) which enshrine Ukraine's agreements and obligations on cooperation and interaction with law enforcement agencies of other States, countries in general, and international organisations on

issues of combating crime, combating its specific forms, exchanging experience and information, conducting joint actions, mutual resource provision, etc.

It is established that the administrative and legal mechanism for international cooperation involving the National Police is a system of interrelated and complementary elements defined by administrative law, which create conditions and implement various areas of international cooperation involving the National Police, its bodies and structural subdivisions. Each structural element of its structure has a specific legal purpose and content. Therewith, they collectively ensure the organisation of the conditions for international cooperation involving the NPU and the achievement of the goals set within this area of activity.

It is proved that the administrative and legal instruments for international cooperation involving the National Police of Ukraine are the administrative and managerial forms and corresponding methods of activities for the authorised entities to achieve the objectives of cooperation and subsequently use its practical result.

It is proved that the entity to be cooperated with comprises international cooperation with states and international organisations. In the first case, cooperation is envisaged within agreements with a particular country. Such cooperation can be of a different nature and be aimed at achieving any result, but involves a limited range of resources. It is possible to use only what the respective state can offer, given its own experience, level of legal, social and economic development, etc.

It is proved that, according to the purpose of implementation, international cooperation can be divided into: cooperation in obtaining assistance, combating offences, and ensuring security and order. The first type is related to the attraction of resources from foreign countries and international organisations to address internal issues and problems of the activities of the bodies and units of the National Police of Ukraine. In addition to the transfer of experience, this can include the acquisition of logistical resources, such as special police equipment and

machinery, as well as the exchange of data on criminal groups, individuals committing illegal acts, etc.

It is emphasised that international cooperation involving the National Police should be classified by: 1) the entity to be cooperated with: international cooperation with States and international organisations; 2) the type of relations: partnership and mentoring; 3) the purpose of implementation: cooperation in obtaining assistance, combating offences, ensuring security and order.

The methods of international cooperation involving the National Police are proposed to be understood as a set of methods, techniques, measures and procedures used by international law enforcement agencies and the National Police to organise, coordinate and implement joint activities to ensure law and order, combat crime and strengthen public safety at the international and national levels.

It is established that the analytical method in the context of international cooperation involving the National Police consists in the systematic collection, processing and analysis of information for making meaningful and informed decisions in the field of security and law enforcement. In addition, this method contributes to the formation of strategies for combating and preventing crime with due regard for social, economic and political factors affecting security in different countries.

It is stated that in the context of the issues raised in this paper, the planning method enables to build a strategy for cooperation between law enforcement agencies of different countries, to identify common priorities, to allocate resources and to ensure an effective response to the challenges posed by transnational crime, terrorism, cybercrime and drug trafficking.

It is noted that Ukraine's involvement in international peacekeeping and security operations is of paramount importance for our country's European and Euro-Atlantic integration. As for the National Police of Ukraine itself, its involvement in relevant activities is important not only internationally, but also nationally, as such joint activities ensure the exchange of necessary experience, and therefore have a

positive impact on the quality and efficiency of the tasks facing the police as a key law enforcement body of Ukraine.

It is proved that a “Concept of Development of the National Police of Ukraine” needs to be developed and adopted, with the purpose of improving the legal, organisational and personnel principles of the National Police.

It is emphasised that Article 4 of the Law of Ukraine “On the National Police” should be revised to define the organisational principles of police participation in international cooperation and the powers of this central executive body more precisely. This implies a clear definition of the mechanisms of interaction with international law enforcement agencies, procedures for information exchange, joint operations and coordination of activities in the field of combating crime. It is important to establish legal grounds for police participation in international organisations such as Interpol, Europol and the UN, as well as to regulate the procedure for implementing international obligations in the field of law enforcement.

It is proved that an “Instruction for training police officers to participate in international events and operations” should be developed, with the aim of ensuring a high level of professional, legal and psychological training of police officers involved in international events, improving the efficiency of their activities and ensuring compliance with international standards in law enforcement.

It is stated that one of the global trends that should be used to improve international police cooperation is the introduction of the latest information technologies, such as artificial intelligence, which is considered to be able to analyse a large amount of data comprehensively and automate the processes of collecting, processing and storing information.

Keywords: international cooperation, National Police, administrative and legal research, administrative and legal status, regulatory and legal framework, administrative law, administrative and legal mechanism, types of cooperation, forms, methods, maintenance of peace and security, improvement, administrative legislation.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ
в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Гаврилюк А. В. До характеристики адміністративно-правового статусу Національної поліції як суб'єкта міжнародного співробітництва. *Юридична наука*. 2020. № 3. Т. 2. С. 201–205.

2. Гаврилюк А. В. До характеристики ключових форм міжнародного співробітництва за участю Національної поліції. *Держава та регіони: Серія «Право»*. 2022. № 3(77). С. 280–284.

3. Havryliuk A. Crime control as one of the main areas of international cooperation with the participation of the National Police. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2024. № 1. P. 45–51.

4. Гаврилюк А. В. До проблеми визначення поняття адміністративно-правового механізму здійснення міжнародного співробітництва за участю Національної поліції. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2024. Вип. 5. С. 198–202.

5. Гаврилюк А. В. Міжнародне співробітництво як важливий напрям діяльності Національної поліції. *KELM*. 2024. № 5(65). С. 143–146 (Республіка Польща).

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Гаврилюк А. В. Підтримка миру та безпеки, як одна з основних сфер міжнародного співробітництва за участю Національної поліції. *Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 12–13 серп. 2020 р.). Київ: Наук.-дослід. ін-т публік. права, 2020. С. 132–134.

7. Гаврилюк А. В. Міжнародно-правові засади міжнародного співробітництва за участю Національної поліції. *Науково-практичні засади розвитку наукової думки на сучасному етапі державотворення*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 22–23 верес. 2021 р.). Київ: Наук.-дослід. ін-т публік. права, 2021. С. 118–120.

8. Гаврилюк А. В. До характеристики елементів адміністративно-правового механізму здійснення міжнародного співробітництва за участю Національної поліції. *Інноваційні підходи до реформування сучасного законодавства*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 20–21 квіт. 2023 р.). Київ: Наук.-дослід. ін-т публік. права, 2023. С. 44–46.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	17
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЗА УЧАСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ.....	26
1.1. Міжнародне співробітництво як напрям діяльності Національної поліції та об'єкт адміністративно-правового дослідження	26
1.2. Адміністративно-правовий статус Національної поліції як суб'єкта міжнародного співробітництва.....	40
1.3. Основні сфери міжнародного співробітництва за участю Національної поліції	55
1.4. Нормативно-правовий масив міжнародного співробітництва за участі Національної поліції та місце в ньому адміністративного законодавства...	68
Висновки до розділу 1	82
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗДІЙСНЕННЯ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЗА УЧАСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ.....	87
2.1. Поняття та елементи адміністративно-правового механізму здійснення міжнародного співробітництва за участі Національної поліції.	87
2.2. Види та форми міжнародного співробітництва за участі Національної поліції.....	100
2.3. Методи міжнародного співробітництва за участі Національної поліції	114
Висновки до розділу 2	129
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЗА УЧАСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ	138
3.1. Особливості залучення Національної поліції до участі в міжнародних операціях з підтримки миру і безпеки	138

3.2. Розвиток адміністративного законодавства в частині удосконалення адміністративно-правового регулювання організації та здійснення міжнародного співробітництва за участі Національної поліції.....	153
Висновки до розділу 3	168
ВИСНОВКИ	173
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	179
ДОДАТКИ	205

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми дослідження. У реаліях сьогодення значущість діяльності Національної поліції України в напрямі забезпечення безпеки й правопорядку в суспільстві, а також захисту прав, свобод та інтересів громадян складно переоцінити, адже саме на цей центральний орган виконавчої влади покладено ключові завдання в правоохоронній сфері нашої країни. Водночас сучасний етап розвитку суспільства означений виникненням нових загроз, що спонукають поліцію адаптуватись і трансформувати власну діяльність, використовуючи інноваційні технології, методи розслідування та превентивні заходи. Усе це передбачає розширення сфери діяльності поліції, зокрема в частині міжнародного співробітництва. Зазначене зумовлено тим, що в умовах глобалізації та розвитку технологій злочинні угруповання діють на міжнародному рівні, що передбачає тісну взаємодію поліцейських з іноземними партнерами, міжнародними організаціями та спеціалізованими структурами безпеки.

У процесі своєї діяльності Національна поліція співпрацює з Інтерполом, Європолем, ООН, правоохоронними органами інших країн, а також бере участь у міжнародних навчаннях, обміні досвідом та інформацією. Така співпраця дозволяє швидко реагувати на нові виклики, удосконалювати професійну підготовку поліцейських, запроваджувати кращі світові практики у сфері забезпечення правопорядку та безпеки. Зазначене вище засвідчує потребу у створенні ефективної системи адміністративно-правових засад міжнародного співробітництва за участю Національної поліції України.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Окремі проблемні питання, присвячені різним аспектам і напрямам діяльності Національної поліції України, у своїх наукових працях розглядали: Н. С. Андрійченко, О. М. Бандурка, О. І. Безпалова, А. В. Боровик, С. М. Бортник, А. Г. Вархов,

О. О. Воронятніков, Ю. В. Гаруст, Є. А. Гетьман, Ю. М. Дем'ян,
 Н. З. Дерев'янка, О. В. Джафарова, О. С. Дніпров, О. Ю. Дрозд,
 О. М. Дуфенюк, А. В. Калайда, О. Ф. Кобзар, С. О. Книженко,
 В. В. Конопльов, В. І. Курило, К. М. Куркова, Л. І. Луценко-Миськів,
 А. А. Манжула, Д. О. Марусевич, В. І. Мельник, М. С. Орлів, В. П. Петков,
 Є. Ю. Подорожній, А. В. Потопальський, Р. А. Сербин, В. В. Середа,
 Є. Ю. Соболев, В. В. Сокурено, А. В. Солонар, Л. В. Сорока, О. В. Ткаченко,
 В. І. Фелик, Р. В. Шаповал, Т. А. Шумейло та багато інших. Проте, попри
 значний теоретичний доробок, у науковій літературі фактично
 неопрацьованим є такий важливий напрям діяльності Національної поліції,
 як міжнародне співробітництво, а також визначення адміністративно-
 правових засад регулювання правовідносин, що виникають у відповідній
 сфері суспільного життя.

Таким чином, відсутність комплексних монографічних досліджень,
 присвячених проблемі міжнародного співробітництва за участю
 Національної поліції України в сучасних умовах, а також наявність низки
 прогалин і недоліків організаційного та правового характеру в цій сфері,
 обумовлюють актуальність і своєчасність теоретичного опрацювання
 проблеми адміністративно-правових засад міжнародного співробітництва за
 участю Національної поліції.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.
 Дисертаційне дослідження виконано відповідно до Цілей сталого розвитку
 України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України
 від 30 вересня 2019 року № 722/2019; Стратегії розвитку органів системи
 Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року, схваленої
 розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 року
 № 1023-р; Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку органів системи
 Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року, затвердженого
 розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 693-

р. Тема роботи узгоджується з темою науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390).

Мета та завдання дослідження *Мета* дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб спираючись на аналіз наукових поглядів учених, норм чинного законодавства та практичної діяльності органів і підрозділів поліції, з'ясувати сутність й особливості адміністративно-правових засад міжнародного співробітництва за участю Національної поліції, на основі чого розробити пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення адміністративно-правового механізму організації та здійснення міжнародного співробітництва досліджуваними суб'єктами.

Досягнення поставленої мети зумовлює потребу у вирішенні таких *завдань*:

- розкрити сутність міжнародного співробітництва як напряму діяльності Національної поліції та об'єкт адміністративно-правового дослідження;

- схарактеризувати адміністративно-правовий статус Національної поліції як суб'єкта міжнародного співробітництва;

- з'ясувати основні сфери міжнародного співробітництва за участю Національної поліції;

- узагальнити нормативно-правовий масив міжнародного співробітництва за участю Національної поліції та встановити місце в ньому адміністративного законодавства;

- визначити поняття й елементи адміністративно-правового механізму здійснення міжнародного співробітництва за участю Національної поліції;

- виокремити види та форми міжнародного співробітництва за участю Національної поліції;

- окреслити методи міжнародного співробітництва за участю Національної поліції;

- обґрунтувати особливості залучення Національної поліції до участі в міжнародних операціях з підтримки миру та безпеки;

- запропонувати напрями розвитку адміністративного законодавства в частині вдосконалення адміністративно-правового регулювання організації та здійснення міжнародного співробітництва за участю Національної поліції.

Об'єктом дослідження є правові відносини, які виникають у процесі міжнародного співробітництва за участю Національної поліції.

Предмет дослідження – адміністративно-правові засади міжнародного співробітництва за участю Національної поліції.

Методи дисертаційного дослідження. Основу дисертаційного дослідження становлять як загальні, так і спеціальні методи наукового пізнання, застосування яких дало змогу комплексно підійти до виконання поставлених завдань. Так, за допомогою *логіко-семантичного* методу вдалося визначити поняття міжнародного співробітництва як пряму діяльності Національної поліції та об'єкт адміністративно-правового дослідження (підрозділ 1.1), а також розкрити поняття та виокремити елементи адміністративно-правового механізму здійснення міжнародного співробітництва за участю Національної поліції (підрозділ 2.1). Метод *документального аналізу* було застосовано з метою характеристики елементів адміністративно-правового статусу Національної поліції як суб'єкта міжнародного співробітництва (підрозділ 1.2), узагальнення нормативно-правового масиву міжнародного співробітництва за участю Національної поліції, а також встановлення місця в ньому адміністративного законодавства (підрозділ 1.4). Окреслити основні сфери міжнародного співробітництва за участю Національної поліції (підрозділ 1.3) вдалося за допомогою *аналітичного* методу. Метод *класифікації* надав можливість виокремити види та форми міжнародного співробітництва за участю

Національної поліції (підрозділ 2.2). З'ясувати методи міжнародного співробітництва поліції (підрозділ 2.3) та особливості її залучення до участі в міжнародних операціях з підтримки миру й безпеки (підрозділ 3.1) дали змогу *структурно-логічний* і *системно-функціональний* методи. Визначенню напрямів розвитку адміністративного законодавства в частині вдосконалення адміністративно-правового регулювання організації та здійснення міжнародного співробітництва за участю Національної поліції (підрозділ 3.2) сприяли методи *моделювання* та *прогнозування*.

Науково-теоретичне підґрунтя роботи становлять праці фахівців з галузі адміністративного права. Крім того, було використано здобутки вчених інших галузевих дисциплін, зокрема міжнародного права, теорії держави та права, соціології, філософії, психології, теорії управління тощо.

Нормативно-правову основу дисертаційної роботи становлять Конституція України, численні міжнародні нормативно-правові акти, ратифіковані у встановленому законом порядку, а також низка законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів, положення яких регулюють діяльність Національної поліції, зокрема в напрямі міжнародного співробітництва.

Інформаційною та емпіричною базою дисертаційної роботи є узагальнення практичної діяльності Національної поліції України, науково-періодичні видання, статистичні дані тощо.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним з перших комплексних монографічних досліджень після початку повномасштабного вторгнення, у якому комплексно розкрито сутність та особливості адміністративно-правових засад міжнародного співробітництва за участю Національної поліції, на основі чого надано пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення адміністративно-правового механізму організації та здійснення міжнародного співробітництва досліджуваними суб'єктами в сучасних умовах.

У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків. Зокрема, у роботі:

вперше:

- на науково-теоретичному рівні аргументовано, що з огляду на сучасні реалії функціонування правоохоронної системи та виклики, які стоять перед Національною поліцією України, найбільш пріоритетним є міжнародне співробітництво: по-перше, у сфері боротьби зі злочинністю; по-друге, у напрямі підтримання миру та безпеки; по-третє, з метою вдосконалення якості кадрового складу поліції та її структурних підрозділів;

- запропоновано авторське визначення поняття адміністративно-правового механізму здійснення міжнародного співробітництва за участю Національної поліції, до елементів якого зараховано: принципи міжнародного співробітництва; суб'єкти забезпечення міжнародного співробітництва; об'єкт міжнародного співробітництва; адміністративно-правові форми та методи здійснення міжнародного співробітництва;

- аргументовано, що методами міжнародного співробітництва за участю Національної поліції є такі: переконання, організаційний, управлінський, економічний, інформаційний, аналітичний методи, методи планування та прогнозування;

удосконалено:

- обґрунтування наукової думки про те, що міжнародне співробітництво за участю Національної поліції України становить особливий вектор діяльності органів і підрозділів Національної поліції щодо побудови відносин взаємодії та співпраці з іншими державами, уповноваженими ними органами влади, міжнародними організаціями тощо з метою подальшої організації виконання на національному рівні результатів і цілей такого співробітництва;

- теоретичний підхід до визначення поняття адміністративно-правового статусу Національної поліції України як суб'єкта міжнародного співробітництва, яким визнано регламентоване національним законодавством

юридичне положення цього центрального органу виконавчої влади в адміністративно-правових відносинах, які виникають у процесі організації та здійснення заходів міжнародної взаємодії щодо провадження поліцейської діяльності, виражене в ієрархічному розташуванні цього органу в структурі державно-владних відомств, а також його компетенції та повноваженнях;

– перелік форм міжнародного співробітництва за участю Національної поліції, до яких зараховано: 1) організацію обміну інформацією з питань запобігання, протидії та попередження правопорушень; 2) направлення поліцейських для виконання визначених міжнародними угодами завдань і функцій; 3) проведення спільних операцій і роботу міжнародних слідчих (оперативних) груп; 4) організацію проведення круглих столів, конференцій, тренінгів, інших наукових та науково-практичних заходів;

дістали подальшого розвитку:

– теза про те, що участь України в міжнародних операціях щодо підтримання миру й безпеки має надважливе значення для європейської та євроатлантичної інтеграції нашої країни. Що ж стосується безпосередньо Національної поліції України, то її залучення до відповідних заходів має важливе не лише міжнародне, а й національне значення, оскільки така спільна діяльність забезпечує обмін необхідним досвідом, а отже, позитивно впливає на якість та ефективність виконання завдань, які стоять перед поліцією як ключовим правоохоронним органом України;

– обґрунтування наукової думки про те, що розв’язання проблеми корупції в поліції, яке, як вбачається, позитивно вплине на міжнародне співробітництво, має включати: 1) створення системи моніторингу та незалежних органів контролю, які б могли ефективно реагувати на корупційні діяння; 2) перегляд системи покарань для осіб, які вчиняють корупційні правопорушення; 3) підвищення рівня грошового та соціального забезпечення, а також загальної якості умов праці поліцейських; 4) постійні, регулярні тренінги для правоохоронців, зокрема щодо етики, прав людини та

стандартів поведінки, що повинні допомогти зберегти високу професійну підготовку поліцейських;

– твердження про те, що в нормативно-правовому масиві міжнародної співпраці за участю України ключове місце належить нормам адміністративного права, адже саме адміністративне законодавство регламентує внутрішні процеси забезпечення співробітництва, а також використання його результатів на практиці.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що викладені в дисертації висновки та пропозиції використовуються і можуть бути використані в:

– *науково-дослідній сфері* – як підґрунтя для проведення подальших теоретико-прикладних досліджень, присвячених адміністративно-правовим засадам міжнародного співробітництва за участю Національної поліції України (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правотворчій діяльності* – у процесі розроблення нових і вдосконалення чинних нормативно-правових актів різної юридичної сили, норми яких спрямовані на регулювання адміністративно-правових засад міжнародного співробітництва за участю Національної поліції України;

– *правозастосовній діяльності* – з метою підвищення ефективності діяльності органів і підрозділів Національної поліції України в напрямі міжнародного співробітництва;

– *освітньому процесі* – під час підготовки підручників і навчальних матеріалів з дисциплін «Адміністративне право», «Поліцейстика», «Міжнародне право» тощо.

Апробація матеріалів дисертації. Підсумки розроблення проблематики та відповідні висновки оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях «Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення» (м. Київ, 12–13 серпня 2020 р.), «Науково-практичні засади розвитку наукової думки на сучасному етапі державотворення» (м. Київ, 22–23 вересня

2021 р.), «Інноваційні підходи до реформування сучасного законодавства» (м. Київ, 20–21 квітня 2023 р.).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які містять дев'ять підрозділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 206 сторінок. Список використаних джерел містить 221 найменування на 26 сторінках.

РОЗДІЛ 1.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЗА УЧАСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

1.1. Міжнародне співробітництво як напрям діяльності Національної поліції та об'єкт адміністративно-правового дослідження

Україна XXI століття, на відміну від радянської, – це відкрита соціальна, правова держава, яка приймає активну участь у міжнародних відносинах та співпрацює із іншими країнами за багатьма різноманітними напрямками. Особлива увага приділяється співробітництву в публічно-правовому секторі. На сьогоднішній день практично кожний орган влади в тій чи іншій формі взаємодіє з державними відомствами інших країн, міжнародними організаціями та міжнародним бізнес сектором, що дає можливість обмінюватись досвідом, залучати додаткові ресурси для реалізації поставлених національним законодавством цілей, сприяти розвитку власної організаційної та технічної інфраструктури і таке інше. Не є виключенням Національна поліція України (далі – НПУ), в роботі якої міжнародне співробітництво – це важливий та активно функціонуючий напрям діяльності.

Так, міжнародне співробітництво – це правова категорія із досить складним змістом. Етимологічно слово «співробітництво» означає спільну діяльність, спільні дії; праця в якій-небудь установі; участь як працівника в діяльності якогось органу, підприємства тощо [197, с.346; 22]. Отже, виходячи тільки з етимологічних джерел можна вказати, що співробітництво характеризує поєднання сил, засобів та ресурсів двох або більше суб'єктів. Тобто, це різновид взаємодії який передбачає спільне досягнення якихось цілей. У відносинах співробітництва кожен учасник

заінтересований у кінцевому результаті, у зв'язку із чим їх діяльність взаємозалежна та взаємодоповнююча [37, с.181–185].

Співробітництво в сфері діяльності державного апарату відбувається на різних рівнях, одним з яких є міжнародний, тобто, співпраця із іноземними суб'єктами. Як вказано у Законі України «Про міжнародне територіальне співробітництво України», – це сукупність взаємовідносин, спрямованих на встановлення і поглиблення економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин між суб'єктами і учасниками таких відносин в Україні та відповідними суб'єктами і учасниками таких відносин іноземних держав, у межах компетенції, визначеної національним законодавством та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [159].

В свою чергу, Наказом Міністерство оборони України «Про здійснення міжнародного співробітництва Міністерством оборони України та Збройними Силами України» встановлено, що міжнародне співробітництво – це складова зовнішніх відносин України, які здійснюються в рамках реалізації державної політики для забезпечення національних інтересів у зовнішньополітичній сфері, сфері оборони та воєнній сфері згідно з законодавством України та нормами міжнародного права [158].

Відповідно до офіційної інформації з відкритих джерел Міністерства охорони здоров'я України, міжнародне медичне співробітництво є унікальним прикладом горизонтальної співпраці між українськими та іноземними медичними закладами. Цінність міжнародного медичного співробітництва полягає у: 1) обміні досвідом, що забезпечує доступ для українських фахівців до передових практик, новітніх медичних технологій, методів лікування та сучасного медичного обладнання та інноваційних технологій, які використовуються в інших країнах. Це сприяє підвищенню

кваліфікації українських медичних працівників і покращенню якості надання медичних послуг в Україні; 2) позиціонуванні України серед міжнародної медичної спільноти в аспекті професіоналізму наших лікарів у наданні медичних послуг, що підкреслює їхні високі компетенції та кваліфікацію. Це демонструє, що українські медики володіють значними знаннями та навичками, які не поступаються світовим стандартам, і підтверджує цінність України як важливого гравця у сфері охорони здоров'я; 3) безпосередньому доступі українських лікарів до системи охорони здоров'я іноземних партнерів для запозичення найкращих практик та впровадження їх в Україні. Відчувають себе частиною світової медичної спільноти, що не лише підвищує їх професійний рівень, але й зміцнює міжнародні зв'язки в сфері охорони здоров'я. До ключових сфер співпраці з країнами належать такі напрямки, як: хірургія; онкологія; ментальне здоров'я; паліативна допомога; трансплантація. В рамках розвитку зазначених сфер співпраці планується: розширення мережі партнерств; фасилітація співпраці з боку МОЗ України та іноземних країн; здійснення комунікації з метою підтримання та розширення співпраці; впровадження кращих світових практик та підходів у розбудові партнерств у сфері охорони здоров'я; інституалізація партнерства та створення координаційного органу; проведення щорічних та інших періодичних заходів для закладів охорони здоров'я-партнерів; взаємодія з країнами-партнерами для виділення коштів на підтримку співпраці [116].

Особливості міжнародного співробітництва неодноразово входили до предмету наукових досліджень. Наприклад, в роботі І.О. Завидняка, цю категорію розтлумачено, як цілеспрямовану й постійну, спільну й погоджену, широку за масштабами й різноманітна за формами та напрямками діяльність компетентних органів, що торкається загальних інтересів держав, які співпрацюють [72, с.103]. Доповнює представлену думку концепція К.В. Степаненко, який пише: «Міжнародна співпраця

охоплює різні компоненти: посилення дипломатичної співпраці; надання консультативної допомоги; адаптація заходів співробітництва до потреб і можливостей країни; механізми адаптації заходів співробітництва до потреб окремих суб'єктів; системи моніторингу та оцінки для відстеження прогресу та успіху заходів щодо співробітництва» [188].

Втім, як правило, дана категорія розглядається в рамках конкретизованого об'єкту. Так, О.С. Гагорічна та В.В. Слободян вважають, що міжнародне митне співробітництво – це один із видів спільної діяльності держав, міжнародних митних організацій та інших суб'єктів, спрямованої на узгодження їхніх інтересів та досягнення спільних цілей у вирішенні особистих та спільних проблем у митній справі на основі загальновизнаних принципів і норм міжнародного права. Відповідно, співробітництво України з міжнародними організаціями у митній сфері є складовою частиною міжнародного митного співробітництва як такого, оскільки воно є ширшим за змістом та за своєю суттю охоплює більш ширші форми такого співробітництва [121, с.35]. В.С. Гуславський, аналізуючи специфіку міжнародного співробітництва в сфері формування регіональної безпеки у Східній Європі, визначив дану категорію, як необхідний елемент поступального руху на шляху до міжнародної безпеки, що передбачає поряд з міждержавним співробітництвом розвиток контактів на неурядовому рівні, співпрацю з громадськими організаціями [56, с.15].

Т.В. Бельська аналізувала в своїх роботах особливості співробітництва органів влади з міжнародними організаціями. Вчена відмічає: «Співробітництво органів влади України з міжнародними організаціями є важливим аспектом стратегічного розвитку нашої країни. Стратегічні напрями зовнішньої діяльності визначають додаткові можливості щодо співпраці органів влади з міжнародними організаціями, а також забезпечують участь в їх діяльності. Співпраця із зазначеними міжнародними організаціями – це лише окремі приклади успішних

міжнародних відносин, підходів, форм та принципів їх діяльності. Слушно, що співпраця органів місцевої влади з міжнародними між-урядовими та неурядовими організаціями дає змогу долучитися до впровадження сучасного світового досвіду врядування. Реалізація різноманітних проектів за підтримки міжнародних організацій спрямована на активізацію регіонів України та орієнтує об'єднані територіальні громади на відповідальну участь в муніципальній діяльності» [20, с.79].

Наукові пошуки окремих вчених спрямовувались на встановлення специфіки міжнародного співробітництва в рамках діяльності Національної поліції України. Наприклад, А.В. Солонар доводить, що під міжнародним співробітництвом органів поліції необхідно розуміти передбачену нормативно-правовими актами, узгоджену за часом, місцем та метою спільну діяльність, спрямовану на забезпечення виконання покладених на них державою завдань, форми якою проявляються в процесі безпосередньої співпраці. На його думку, до основних ознак міжнародного співробітництва варто віднести: 1) це певним чином узгоджена діяльність поліцейських органів двох або більше країн; 2) проявляється між певними суб'єктами міжнародної арени; 3) вбачає реалізацію спільних завдань всіх учасників; 4) усі аспекти взаємодії мають бути встановлені законодавством, тобто належний рівень правової регламентації як на національному, так і на міжнародному рівнях; 5) узгоджена за часом, місцем і цілями діяльність; 6) суб'єкти діють у заздалегідь зумовлених формах співпраці [184, с.158].

В дисертаційній роботі А.В. Калайда наголошено, що міжнародне співробітництво відіграє вагомий роль у розвитку та повсякденній діяльності поліції. Воно є невід'ємною складовою діяльності органів та підрозділів Національної поліції України. Його головні напрями: асиміляція та використання міжнародного досвіду діяльності інших поліцейських органів; організація та реалізація спільних міжнародних (у тому числі, науководослідних проектів; співробітництво у сфері протидії злочинності;

підготовка поліцейських (перепідготовка, підвищення кваліфікації) у зарубіжних країнах. Інститут міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України є тим інструментом, що дозволяє повноцінно забезпечити захист міжнародної безпеки та прав й основоположних свобод людини й громадянина [80, с.34-35].

Дослідженню міжнародного співробітництва, як одного із пріоритетних напрямів підвищення ефективності підготовки працівників для органів та підрозділів НПУ присвячено роботу В.В. Сокурєнко. Згідно до здійснених автором висновків, активна участь у міжнародному співробітництві в галузі підготовки поліцейських кадрів є однією з ознак сформованої системи міжнародних відносин та цілеспрямованого розвитку міжнародного співробітництва у сфері протидії злочинності, що, у свою чергу, притаманна економічно і політично стабільним державам зі сформованою та досить ефективно функціонуючою системою підготовки кадрів поліції. Таке співробітництво сприяє обміну навчальною літературою, найбільш досвідченими викладачами та слухачами, підвищення кваліфікації практичних працівників у рамках взаємного обміну з проблем, що становлять спільний інтерес (боротьба з організованою злочинністю, нелегальна міграція, кіберзлочинність, боротьба з незаконним обігом наркотиків тощо) [183, с.17-18].

Проаналізувавши низку нормативно-правових актів та наукових джерел, в яких наведено визначення поняття і ознак міжнародного співробітництва органів державної влади, а також Національної поліції України у тому числі, беззаперечним видається висновок, що дана категорія уособлює важливий та складний напрям роботи органів і підрозділів НПУ. Він суттєво відрізняється від багатьох інших напрямів роботи цього органу своєю унікальною правовою природою і специфікою організації [37, с.181–185].

Так, у першу чергу, найбільш унікальною ознакою є те, що міжнародне співробітництво НПУ відбувається на підставі міжнародних договорів, укладених Україною з іншими суб'єктами міжнародного права. Даний аспект досить повно та якісно регламентовано Законом України «Про міжнародні договори України». Відповідно до його положень: міжнародний договір України – це укладений у письмовій формі з іноземною державою або іншим суб'єктом міжнародного права, який регулюється міжнародним правом, незалежно від того, міститься договір в одному чи декількох пов'язаних між собою документах, і незалежно від його конкретного найменування (договір, угода, конвенція, пакт, протокол тощо). Міжнародні договори України укладаються: Президентом України або за його дорученням – від імені України; Кабінетом Міністрів України або за його дорученням – від імені Уряду України; міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, державними органами - від імені міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних органів. Від імені України укладаються міжнародні договори України: а) політичні, мирні, територіальні і такі, що стосуються державних кордонів, розмежування виключної (морської) економічної зони і континентального шельфу України; б) що стосуються прав, свобод та обов'язків людини і громадянина; в) про участь України в міждержавних союзах та інших міждержавних об'єднаннях (організаціях), системах колективної безпеки; г) про військову допомогу та направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав чи допуску підрозділів збройних сил іноземних держав на територію України, умови їх тимчасового перебування, включаючи терміни виведення, фінансово-економічні, екологічні та інші наслідки і компенсації; г) про використання території та природних ресурсів України; д) яким за згодою сторін надається міждержавний характер. Від імені Уряду України укладаються міжнародні договори України з економічних, торговельних, науково-технічних,

гуманітарних та інших питань, віднесених до відання Кабінету Міністрів України. Міжвідомчими є міжнародні договори України з питань, що належать до повноважень міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та державних колегіальних органів [160].

При цьому, щоб стати частиною правової системи України міжнародний договір потребує проходження спеціальної процедури надання згоди на його обов'язковість. Вона може надаватись шляхом підписання, ратифікації, затвердження, прийняття договору, приєднання до договору. Згода України на обов'язковість для неї міжнародного договору може надаватися й іншим шляхом, про який домовилися сторони. Зокрема, ратифікація відповідно до Закон здійснюється шляхом прийняття закону про ратифікацію, невід'ємною частиною якого є текст міжнародного договору. На підставі підписаного та офіційно оприлюдненого Президентом України закону Голова Верховної Ради України підписує ратифікаційну грамоту, яка засвідчується підписом Міністра закордонних справ України, якщо договором передбачено обмін такими грамотами. Затвердженню підлягають міжнародні договори України, які не потребують ратифікації, якщо такі договори передбачають вимогу щодо їх затвердження або встановлюють інші правила, ніж ті, що містяться в актах Президента України або Кабінету Міністрів України. Рішення про приєднання України до міжнародних договорів або про їх прийняття приймаються: а) щодо договорів, які потребують ратифікації, – у формі закону України про приєднання до міжнародного договору або закону України про прийняття міжнародного договору, невід'ємною частиною яких є текст міжнародного договору; б) щодо міжнародних договорів, які укладаються від імені України, які не потребують ратифікації, – у формі указу Президента України; в) щодо міжнародних договорів, які укладаються від імені Уряду України, які не потребують ратифікації, – у формі постанови Кабінету Міністрів України [160].

Отже, міжнародне співробітництво Національної поліції України – це взаємодія та співпраця із суб'єктами, яких наділено міжнародною правосуб'єктністю – попадання під прямий вплив міжнародного права, володіння міжнародними правами та обов'язками, регулювання поведінки особи безпосередньо міжнародним правом, здатність брати участь в міжнародних правовідносинах [33]. До їх переліку відносяться держави, міжнародні організації, державоподібні утворення тощо. Крім того, міжнародне співробітництво відбувається від імені України. В даних відносинах НПУ – це національний представник, який співпрацює від держави, а не як окрема юридична особа [37, с.181–185].

Напрями та сфери міжнародної співпраці Національної поліції України на сьогоднішній день нічим не обмежені, окрім затвердженої законодавством компетенції НПУ. Наприклад, протягом перехідного періоду від міліції до поліції у 2015 році з метою реформування спеціальних підрозділів органу на підставі домовленостей між Україною в особі Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС) та Сполученими Штатами Америки для підвищення кадрового потенціалу було залучено в якості тренерів представників підрозділів техаських рейдерів. Останні здійснили відбір і навчання 25 співробітників спецпідрозділу МВС «Сокіл», які надалі в якості спеціальних інструкторів увійшли до підрозділу спеціального призначення КОРД Національної поліції України [194].

Міжнародне співробітництво активно застосовувалось в 2019 році під час виборчого процесу. Поліція, яка є складовою МВС провадила тісну співпрацю з Європейським поліцейським офісом (далі – Європол) та Міжнародною організацією кримінальної поліції - Інтерпол (далі – Інтерпол) у питаннях захисту серверів Центральної виборчої комісії (далі – ЦВК) від зовнішнього втручання. Значна увага приділялась порушенням виборчого законодавства, зокрема, у вигляді купівлі голосів виборці. Крім

того, в рамках передвиборчого процесу поліцією проводилась робота щодо забезпечення охорони кандидатів на пост президента [8].

Актуальним та важливим міжнародне співробітництво виявилось під час повномасштабного вторгнення. Національна поліція України використовує всі наявні механізми та інструменти, а також розширює міжнародне співробітництво для притягнення до відповідальності російських воєнних злочинців. Попри обмеження в роботі Інтерполу щодо розслідування воєнних злочинів, Україна активно використовує й інші методи, зокрема взаємодію з Європолем та двосторонню співпрацю з різними країнами світу. З початку повномасштабної агресії РФ поліція налагодили плідну міжнародну співпрацю. Існують спеціальні підрозділи, які займаються аналітичним проектом з розслідування воєнних злочинів. Їх представники обмінюються інформацією про підозрюваних, обвинувачених і засуджених за воєнні злочини - в першу чергу громадян РФ - в системи Європолу [122].

У 2024 році започатковано нову модель взаємодії поліції та інших органів МВС з правоохоронним сектором Польщі. В рамках неї біло обговорено питання протидії організований злочинності, безпеку на кордоні, виклики, пов'язані із застосуванням безпілотників. Опрацьовано проекти нових міжурядових угод у сфері боротьби зі злочинністю. Організовано направлення до Польщі фахівців з вищих навчальних закладів системи МВС України для ознайомлення із польською системою спеціалізованої освіти, зокрема процесом підготовки поліцейських [186].

Наступним моментом який підкреслює особливість змісту і значення міжнародного співробітництва, як напряду діяльності Національної поліції України, є те, що він складає вагому частину євроінтеграційного процесу нашої держави в цілому. Інтеграція – це процес об'єднання суверенних держав з метою встановлення розширеного економічного простору, де можуть вільно функціонувати товари, послуги, фінанси, інвестиції, робоча

сила. Глобальна інтеграція є закономірністю розвитку людства та виявляється, зокрема: у створенні міжнародно-правових зв'язків між регіональними інтеграційними об'єднаннями; у створенні, функціонуванні і розвитку транснаціональних ринків товарів і послуг тощо [206, с.129; 71, с.12].

В свою чергу, євроінтеграція, відповідно до наукових джерел – це процес взаємодії між соціальними і політичними інститутами держав Європи, стимулюючий створення нової політичної системи – Європейського союзу (далі – ЄС). Метою проведення євроінтеграції є наступне: 1) створення в межах ЄС економічного і валютного союзу, заміна національних валют єдиною валютою; 2) запровадження спільної зовнішньої і безпекової політики; 3) запровадження системи міждержавного співробітництва в сфері внутрішніх справ і юстиції; 4) створення єдиного європейського громадянства, ухвалення спільного кодексу прав і свобод особистості на всій території ЄС; 5) розробка і впровадження єдиного механізму ухвалення рішень; 6) оновлення і розширення системи угод ЄС із державами та їхніми об'єднаннями в різних регіонах світу [98].

Продовжуючи логіку окресленої наукової лінії європейську інтеграцію можна визначити, як глобалізаційний процес поглиблення відносин країн Європи, що має на меті посилення економічного, політичного, соціального, безпекового та іншого співробітництва, створення спільних регуляторних і контрольних органів для забезпечення спільної діяльності, а також інших форм взаємодії. Євроінтеграція базується на загальноєвропейських принципах і стандартах, які стосуються правової системи, особливостей побудови та діяльності органів влади, регулювання суспільного життя тощо.

Україна стала на шлях євроінтеграції у 2014 році та досі з нього не зійшла. Це дозволило нашій державі побудувати відносини із багатьма новими міжнародними партнерами та перейняти велику кількість стандартів

і права в різних сферах функціонування держави, наприклад, в сфері діяльності Національної поліції України та правоохоронного сектору в цілому.

Міжнародне співробітництво дає можливість контролювати та забезпечувати геополітичний статус держави у питанні підтримки регіональної безпеки Європи. Науковці зауважують, що регіональна безпека характеризується певною своєрідністю не тільки у географічному сенсі, але й поєднанням регіональної економічної інтеграції, територіальної засади політичної ідеології та регіональних механізмів безпеки. Серед викликів та загроз регіональній безпеці в сучасних геополітичних умовах можна виокремити: локальні збройні конфлікти, міждержавні та внутрішньодержавні конфлікти, терористична та екстремістська діяльність, екологічні та техногенні катастрофи, а також, в умовах стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, виникають такі загрози, як інформаційні війни та кіберзагрози [68].

Міжнародне співробітництво сприяє адекватній та оперативній реакції з боку Національної поліції України на регіональні безпекові виклики, що входять до сфери компетенції НПУ, наприклад, транснаціональну злочинність. Взаємодія із сусідніми державами дозволяє отримувати інформацію про нові злочинні організації та групи, особливості їх міжнародної злочинної діяльності, виявляти корупційні схеми прикриття роботи останніх і таке інше.

Далі варто відмітити той факт, що міжнародне співробітництво – це інструмент розвитку Національної поліції України, її органів та підрозділів. Так, відповідно до Розпорядження Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) «Про схвалення Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року» від 15.11.2017 №1023-р сучасні виклики і загрози, насамперед гібридні, зумовлені впливом комплексу соціально-демографічних, економічних, політичних, правових,

психологічних і технологічних факторів, вимагають системного реагування, адекватної трансформації сектору національної безпеки, зокрема органів системи МВС. Роль МВС полягає у створенні умов для розвитку безпечного середовища життєдіяльності як основи безпеки на території України, а також сучасної системи внутрішньої безпеки як фактора стримування збройної агресії Російської Федерації. Для мінімізації впливу даних ризиків та протидії ним Стратегія визначала шляхи посилення міжнародного співробітництва в рамках поліцейської діяльності, які включили в себе: 1) використання успішного міжнародного досвіду і сприяння реалізації пілотних проектів; 2) активізацію боротьби зі зростанням транснаціональної злочинності та посилення співпраці в боротьбі з організованою злочинністю; 3) проведення моніторингу дотримання прав людини і розгляду скарг щодо порушення прав людини працівниками органів системи МВС на рівні апарату МВС та в структурі підпорядкованих Міністерству органів, а також забезпечення узгодженого виконання рішень у зазначені сфері міжнародних судових установ чи органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна тощо [165].

Міжнародне співробітництво, як необхідний до реалізації інструмент розвитку поліцейських органів, також передбачався в Плані роботи МВС на 2024 рік затвердженого Наказом МВС від 25.12.2023 №1070. В рамках виконання документом планувалось: 1) розширення співпраці МВС та Європейським агентством з підготовки працівників правоохоронних органів; 2) розширення міжнародного співробітництва з агенціями ЄС та міжнародними організаціями, зокрема Європол, «FRONTEX», з метою посилення протидії транскордонній злочинності, в тому числі шляхом проведення спільних заходів та участі в міжнародних операціях; 3) організація з метою обміном досвіду заходів міжнародного характеру (візити за кордон, зустрічі, телефонні конференції / відеоконференції тощо) за участю керівництва МВС, структурних підрозділів апарату МВС та

іноземних представників для посилення спроможностей МВС, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Національної поліції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Державної міграційної служби України у сферах їх компетенції [143].

Таким чином, проведений аналіз дає змогу дійти до висновку, що міжнародне співробітництво як напрям діяльності Національної поліції України, представляє собою комплексний, нормативно-врегульований вектор: 1) роботи органів та підрозділів Нацполіції щодо побудови відносин взаємодії та співпраці з іншими державами, уповноваженими ними органами влади, міжнародними організаціями, тощо; та 2) організації виконання на національному рівні результатів та цілей співробітництва, що має на меті:

- по-перше, вивчення зарубіжного досвіду з питань правоохоронної діяльності, виховання поліцейських, організації ефективної діяльності органів та підрозділів поліції, тощо;
- по-друге, перейняття та імплементацію європейських стандартів побудови сфери забезпечення безпеки та правопорядку в державі, нормативно-правове обґрунтування європейсько орієнтованих вимог до роботи поліцейських;
- по-третє, участь держави у забезпеченні регіональної безпеки на території Європи;
- по-четверте, сприяння на національному рівні активному та ефективному розвитку діяльності органів та підрозділів поліції, відповідно до найбільш позитивних зарубіжних прикладів функціонування поліцейських органів.

Проведене дослідження також дає можливість констатувати наявність адміністративної складової в діяльності НПУ за напрямом міжнародного співробітництва. В даному випадку мова йде не тільки про взаємодію суб'єктів міжнародного права, але й виконання досягнутих з ними

домовленостей в Україні безпосередньо, що полягає у роботі поліції, як державного органу. Звідси виникає необхідність адміністративно-правового дослідження міжнародного співробітництва Національної поліції України, що дозволить встановити нормативно-правовий масив даного напрямку діяльності, механізм, різновиди, форми його здійснення та цілий ряд інших важливих моментів [37, с.181–185].

1.2. Адміністративно-правовий статус Національної поліції як суб'єкта міжнародного співробітництва

Національна поліція є «нащадком» багатовікової історії розвитку правоохоронної системи на території України, що здійснювалась з метою протидії, запобігання та припинення правопорушень, як незначного характеру у побутовій сфері, так і більш жорстких злочинів: грабежів, бандитизму, вбивств, тощо. В усі часи це була вузько спрямована державна структура закритого характеру, яка використовувала, переважно, консервативні, зокрема примусові, методи діяльності. Сьогодні даний аспект суттєво змінено, внаслідок чого НПУ є публічним, сервісним органом, що працює на благо громадян та відповідальний перед ними. Крім цього, поліція перестала бути закритою для світу, адже вона активно ділиться існуючим досвідом та переймає у зарубіжних країн новітні тенденції поліцейської діяльності. Таким чином, міжнародне співробітництво в структурі його функціонування глибоко укорінилось як невід'ємний аспект, що впливає на адміністративно-правовий статус [**Error! Reference source not found.**, с.201–205].

Оцінка та опрацювання адміністративно-правового статусу Національної поліції як суб'єкта міжнародного співробітництва, перш за все, потребує уточнення понятійного апарату дослідження. Зокрема,

відповідно до словникових джерел слово «статус» походить від латинського «status» та означає положення когось, чогось в певній системі координат, наприклад: статус людини, статус органу влади, статус громадянина і таке інше. Філософська наука визначає статус саме у відношенні до людини: позиція індивіда чи групи індивідів у соціальній системі, що визначається по ряду ознак, специфічних для даної системи (економічних, професійних, етнічних тощо). Людська природа статусу тяжіє своїм історичними корінням ще в часи Римської Імперії. В цій стародавній державі за допомогою даного терміну описувалось становище людини: стан свободи, стан громадянства, сімейний стан і таке інше [185, с.39; 209, с.342; 176, с.108].

Здійснюючи спроби узагальнити загальнонаукові дефініції поняття «статус» М.М. Клемпарський дійшов висновку, що це ніщо інше як набір певних значущих якісних характеристик та ознак суб'єкта (особи), які надають змогу визначити його місце та становище, у тій чи іншій системі [81, с.207]. Суттєвого наукового розбору поняття «статус» отримало у соціологічному змісті. Ось що пише з приводу даної категорії Л.М. Москович: «Виконання будь-якої соціальної ролі припускає наявність у суб'єкта необхідних, нормативно оформлених можливостей, що і визначають зміст його статусу. Саме від набору, сукупності тих можливостей, що надані конкретному суб'єктові (або групі суб'єктів), і визначається його статус, становище в соціальній системі, що індивідуалізується певними ознаками, специфічними для даної системи. Тому можна зробити висновок про те, що роль – це динамічний аспект статусу. Отже, статус визначає міру специфічних очікувань, що звернені до суб'єкта, який займає певну позицію в системі соціальних відносин. Таким чином, сутність поняття «статус» для всіх суб'єктів тотожна і виражає те, що властиво цілому ряду чи роду явищ, а саме – міру свободи, певну

можливість поведінки конкретного суб'єкта або соціальної групи. Тобто «статус» передбачає соціально-типові аспекти поведінки» [119, с.10-11].

В науковій праці І.Я. Конюкова та Є.А. Сидоровської наведено думку, відповідно до якої соціальний статус визначає образ життя індивіда та впливає на його поведінку як споживача (наприклад, у виборі брендів та інше), більше того, в сучасному світі соціальний статус обирається власне самим індивідом, створюється ним і репрезентується соціуму засобами зовнішніх атрибутів через засоби масової комунікації. Соціальний статус людини можна розглядати в аспекті зовнішніх (пов'язані з системою суспільних норм і відображені в нормативному плані соціального статусу) та внутрішніх аспектів (узагальнюють рольові характеристики статусу). Основними проявами соціального статусу індивіда є: контакти; індекси стилю життя (отримує прояв у символічних контактах індивіда та простежується в етикеті); мова (вживання мови в контексті соціального статусу поділяється на стандартне, субстандартне та суперстандартне) [95, с.58].

П.П. Павличенко, Д.А. Литвиненко та М.А. Бояринцева наголошують, що соціальний статус – це місце людини в суспільстві, пов'язане з певними правами та обов'язками; становище індивіда і соціальної групи щодо інших індивідів та груп, яке визначається за соціально вагомими для цієї суспільної системи ознаками (освітніми, фаховими, релігійними тощо). Соціальний статус охоплює різноманітну і водночас узагальнюючу характеристику становища індивіда: професію, фах, характер праці, посаду, матеріальне становище, політичну належність, ділові зв'язки, національність, релігійність, вік, стать, сімейний стан, родинні зв'язки тощо. Соціальний статус, у свою чергу, поділяють на спадковий, тобто одержаний людиною від народження (раса, стать, національність), і досягнутий, тобто набутий власними зусиллями індивіда. Частіше такий статус пов'язують з посадою на місці роботи [134, с.128; 26, с.22].

А.М. Михненко та Е.М. Макаренко зазначають, що соціальний статус – це сукупність прав, привілеїв, моральних норм і обов’язків індивіда або соціальної групи, пов’язаний з виконанням первинної соціальної ролі, яка виявляється у формі поведінки, очікуваної відповідно до становища у суспільстві [67, с.657]. Тож, статус, виходячи із загальної етимології слова та його соціологічної інтерпретації, – це положення, стан, роль, значення якогось суб’єкта чи об’єкта в певних умовах об’єктивної дійсності, наприклад, в соціумі, державі, окремій групі суспільних відносин.

Поняття статусу набуває додаткових ознак та значення у правових, і, зокрема, у адміністративно-правових координатах. Юридична енциклопедія визначає, що правовий статус – це сукупність прав і обов’язків фізичних та юридичних осіб, які визначаються Конституцією України, законами, нормативно-правовими актами та міжнародними договорами, ратифікованими Верховною Радою України [216, с.44; 182, с.99].

З позиції С.Д. Гусарєва, правовий статус – це відображення співвідношення особи та права, за допомогою якого держава окреслює для суб’єкта межі можливої діяльності, його становище по відношенню до інших суб’єктів, і в залежності від індивідуальних або типових ознак, які властиві суб’єктові, у праві відбиваються повнота правового становища особистості, його певна уніфікація або обмеження [53, с.130; 146, с.204-205]. Правовий статус, пише С.А. Костюк, це сукупність юридичних прав, свобод і обов’язків особи, які закріплені в діючому законодавстві і складають соціально-допустимі й необхідні потенційні можливості особи мати суб’єктивні права і обов’язки та реалізовувати їх у системі суспільних відносин. Правовий статус служить юридичною основою і засобом підвищення соціальної активності, залучення кожного громадянина до активної діяльності по управлінню державними і суспільними справами, до розвитку економічного виробництва [99, с.100–101; 78, с.172-173].

А.В. Панчишин зазначає, що правовий статус є самостійною категорією, що характеризується наступними ознаками: 1) правовий статус має універсальний характер, оскільки поширюється на всіх осіб; 2) відображає особливості особи та держави як учасників суспільних відносин та ступінь і характер їх взаємодії; 3) права та свободи, що складають основу правового статусу, не можуть реалізуватися без інших його компонентів – обов'язків і відповідальності; 4) ця категорія забезпечує системність прав, свобод та обов'язків; 5) елементи структури правового статусу є взаємозалежними і взаємодіючими; 6) правовий статус характеризується відносною стабільністю [135, с.96; 207, с.112].

Отже, взагалі, правовий статус характеризує положення суб'єкта права в системі суспільно-правових відносин, що визначене його правами, обов'язками, можливістю їх реалізовувати, а також нести за це відповідальність. Правовий статус підкріплюється нормами Конституції та іншого законодавства України. Однак, його зміст може варіюватись в залежності від галузі суспільно-правових відносин, в яких суб'єкт займає певне положення. Так, виділяються статуси по сферах, одним з яких є адміністративно-правовий. Зокрема, С.Г. Стеценко, визначає його, як сукупність прав, обов'язків та гарантій їх реалізації, закріплених у нормах адміністративного права. В основі адміністративно-правового статусу лежить адміністративна правосуб'єктність [189, с. 92-93].

За позицією С.М. Гусарова, адміністративно-правовий статус – це врегульоване сукупністю адміністративно-правових норм адміністративного права юридичне становище фізичних та юридичних осіб, що передбачає реалізацію їх владно-управлінської компетенції [54, с.96]. Т.О. Коломоєць, адміністративно-правовий статус розглядає, як сукупність суб'єктивних прав і обов'язків закріплених нормами адміністративного права за певним органом. Водночас обов'язковою ознакою набуття суб'єктом адміністративно-правового статусу є наявність у нього

конкретних суб'єктивних прав і обов'язків, що реалізуються у рамках як адміністративних правовідносин, так і поза ними [85, с.64; 18].

Окремі науковці спрямовували свої дослідження на визначення змісту і специфіки адміністративно-правового статусу відносно окремих суб'єктів. Наприклад, І.І. Литвин адміністративно-правовий статус суб'єктів отримання освітніх послуг пропонує розкривати, як сукупність визначених адміністративно-правовими нормами прав і обов'язків (в тому числі юридична відповідальність), носіями яких вони є, та гарантій, на які ці суб'єкти можуть розраховувати, вступаючи у адміністративні правовідносини із суб'єктами надання освітніх послуг, зокрема їх органами управління, а також з відповідними органами влади та місцевого самоврядування з питань освіти. Вчений доводить: правовий статус відображає коло та зміст юридичних можливостей, якими користуються (чи можуть скористатися) суб'єкти отримання освітніх послуг у зазначених правовідносинах, а також варіанти їх необхідної поведінки, тобто такої, що вимагається від них у межах адміністративно-правових відносин у сфері надання освітніх послуг [105, с.264].

Адміністративно-правовий статус особи визначається О.М. Гумінім та Є.В. Пряхінім, як комплекс прав і обов'язків, передбачених нормами адміністративного права. До елементів цього статусу вчені віднесли правосуб'єктність, права, обов'язки та юридичну відповідальність. При цьому, на їх погляд не всі права, закріплені в законодавстві, характеризують адміністративно-правовий статус. До них відносяться лише ті, що передбачені нормами адміністративного права та реалізуються у взаємовідносинах з органами публічної влади, оскільки адміністративно-правові відносини існують тільки там, де один із суб'єктів є суб'єктом владних повноважень. Аналогічно вони підходять до тлумачення обов'язків. Адміністративно-правовий статус характеризують тільки ті, що

обумовлюються виникненням взаємовідносин з органами публічної влади [52, с.32].

О.В. Кучер аналізуючи особливості поняття та структури адміністративно-правового статусу суб'єктів нагляду і контролю за додержанням законодавства про працю пропонує розуміти категорію, як положення останніх у межах адміністративно-правових відносин, яке визначає набір їх юридичних можливостей, особливості діяльності, а також специфіку взаємодії з іншими суб'єктами таких відносин [104, с.298]. Адміністративно-правовий статус громадської організації визначено Є.Є. Додіною, як правове положення у відносинах із суб'єктами виконавчої влади, врегульоване нормами державного і адміністративного права. Адміністративно-правовий статус є частиною загального правового статусу громадської організації. Права й обов'язки громадської організації, про які йде мова в адміністративно-правових нормах, є похідними від конституційних і конкретизують останні. На думку вченої, складовими частинами адміністративного статусу громадської організації є її адміністративна правосуб'єктність, а також реальні права й обов'язки, набуті відповідно до норм адміністративного права [64, с.54-55].

Отже, з огляду на зазначене вище, адміністративно-правовий статус – це законодавчо врегульована характеристика, що вказує положення суб'єкта права, фізичної та/або юридичної особи в системі адміністративно-правових відносин, виражена в його повноваженнях (сукупності суб'єктивних прав та юридичних обов'язків), організаційно-управлінській ролі в державно-владних координатах, компетенції, тобто, колі питань, які суб'єктом вирішуються, а також межах та обсягах його відповідальності. А відтак, адміністративно-правовий статус фактично показує місце в публічно-правовій ієрархії, рівень влади та адміністративні можливості суб'єкта [Error! Reference source not found., с.201–205].

Отже, адміністративно-правовий статус Національної поліції України, як суб'єкта міжнародного співробітництва, – це регламентоване національним законодавством юридичне положення даного центрального органу виконавчої влади у адміністративно-правових відносинах, котрі виникають в процесі організації та здійснення заходів міжнародної взаємодії щодо провадження поліцейської діяльності, виражене в ієрархічному розташуванні цього органу у структурі державно-владних відомств, а також його компетенції та повноваженнях [Error! Reference source not found., с.201–205].

Для розкриття специфіки адміністративно-правового статусу НПУ, як учасника міжнародного співробітництва конкретизуємо кожний виділений елемент статусу. В першу чергу, міжнародна взаємодія та співпраця органу відповідним чином забезпечена організаційним підпорядкуванням МВС. Відповідно Закону України «Про Національну поліцію», НПУ – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Діяльність поліції спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України [161].

Своєї чергу, Постанова КМУ «Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України» від 28.10.2015 №878 визначає, що МВС є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах: «1) забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, а також надання поліцейських послуг; 2) захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні; 3) цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій,

рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності; 4) міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів. Крім цього, МВС є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері дотримання норм міжнародного гуманітарного права на всій території України (у частині повноважень з координації розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та вирішення інших пов'язаних з цим питань відповідно до Закону України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин»)» [153].

МВС керує відповідний міністр, що є членом КМУ. У відносинах із поліцією, Міністр внутрішніх справ: «1) забезпечує формування державної політики у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони та захисту прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, а також надання поліцейських послуг та контролює її реалізацію поліцією; 2) забезпечує нормативно-правове регулювання діяльності поліції, погоджує та подає на розгляд Кабінету Міністрів України розроблені поліцією та Міністерством внутрішніх справ України проекти законів, актів Кабінету Міністрів України з питань діяльності поліції; 3) затверджує стратегічні програми діяльності та визначає пріоритетні напрями роботи поліції, шляхи виконання покладених на неї завдань, затверджує плани її роботи; 4) забезпечує виконання міжнародних договорів України, що належать до сфер діяльності поліції; 5) забезпечує ведення та використання баз (банків) даних, визначає порядок обміну інформацією між Міністерством внутрішніх справ України, поліцією та іншими центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх

справ України; 6) приймає рішення про розподіл бюджетних коштів, головним розпорядником яких є Міністерство внутрішніх справ України» [161].

За організацію міжнародного співробітництва МВС в цілому та органів, що входять до його підпорядкування, відповідає спеціальний підрозділ – Департамент міжнародних зв'язків. Згідно до своїх ключових функцій, цей підрозділ: «1) аналізує стан міжнародного співробітництва МВС, готує пропозиції щодо пріоритетних напрямів його розвитку та вносить їх на розгляд керівництву МВС, забезпечує взаємодію МВС із закордонними дипломатичними установами України, дипломатичними представництвами іноземних держав та представництвами міжнародних організацій в Україні, представниками правоохоронних органів іноземних держав (офіцерами зв'язку) при них, відповідними органами іноземних держав; 2) організовує та координує структурні підрозділи апарату МВС, Головний сервісний центр МВС, заклади, установи і підприємства, що належать до сфери управління МВС, НГУ, та за дорученням Міністра – центральні органи виконавчої влади (далі – ЦОВВ) щодо участі в діяльності міжнародних організацій, членом яких є Україна; 3) організовує заходи міжнародного характеру за участі керівництва МВС із залученням структурних підрозділів апарату МВС, Головного сервісного центру МВС, закладів, установи і підприємства, що належать до сфери управління МВС, НГУ, ЦОВВ, забезпечує підготовку інформаційно-аналітичних матеріалів до них, а також організовує та координує виконання домовленостей, досягнутих за результатами таких заходів; 4) розробляє та бере участь у розробленні проєктів міжнародних договорів України з питань, що належать до компетенції МВС, проєктів нормативно-правових та організаційно-розпорядчих актів з питань, що регламентують міжнародне співробітництво, та інших документів у цій сфері та опрацьовує проєкти міжнародних договорів України, проєкти нормативно-правових актів з

питань міжнародного співробітництва, які надійшли до МВС, та готує пропозиції до них; 5) забезпечує організацію службових відряджень за кордон керівництва МВС, бере участь в організації службових відряджень за кордон працівників апарату МВС, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС та забезпечує усний переклад під час проведення міжнародних заходів за участю керівництва МВС; 6) уживає заходів щодо залучення для потреб МВС, НГУ, ЦОВВ міжнародної технічної допомоги, яка надається іноземними державами та міжнародними організаціями» [59].

Наступне, про що варто вказати в ході дослідження адміністративно-правового статусу НПУ, – це охоплення питань міжнародного співробітництва визначеною законодавством компетенцією органу. Варто зазначити, що компетенція – це певний обсяг питань вирішення яких покладається на орган державної влади. Вони визначаються завданнями та напрямками його діяльності окреслених нормативно-правовими положеннями. Так, Закон України «Про Національну поліцію» установлює, що завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах: 1) забезпечення публічної безпеки і порядку; 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; 3) протидії злочинності; 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги. Відповідно до статті 4 Закону поліція може вступати у взаємовідносини із відповідними органами інших держав та міжнародними організаціями з метою співпраці у реалізації покладених на НПУ завдань [161].

Також варто звернути увагу на положення Постанови КМУ «Про затвердження Положення про Національну поліцію», де основи компетенції поліції знаходять уточнення. Згідно до частини 8 документу, НПУ під час виконання покладених на неї завдань взаємодіє з іншими державними

органами, допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, тимчасовими консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами, утвореними Кабінетом Міністрів України, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, громадськими спілками, профспілками та організаціями роботодавців, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, а також підприємствами, установами та організаціями [154].

Визначена законодавством компетенція впливає на структуру повноважень НПУ, частина з яких прямо стосується питань міжнародного співробітництва. Їх найширший перелік викладено в Постанові КМУ «Про затвердження Положення про Національну поліцію». Підзаконний нормативний акт вказує, що НПУ відповідно до покладених на неї завдань: «а) здійснює в межах повноважень, передбачених законом, міжнародне співробітництво, бере участь у розробленні проектів та укладенні міжнародних договорів України з питань боротьби із злочинністю та інших питань, що належать до її компетенції, а також забезпечує їх виконання; б) виконує в межах компетенції запити органів правопорядку (правоохоронних органів) інших держав або міжнародних організацій поліції відповідно до закону, міжнародних договорів України, установчих актів та правил міжнародних організацій поліції, членом яких є Україна; в) звертається в межах своєї компетенції із запитами до органів правопорядку (правоохоронних органів) інших держав або міжнародних організацій поліції відповідно до закону, міжнародних договорів України, установчих актів та правил міжнародних організацій поліції, членом яких є Україна; г) організовує в межах своєї компетенції приймання-передавання осіб, які перебувають під вартою на державному кордоні України або за її межами; г) направляє поліцейських до міжнародних організацій, іноземних держав як представників поліції з метою забезпечення координації співробітництва з питань, що належать до повноважень Національної

поліції; д) забезпечує участь національного персоналу з числа працівників Національної поліції в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки, здійснює оперативне управління та контроль за його діяльністю; організовує взаємодію з міжнародними організаціями з питань миротворчої діяльності і таке інше» [154].

Реалізація повноважень НПУ в цілому та за напрямом міжнародного співробітництва покладається на розгалужену структуру поліції. Закон України «Про Національну поліцію» встановлює, що загальну систему органу складаються «1) центральний орган управління поліції; 2) територіальні органи поліції. До складу апарату центрального органу управління поліції входять організаційно поєднані структурні підрозділи, що забезпечують діяльність керівника поліції, а також виконання покладених на поліцію завдань» [161]. У складі поліції функціонують: «1) кримінальна поліція; 2) патрульна поліція; 3) органи досудового розслідування; 4) поліція охорони; 5) спеціальна поліція; 6) поліція особливого призначення; 7) інші підрозділи, діяльність яких спрямована на виконання завдань поліції або на забезпечення її функціонування, рішення про створення яких приймається керівником поліції за погодженням з Міністром внутрішніх справ» [161].

Безпосередньо забезпеченням організації та реалізації міжнародного співробітництва займається спеціальний підрозділ центрального органу управління поліції – Департамент міжнародного поліцейського співробітництва (далі – ДМПС). В своїй діяльності ДМПС здійснює планування, організацію, взаємодію та координацію дій структурних підрозділів апарату Національної поліції України, територіальних та міжрегіональних територіальних органів поліції та інших органів державної влади України щодо здійснення міжнародного співробітництва з компетентними органами іноземних держав та міжнародними організаціями з питань, що належать до компетенції поліції, Міжнародної організації

кримінальної поліції – Інтерполі (далі – Інтерполу) та Європейського поліцейського офісу (далі – Європолу), а також реалізацію повноважень щодо здійснення представництва та забезпечення виконання зобов'язань України в Інтерполі та Європолі, повноважень Національної поліції України як Національного центрального бюро Інтерполу та Національного контактного пункту Європолу в Україні [60].

ДМПС виконує широкий спектр функцій, наприклад: «1) бере участь у формуванні основних напрямів державної політики у сфері здійснення співробітництва Національної поліції України з компетентними органами іноземних держав, іноземними установами та організаціями, міжнародними організаціями та дипломатичними представництвами, Інтерполом та Європолом; 2) у встановленому порядку забезпечує взаємодію Національної поліції України з відповідними органами влади, іноземними установами та організаціями, а також міжнародними організаціями з питань, що належать до компетенції Національної поліції України, зокрема організовує та координує в межах компетенції роботу представників Національної поліції України у складі закордонних дипломатичних установ України, міжнародних організацій та органів; 3) забезпечує розвиток та поглиблення зав'язків з представниками компетентних правоохоронних органів іноземних держав, які працюють у складі дипломатичних представництв іноземних держав та міжнародних організацій в Україні; 4) здійснює організаційно-методичне керівництво роботою органів та підрозділів поліції у сфері міжнародної діяльності, визначає пріоритетні напрями міжнародної діяльності Національної поліції України з урахуванням особливостей сучасного розвитку міжнародних відносин та забезпечує загальний контроль за міжнародною діяльністю органів та підрозділів поліції; 5) організовує участь офіційних делегацій, представників правоохоронних органів та інших органів державної влади України в сесіях Генеральної Асамблеї Інтерполу, Європейської регіональної конференції Інтерполу,

заходах, організованих Європолем, інших заходах міжнародних організацій, членом яких є Україна; 6) організовує участь поліції в проектах міжнародної технічної, гуманітарної та благодійної допомоги, яка надається іноземними державами, міжнародними організаціями та місіями, забезпечує у межах компетенції отримання поліцією міжнародної технічної допомоги, здійснює моніторинг щодо реалізації проектів такої допомоги та звітує в установленому порядку; 7) отримує від уповноважених органів іноземних держав запити про проведення перевірок, оперативно-розшукових та інших заходів на території України, організовує їх виконання правоохоронними й іншими органами державної влади України та інформує уповноважені органи іноземних держав про результати їх виконання; 8) надсилає до уповноважених органів іноземних держав запити правоохоронних органів та інших органів державної влади України про проведення перевірок, оперативно-розшукових та інших заходів на їх території, а також інформує правоохоронні органи та інші органи державної влади України про результати виконання їх запитів уповноваженими органами іноземних держав і таке інше» [60].

Таким чином, проведений в даному підрозділі дисертаційного дослідження аналіз дає підстави говорити про те, що Національна поліція України є самостійним та активним учасником відносин в сфері міжнародного співробітництва. Це пояснюється ключовими особливостями її адміністративно-правового статусу, а саме:

а) підпорядкованістю поліції Міністерству внутрішніх справ, яке забезпечує укладення та реалізацію міжнародних угод, що стосуються поліції, організацію та проведення міжнародних заходів із залученням Нацполіції, тощо;

б) відношенням статтею 4 Закону України «Про Національну поліцію» міжнародного співробітництва до компетенції даного центрального органу виконавчої влади;

в) існуванням законодавчо визначеної системи повноважень НПУ в сфері міжнародного співробітництва, а також окремих структурних підрозділів, які на цільовій та систематичній основі забезпечують виконання цих повноважень [Error! Reference source not found., с.201–205].

Крім цього, розкриття та дослідження адміністративно-правового статусу Національної поліції України показало, що міжнародне співробітництво охоплює велику кількість сфер діяльності даного суб'єкта, пов'язаних, як із наданням поліцейських послуг, так й іншими внутрішньо-організаційними питаннями. А відтак, вивчення останнього має надважливе не тільки теоретичне, а й практичне значення.

1.3. Основні сфери міжнародного співробітництва за участю Національної поліції

Проведений у попередніх підрозділах аналіз специфіки міжнародного співробітництва за участі Національної поліції України надав можливість розкрити ключові сфери, в яких співпраця з іноземними партнерами здійснюється з огляду на загальний вектор роботи даного правоохоронного органу. Зокрема, першою з них можна виділити боротьбу зі злочинністю. Відмітимо, що злочинність – це порівняно масове, історично мінливе, соціальне, кримінально-правове явище класового суспільства, що становить сукупність усіх злочинів, учинених у певній державі за певний проміжок часу [23, с.72]. В окремих випадках діяльність злочинних груп виходить за межі держави та несе суспільно-негативні наслідки одразу для населення декількох країн, тобто, набуває транснаціонального характеру. Відповідно до Конвенції Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) проти транснаціональної організованої злочинності від 15.11.2000 злочин носить

транснаціональний характер, якщо: «а) він вчинений у більш ніж одній державі; б) він вчинений в одній державі, але істотна частина його підготовки, планування, керівництва або контролю має місце в іншій державі; с) він вчинений в одній державі, але за участю організованої злочинної групи, яка здійснює злочинну діяльність у більш ніж одній державі; d) він вчинений в одній державі, але його істотні наслідки мають місце в іншій державі» [89].

В умовах масштабних глобалізаційних процесів злочинність транснаціонального змісту набуває все більшого поширення, адже відкриті кордони зумовлюють суттєву динаміку міграції людей, серед яких багато представників кримінального світу. У зв'язку із цим, Національна поліція України у співпраці із міжнародними правоохоронними організаціями, такими як Інтерпол та Європол, а також окремими державами, забезпечує протидію злочинам, що є кримінально-караними відповідно до національного та зарубіжного законодавства [218].

Наприклад, згідно до Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», основними напрямками протидії даному типу злочинності є: створення правової основи, організаційних, матеріально-технічних та інших умов для ефективної боротьби з організованою злочинністю, організація міжнародного співробітництва у цій сфері; виявлення та усунення або нейтралізація негативних соціальних процесів і явищ, що породжують організовану злочинність та сприяють їй; запобігання нанесенню шкоди людині, суспільству, державі; запобігання виникненню організованих злочинних угруповань; виявлення, розслідування, припинення і запобігання правопорушенням, вчинюваним учасниками організованих злочинних угруповань, притягнення винних до відповідальності; забезпечення відшкодування шкоди фізичним та юридичним особам, державі; запобігання встановленню корумпованих зв'язків з державними

службовцями та посадовими особами, втягненню їх у злочинну діяльність; протидія використанню учасниками організованих злочинних угруповань у своїх інтересах об'єднань громадян і медіа; запобігання легалізації коштів, здобутих злочинним шляхом, використанню суб'єктів підприємницької діяльності для реалізації злочинних намірів. Міжнародне співробітництво у сфері боротьби з організованою злочинністю ґрунтується на нормах міжнародного права і чинного законодавства України, міждержавних і міжурядових договорах, двосторонніх відомчих угодах [162].

В ході міжнародного співробітництва із протидії та запобігання організованій злочинності у 2024 році в межах міжнародної співпраці оперативники Департаменту стратегічних розслідувань, слідчі Головного слідчого управління Нацполіції під процесуальним керівництвом Офісу Генерального прокурора у співпраці з Європолем, Євроюстом та правоохоронними органами Республіки Молдова та Румунія ліквідували діяльність злочинного угруповання, члени якого «спеціалізувалися» на виманюванні грошей у довірливих громадян за допомогою кол-центрів. До організації масштабної міжнародної шахрайської схеми причетні громадяни України, які спільно з представниками інших держав забезпечували роботу чотирьох кол-центрів на території кількох міст Республіки Молдова, штат яких налічував близько 400 осіб [123].

Активна міжнародна співпраця здійснюється в аспекті боротьби із наркозлочинами. На території України, відповідно Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними», НПУ входить до системи органів, що здійснюють протидію та боротьбу із незаконним обігом наркотичних засобів [157].

В окремих випадках наркозлочини вчиняються одночасно на території декількох держав за рахунок дії злочинних груп, внаслідок чого припинення їх діяльності неможливо без поєднання сил і засобів національних та

іноземних органів. Наприклад, в 2024 році у рамках міжнародної співпраці за процесуального керівництва Офісу Генерального прокурора оперативники Департаменту боротьби з наркозлочинністю спільно зі слідчими Головного слідчого управління Нацполіції та профільними територіальними підрозділами поліції, спецпризначенцями КОРД та ППОП столиці, Дніпропетровщини, Київщини, Черкащини та Запоріжжя за сприяння Управління боротьби з наркозлочинністю ГУНП в цих областях у співпраці з Європолем та Департаментом боротьби з організованою наркозлочинністю Центрального бюро розслідувань поліції Польщі за силової підтримки Бюро антитерористичних операцій поліції «ВОА» викрили незаконну діяльність наркоугруповання. Українські та польські правоохоронці провели масштабну спецоперацію, в результаті якої ліквідували місця виробництва наркотичних засобів та психотропів. У нарколабораторіях на територіях України та Польщі виробляли метадон у кристалічній формі, синтетичні катинони - мефедрон і Альфа-ПВП. У межах розслідування провели обшуки на 38 об'єктах, де виробляли або зберігали наркотичні речовини, прекурсори, хімічні речовини та обладнання для виробництва. Безпосередньо українські правоохоронці повідомили про підозру п'ятьом особам у незаконному виробництві, виготовленні, придбанні, зберіганні, перевезенні, пересиланні чи збуті наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в особливо великих розмірах [204].

Міжнародне співробітництво в сфері боротьби зі злочинністю охоплює протидію торгівлі людьми, як окремого та досить масивного типу злочинної діяльності. На рівні національного законодавства даному питанню присвячено Закон України «Про протидію торгівлі людьми». Згідно до статей нормативного акту боротьба з торгівлею людьми є невід'ємною складовою частиною діяльності органів Національної поліції по боротьбі із злочинністю, які, зокрема, здійснюють заходи щодо

виявлення злочинів торгівлі людьми, осіб, які постраждали від торгівлі людьми, встановлення осіб - торгівців людьми та притягнення їх до відповідальності шляхом реалізації організаційних, оперативно-розшукових, адміністративно-правових, процесуальних, аналітично-дослідницьких, інформаційних та інших заходів [164]. До завдань у сфері боротьби з торгівлею людьми належать: «1) виявлення причин та передумов, що сприяють торгівлі людьми, та вжиття заходів щодо їх усунення; 2) забезпечення безпеки осіб, які визнані потерпілими від торгівлі людьми, свідків та інших осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві у справах щодо торгівлі людьми; 3) виявлення та розслідування злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми; 4) притягнення до відповідальності, у тому числі кримінальної, осіб, причетних до торгівлі людьми; 5) забезпечення відновлення прав постраждалих від торгівлі людьми; 6) інформування суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, та громадськості щодо результатів діяльності у сфері боротьби з торгівлею людьми. При цьому, за статтею 28 Закону Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері протидії торгівлі людьми на державному, регіональному та місцевому рівнях» [164]. Суб'єкти, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, мають право укладати договори про співробітництво, встановлювати прямі зв'язки з відповідними органами іноземних держав, міжнародними організаціями згідно із законодавством України. Держава підтримує та стимулює міжнародне співробітництво у сфері протидії даному різновиду кримінальних правопорушень [164].

Прикладом ефективної міжнародної протидії торгівлі людьми є припинення у 2018 році діяльності транснаціональної групи, які вербували українців для перевезення нелегалів. Працівники, Департаменту по боротьбі з незаконною торгівлею людьми (на даний момент Департамент міграційної поліції) спільно зі слідчими Головного слідчого управління Нацполіції, за

процесуального керівництва Генпрокуратури, припинили діяльність транснаціонального злочинного угруповання, яке протягом трьох років забезпечувало функціонування міжнародного каналу торгівлі людьми з України. До документування цієї злочинної мережі були задіяні як українські правоохоронці, так і закордонні колеги з Великобританії, Греції, Туреччини та Італії, при підтримці Інтерполу та Європолу. Основним завданням зловмисників було вербування українців для найму на роботу для перевезення нелегалів із Північної Африки в Європу. Завербовані особи не розуміли того, що вони вчиняють злочин [147].

Наступною сферою міжнародного співробітництва за участі Національної поліції України є підтримка миру і безпеки. Мова йде про безпосередню участь працівників поліції у спеціальних безпекових операціях під егідою ООН. Згідно Закону України «Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки» наша держава усвідомлюючи свою відповідальність у справі підтримання міжнародного миру і безпеки, враховуючи зобов'язання України як держави - члена Організації Об'єднаних Націй подавати допомогу ООН в діях, що проводяться відповідно до Статуту ООН, а також зобов'язання як держави - члена Організації з безпеки і співробітництва в Європі (далі – ОБСЄ) конструктивно співробітничати у використанні всього діапазону можливостей ОБСЄ для запобігання конфліктам та для їх розв'язання, дотримуючись основних напрямів державної політики щодо участі України в удосконаленні та розвитку загальноєвропейської та міжнародних систем колективної безпеки, а також у рамках конструктивного партнерства з Організацією Північноатлантичного договору (далі – НАТО) та іншими міжнародними організаціями у сфері безпеки, розглядає участь у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки як важливу складову своєї зовнішньої політики [167]. Останні визначено законом, як міжнародні дії або заходи, спрямовані на виконання миротворчих чи гуманітарних

завдань, які здійснюються за рішеннями Ради Безпеки ООН відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй, ОБСЄ, інших міжнародних організацій, які несуть відповідальність у сфері підтримання міжнародного миру і безпеки, згідно з положеннями глави VIII Статуту ООН, а так само дії і заходи багатонаціональних сил, багатонаціональних військових формувань високої готовності, які проводяться під загальним контролем Ради Безпеки ООН з метою: «1) запобігання виникненню міждержавних або внутрішніх конфліктів; 2) врегулювання або створення умов для врегулювання міждержавних, а також внутрішніх конфліктів за згодою сторін конфлікту або з використанням примусових заходів за рішенням Ради Безпеки ООН, що може включати, зокрема, спостереження і контроль за додержанням угод про припинення вогню та інших ворожих дій, роз'єднання сторін, які конфліктують, роззброєння і розформування їх підрозділів, виконання інженерних та інших робіт; 3) боротьби з міжнародним тероризмом і піратством; 4) евакуації населення із зони конфлікту; 5) ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру; 6) подання гуманітарної допомоги населенню, яке постраждало внаслідок міждержавних або внутрішніх конфліктів; 7) виконання поліцейських функцій по забезпеченню безпеки і додержання прав людини; 8) подання допомоги у подоланні наслідків конфліктів та відновлення миру; 9) усунення загрози миру, порушень миру чи акту агресії» [167].

Згідно Указу Президента України «Про Порядок розгляду пропозицій щодо участі України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки» від 01.02.2000 №153/2000 у разі надходження від Секретаріату ООН, секретаріатів ОБСЄ, інших міжнародних організацій у сфері безпеки інформації щодо можливої участі України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки Міністерство закордонних справ України протягом одного робочого дня повідомляє про неї Міністерство оборони

України, Міністерство внутрішніх справ України, Державну службу України з надзвичайних ситуацій та інші центральні органи виконавчої влади, що мають персонал, матеріально-технічні ресурси та можуть надавати відповідні послуги, необхідні для проведення міжнародних операцій з підтримання миру і безпеки. Рішення про участь України у проведенні відповідної операції приймає Президент України на підставі пропозиції поданої Радою національної безпеки і оборони України [163].

В складі міжнародної операції з підтримання миру і безпеки приймає участь національний контингент та персонал, що складається із представників різних військових формування та, зокрема, правоохоронних відомств. До цієї групи входять поліцейські, порядок залучення яких регламентовано Наказом МВС «Про участь національного персоналу в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки» [38]. Більш детально дане питання буде розглянуто нами в рамках підрозділу 3.1 дисертації

Документ визначає, що до національного персоналу належать поліцейські, військовослужбовці Національної гвардії України, які направлені Україною для участі в місіях і не входять до складу національного контингенту. За функціональним призначенням та напрямками діяльності відповідно до запитів міжнародних організацій формуються: 1) спеціальний зведений миротворчий підрозділ (далі – СЗМП) – окремий підрозділ, що створюється та направляється до місії згідно із запитом міжнародної організації, що здійснює керівництво місією, або на підставі двосторонніх чи багатосторонніх міжнародних договорів України. СЗМП комплектується поліцейськими і військовослужбовцями Національної гвардії України. Чисельність, порядок матеріально-технічного забезпечення та структура СЗМП визначаються МВС з урахуванням вимог міжнародної організації, що здійснює керівництво місією; 2) кінологічний миротворчий підрозділ (далі – КМП) – підрозділ, що створюється та направляється до місії згідно із запитом міжнародної організації, що

здійснює керівництво місією. КМП комплектується поліцейськими і військовослужбовцями Національної гвардії України, переважно представниками кінологічних підрозділів; 3) спеціалізований миротворчий підрозділ (далі – СМП) – окремий підрозділ, що комплектується фахівцями певного напрямку (спеціалізації) із числа поліцейських і військовослужбовців Національної гвардії України та направляється до місії згідно із запитом міжнародної організації, що здійснює керівництво місією, або на підставі двосторонніх чи багатосторонніх міжнародних договорів України [166].

Основними завданнями національного персоналу є: «1) нагляд за дотриманням прав людини згідно з міжнародно визнаними нормами та мандатом відповідної місії; 2) виконання функцій з підтримання правопорядку та боротьби зі злочинністю згідно з мандатом відповідної місії; 3) надання консультативних послуг у галузі правоохоронної діяльності, реформування системи місцевих судових та правоохоронних органів згідно з мандатом відповідної місії; 4) відбір та підготовка кадрів для місцевих правоохоронних органів згідно з мандатом відповідної місії» [167].

Третьою сферою міжнародного співробітництва є робота із персоналом Національної поліції України, а саме удосконалення якості кадрового складу. Всю глибину змісту поняття кадри «кадри» ґрунтовно розкрили у своїх роботах Б.М. Ринажевський та О.М. Бандурка. Вчені довели, що наведений термін походить від французького «cadres», що означає в перекладі «рама», «рамка», «чотирикутник». У такій формі в минулому для загального ознайомлення вивішувалися списки чиновників державних установ. За формою «рамки», «чотирикутника» список іменували «кадром» (звідси вислів «попасти в кадри»), а потім і тих працівників, що потрапили до списку. Відбулося перенесення значення слова з рамки на документ, а з документа – на його зміст, в якому

зазначались люди, що працювали в певній державній установі. Далі науковці зазначають, що поняття «кадри» в першій половині XIX століття почало застосовуватись для позначення постійного складу військових підрозділів, що викликало появу таких термінів, як «кадрова армія», «кадровий військовий», «кадрова система», «кадровик» тощо. Кадрова армія – постійна регулярна армія, яка утримується державами в мирний час у скороченому вигляді. У наш час, пишуть вчені, кадри або персонал – це основний штатний склад працівників організації, які виконують різні організаційно-адміністративні, виробничо-технологічні та фінансово-господарські функції [170, с.66; 13, с.185].

Звідси можна визначити, що кадри поліції – це сукупність осіб, які здійснюють професійну трудову діяльність на посадах в органах і підрозділах Національної поліції України із виконання завдань і функцій покладених законодавством на даний орган. До кадрів відносяться особи, які здійснюють трудову діяльність на підставі трудового договору, державні службовці та найбільш широка група – поліцейські. Відповідно Закону України «Про Національну поліцію», поліцейським є громадянин України, який склав Присягу поліцейського, проходить службу в поліції і якому присвоєно спеціальне звання поліції. Поліцейський має службове посвідчення та спеціальний жетон. Зразки та порядок видання службових посвідчень та спеціальних жетонів затверджуються Міністерством внутрішніх справ України. Поліцейський зобов'язаний: «1) неухильно дотримуватися положень Конституції України, законів України та інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність поліції, та Присяги поліцейського; 2) професійно виконувати свої службові обов'язки відповідно до вимог нормативно-правових актів, посадових (функціональних) обов'язків, наказів керівництва; 3) поважати і не порушувати прав і свобод людини; 4) надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу особам, які постраждали внаслідок

правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я; 5) зберігати інформацію з обмеженим доступом, яка стала йому відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків; 6) інформувати безпосереднього керівника про обставини, що унеможливляють його подальшу службу в поліції або перебування на займаній посаді» [161]. Поліцейський на всій території України незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу доби в разі звернення до нього будь-якої особи із заявою чи повідомленням про події, що загрожують особистій чи публічній безпеці, або в разі безпосереднього виявлення таких подій зобов'язаний вжити необхідних заходів з метою рятування людей, надання допомоги особам, які її потребують, і повідомити про це найближчий орган поліції [161].

Окрім особливого набору прав, поліцейські зобов'язані володіти спеціальними навичками, знаннями та вміннями, за рахунок яких вони запобігають, припиняють та попереджають кримінальні та інші правопорушення, що відносяться до сфери відання НПУ. Постійне удосконалення та підвищення якості компетентності поліцейських відбувається в рамках їх професійного навчання, що виступає предметом міжнародного співробітництва.

Найбільш широкий зміст та ефективність з огляду на удосконалення та розвиток кадрового складу поліції має післядипломна освіта, юридично-організаційні особливості якої передбачено Наказом МВС «Про затвердження Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції». Наказ встановлює, що метою післядипломної освіти є задоволення індивідуальних потреб працівників поліції в особистому професійному зростанні, забезпечення потреб держави у кваліфікованих кадрах високого рівня професіоналізму та культури, здатних компетентно і відповідально виконувати свої функції. Зміст

післядипломної освіти визначається відповідними планами і програмами з урахуванням сучасних вимог до засобів, форм і методів професійної діяльності. При цьому, іноземці, представники іноземних навчальних закладів, інших установ та організацій залучаються до навчання в системі післядипломної освіти на підставі відповідних договорів, у тому числі про міжнародну технічну допомогу, договорів про співробітництво між українськими та іноземними навчальними закладами, а також інших договорів із зарубіжними партнерами, укладених і зареєстрованих згідно із законодавством [155].

Основними завданнями післядипломної освіти є:

1) навчання необхідним знанням і спеціальним навичкам для успішного виконання обов'язків із забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, протидії злочинності та інших службових завдань;

2) удосконалення навичок управлінської діяльності, опанування методик навчання та виховання підлеглих, упровадження в практичну діяльність досягнень науки, передових форм і методів роботи, основ наукової організації праці;

3) формування професійної самосвідомості працівників поліції, почуття відповідальності за свої дії, розуміння необхідності постійного вдосконалення своєї професійної майстерності з урахуванням специфіки діяльності в конкретних підрозділах поліції;

4) навчання прийомам та засобам забезпечення особистої безпеки при виконанні службових обов'язків, під час надзвичайних подій і в екстремальних умовах;

5) удосконалення навиків працівників поліції поводження з вогнепальною зброєю, спеціальними засобами і спеціальною технікою, експлуатації транспортних засобів, засобів зв'язку; 6) формування високої психологічної стійкості працівників поліції, розвиток у них

спостережливості, пильності, пам'яті, мислення та інших професійно-психологічних якостей і навичок [155].

Міжнародне співробітництво за напрямом вивчення, тренування, освіти кадрів поліції спрямовується на перейняття зарубіжного досвіду у питаннях протидії правопорушенням, імплементації нових методів та форм поліцейської діяльності, удосконалення процесу виховання персоналу органів і підрозділів НПУ тощо. Так, в 2024 році за сприяння Канадської поліцейської місії в Україні та проекту стабілізації поліції на підтримку ініціативи «Безпечна школа» проведено тренінги для офіцерів служби освітньої безпеки з лідерства. В рамках навчання іноземні спікери ділилися досвідом з керівниками підрозділів Управління організації служби освітньої безпеки НПУ. Метою практичних навчань було забезпечити українську поліцію можливостями для підготовки та підтримки керівників служби освітньої безпеки, навчити управління під час надзвичайних ситуацій, розвинути лідерські навички. У рамках тренінгу поліцейські обмінялися досвідом з європейськими колегами у сфері планування роботи, підвищенні мотивації для співробітників та підтримання психологічного здоров'я. Зокрема, йшлося про інструменти підтримання стресостійкості. Також окрема увага була приділена темі налагодженню комунікації поліції з громадою – учасники розглянули сучасні моделі розв'язання проблем, методи спілкування та деескалації [132].

Іншим прикладом є проходження працівниками поліції спеціальних тренінгів з кібербезпеки, які проводились представникам польського правоохоронного сектору та були спрямовані на підвищення професійної кваліфікації працівників підрозділів МВС, які займаються кібербезпекою. Навчання орієнтувались переважно на захист об'єктів критичної інфраструктури. Учасники тренінгу мали змогу розширити свої знання у сфері «OSINT» (розвідка відкритих джерел), захисту інформаційно-телекомунікаційних систем та загроз зовнішнього втручання [142].

З огляду на існуючі реалії функціонування правоохоронної системи та виклики, які стоять перед Національною поліцією України, найвищий пріоритет має міжнародне співробітництво в сфері боротьби зі злочинністю, підтримання миру і безпеки, а також удосконалення якості кадрового складу. Саме дані три вектори найбільше відповідають компетенції та завданням НПУ, сприяють якісному виконанню та загальному розвитку механізмів поліцейської діяльності згідно до міжнародних стандартів та найбільш позитивних іноземних практик.

1.4 Нормативно-правовий масив міжнародного співробітництва за участі Національної поліції та місце в ньому адміністративного законодавства

Незважаючи на те, що міжнародне співробітництво НПУ є, у першу чергу, предметом регулювання міжнародних норм, в контексті реалізації даного напрямку діяльності поліції виникають численні адміністративні правовідносини. В теорії права поняття «правовідносини» розкриваються як врегульовані нормами права суспільні відносини, які виникають між суб'єктами (фізичними і юридичними особами) з приводу конкретного об'єкта на підставі відповідного юридичного факту, і які надають їх учасникам взаємозумовлені суб'єктивні права та юридичні обов'язки [205, с.317].

Адміністративні правовідносини, в свою чергу, – це різновид суспільно-правових відносин сфері державного управління, учасники яких виступають носіями прав та обов'язків, урегульованих нормами адміністративного права [26, с.174]. При цьому, В.В. Галуцько акцентує увагу на тому, що адміністративно-правові відносини відображають вплив адміністративно-правових норм на поведінку суб'єктів та об'єктів

публічного управління через що між ними виникають сталі правові зв'язки публічно-владного характеру. Адміністративно-правова норма містить абстрактну конструкцію адміністративно-правового відношення. Її сутність полягає в тому, що адміністративно-правова норма від імені легітимного суб'єкта правотворчості визначає належну поведінку кожного зі своїх адресатів. Вона встановлює обов'язкові правила згідно яких відбувається взаємодія між учасниками зазначених відносин [44, с.37; 195, с.64].

За зауваженням Т.О. Коломоєць, адміністративно-правові відносини – це суспільні відносини, врегульовані нормами адміністративного права, суб'єкти яких наділені правами й обов'язками у сфері забезпечення прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, а також у процесі публічного (державного і самоврядного) управління у сферах соціально-економічного й адміністративно-політичного розвитку та охорони громадського порядку [85, с.43-44; 87, с.101]. Відповідно до позиції Е. Шевченка, адміністративні правовідносини – це врегульовані адміністративно-правовими нормами на засадах «влада-підпорядкування» взаємовідносини (взаємозв'язки), що виникають у сфері публічного (державного і самоврядного) управління, між органами державного управління та іншими суб'єктами адміністративного права з реалізації їхніх суб'єктивних прав і юридичних обов'язків, що здійснюються в особливому правовому режимі забезпечення їх законності з боку держави [214, с.1119; 62, с.177].

Одна з найбільш повних характеристик адміністративно-правових відносин, надана А.С. Васильєвим, який наголошує: 1) адміністративно-правові відносини побудовані на засадах «влада-підпорядкування», де відсутня юридична рівність сторін; 2) адміністративно-правові відносини виникають в зв'язку з реалізацією органами державної виконавчої влади своєї компетенції – в сфері державного управління, що визначає необхідність обов'язкового суб'єкта-органу державного управління (орган

державної виконавчої влади або посадова особа); 3) адміністративно-правові відносини відбивають властивості, які притаманні державному управлінню. Тобто тоді, коли безпосередньо реалізується публічний державний інтерес; 4) адміністративно-правові відносини є організаційними, виникають з ініціативи будь-якої із сторін; 5) адміністративно-правові відносини виникають, змінюються і припиняються за наявності умов, які передбачені адміністративно-правовими нормами; 6) адміністративно-правові відносини мають особливий правовий режим забезпечення законності і свого правового захисту [30, с.41-47; 179, с.119-120].

Отже, адміністративні правовідносини – це суспільно-правові відносини, які регламентовані адміністративним законодавством та виникають в сфері діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування з реалізації державних функцій. Національна поліція України, як центральний орган виконавчої влади із правоохоронними функціями, – це типовий суб'єкт відносин адміністративно-правового характеру. В контексті його діяльності вирішуються питання публічно-владного значення зумовлені виконуваними завданнями та покладеними на нього функціями, у тому числі в контексті участі у міжнародному співробітництві. Наведене викликає питання про співвідношення норм адміністративного та інших галузей права у регулюванні процедури міжнародної взаємодії Національної поліції України.

За положенням статті 3 Закону України «Про Національну поліцію», у своїй діяльності поліція керується Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, законами України, актами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них актами Міністерства внутрішніх справ України, іншими нормативно-

правовими актами. Міжнародне співробітництво поліції відповідно до статті 4 Закону базується на міжнародних договорах, а також на установчих актах та правилах міжнародних організацій, членом яких є Україна [161].

Керуючись наведеними положеннями, нормативно-правовий масив міжнародного співробітництва за участі Національної поліції України будується на основі ієрархічного положення нормативно-правового акту. Так, в основі цього напрямку діяльності лежить Конституція України. Це основний закон держави, який визначає засади правового, політичного, економічного устрою країни, порядок діяльності законодавчої, виконавчої та судової гілок влади, а також інші, базові питання життєдіяльності української нації. Його нормами поліцейська діяльність безпосередньо не врегульована, а тим більше співробітництво НПУ на міжнародному рівні, але закріплено багато принципів функціонування правоохоронних органів. В Конституції вказано: «Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України. Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом. Збройні Сили України та інші військові формування ніким не можуть бути використані для обмеження прав і свобод громадян або з метою повалення конституційного ладу, усунення органів влади чи перешкоджання їх діяльності. Держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей. На території України забороняється створення і функціонування будь-яких збройних формувань,

не передбачених законом. На території України не допускається розташування іноземних військових баз» [93].

Відповідно до статті 19 Основного Закону, правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [93].

Окрему норму Конституції присвячено міжнародним відносинам України, а саме статтю 9 де вказано, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Укладення міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, можливе лише після внесення відповідних змін до Основного закону [93].

Наступну групу документів, які регламентують міжнародне співробітництво за участі НПУ складають міжнародні акти. Передусім, до них відносяться багатосторонні цільові документи ООН та Ради Європи щодо механізмів притягнення до відповідальності за окремі різновиди злочинів. Наприклад, метою Конвенції ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин від 20.12.1988 визначено сприяння співробітництву між Сторонами з тим, щоб вони могли більш ефективно вирішувати різноманітні проблеми незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, що мають міжнародний характер. В межах Конвенції, Сторони надають одна одній найширшу взаємну юридичну допомогу в розслідуванні, кримінальному переслідуванні і судовому розгляді, що стосуються кримінального правопорушення в сфері незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин. Взаємна юридична допомога може запитуватися з метою: а) збору доказів або показань; б) ознайомлення з матеріалами

судового розгляду; с) проведення обшуків і арештів; d) обстеження предметів і місць; e) надання інформації і доказових предметів; f) надання оригіналів або завірених копій відповідних документів і матеріалів, включаючи банківські, фінансові, фірмові або комерційні документи; g) визначення або виявлення доходів, власності, засобів або інших речей для доказових цілей [88].

Іншим документом є Конвенція ООН про транснаціональної організованої злочинності від 15.11.2000, головною ціллю укладення якої свого часу стало сприяння співробітництву в справі більш ефективного попередження транснаціональної організованої злочинності та боротьби з нею. Держави-учасниці надають одна одній допомогу з метою: a) одержання показань свідків або заяв від окремих осіб; b) вручення судових документів; c) проведення обшуку і здійснення виїмки або арешту; d) огляд об'єктів і ділянок місцевості; e) надання інформації, речових доказів і оцінок експертів; f) надання оригіналів або завірених копій відповідних документів і матеріалів, включаючи урядові, банківські, фінансові, корпоративні чи комерційні документи; g) виявлення або відстеження доходів від злочинів, майна, засобів вчинення злочинів або інших предметів з метою доведення; h) сприяння добровільній явці відповідних осіб до органів запитуючої Держави-учасниці Конвенції; i) надання будь-якого іншого виду допомоги, що не суперечить внутрішньому законодавству запитуваної Держави-учасниці. Без шкоди для внутрішнього законодавства компетентні органи Держави-сторони Конвенції можуть без попереднього прохання передавати інформацію, що стосується кримінально-правових питань, компетентному органу в іншій державі у тих випадках, коли вони вважають, що така інформація може надати допомогу цьому органу у здійсненні чи успішному завершенні розслідування кримінального переслідування тощо [89].

Серед документів Ради Європи доцільно відмітити Конвенцію про кіберзлочинність від 23.11.2001, яка передбачає співробітництво держав-учасниць документу між собою у найширших обсягах з метою розслідування або переслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з комп'ютерними системами і даними або з метою збирання доказів у електронній формі, які стосуються кримінальних правопорушень. Кожна Сторона Конвенції за надзвичайних умов може зробити запит про взаємну допомогу або про повідомлення, пов'язані з такою допомогою, які здійснюються терміновими засобами комунікації, включаючи факс і електронну пошту, у тому обсязі, в якому такі засоби комунікацій можуть забезпечити належні форми безпеки і підтвердження достовірності (включаючи використання кодування, де це необхідно). Крім того, відповідна Сторона може в рамках свого законодавства без попереднього запиту надіслати іншій Стороні інформацію, отриману в ході її власного розслідування, якщо вона вважає, що розкриття такої інформації може допомогти Стороні, яка отримує інформацію, у відкритті або проведенні розслідування чи переслідування стосовно кримінальних злочинів в сфері комп'ютерних систем. Будь-яка Сторона може, не отримуючи дозвіл іншої:

- а) здійснювати доступ до публічно доступних (відкрите джерело) комп'ютерних даних, які зберігаються, незважаючи на те, де такі дані знаходяться географічно;
- б) здійснювати доступ або отримувати за допомогою комп'ютерної системи, яка знаходиться на її території, комп'ютерні дані, які зберігаються і знаходяться в іншій Стороні, якщо отримано законну і добровільну згоду особи, яка має законні повноваження розкривати дані за допомогою такої комп'ютерної системи [90].

Окрім нормативних документів ООН та Ради Європи, важливим актом міжнародного співробітництва НПУ є Статут Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол. Україна приєдналась до участі у даній організації в 1992 році. Її цілями визначено: 1) забезпечувати та

підтримувати найширшу взаємну допомогу між усіма органами кримінальної поліції в межах законодавства різних країн та в дусі Загальної декларації прав людини; 2) створювати та розвивати всі інституції, які можуть ефективно сприяти попередженню та припиненню загальнокримінальних злочинів. Організації суворо заборонено здійснювати будь-яке втручання або діяльність політичного, військового, релігійного або расового характеру. Будь-яка країна може уповноважити як Члена Організації будь-який офіційний поліцейський орган, функції якого відповідають основам діяльності Організації. Звернення про набуття членства подається Генеральному секретареві уповноваженим урядовим органом. Рішення про набуття членства ухвалюється Генеральною Асамблеєю більшістю у дві третини голосів [187].

Нормативно-правовий масив міжнародного співробітництва за участі Національної поліції України складають численні угоди України із іншими державами, урядами, конфедеративними утворення тощо. Наприклад, цілий комплекс напрямів співпраці передбачено Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014. Так, в рамках співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки Сторони надають особливого значення утвердженню верховенства права та укріпленню інституцій усіх рівнів у сфері управління загалом та правоохоронних і судових органів зокрема. Співробітництво буде спрямоване, зокрема, на зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості та боротьбу з корупцією. Співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки буде відбуватися на основі принципу поваги до прав людини та основоположних свобод. Сторони співробітничать у питаннях, що стосуються боротьби з незаконним обігом наркотиків, ґрунтуючись на спільно погоджених принципах. Таке співробітництво спрямоване на боротьбу з незаконним

обігом наркотиків, зменшення обсягів постачання, торгівлі та попиту на наркотики, боротьбу з наслідками для здоров'я та соціальними наслідками наркозалежності, а також на більш ефективне запобігання відводу хімічних прекурсорів, що використовуються для нелегального виробництва наркотиків та психотропних речовин. Сторони використовують необхідні методи співробітництва для досягнення зазначених цілей, забезпечуючи збалансований та інтегрований підхід до зазначених питань [202].

Крім цього, учасники Угоди співробітничать у боротьбі з кримінальною та незаконною організованою чи іншою діяльністю, а також з метою її попередження. Таке співробітництво спрямовується на вирішення, «*inter alia*», таких проблем: а) незаконне переправлення через державний кордон нелегальних мігрантів, торгівля людьми і вогнепальною зброєю та незаконний обіг наркотиків; б) контрабанда товарів; с) економічні злочини, зокрема злочини у сфері оподаткування; d) корупція як у приватному, так і в державному секторі; е) підробка документів; f) кіберзлочинність. Сторони посилюють двостороннє, регіональне та міжнародне співробітництво у цій сфері, зокрема співробітництво із залученням Європолу. Сторони і надалі розвивають співробітництво, «*inter alia*», стосовно: а) обміну найкращими практиками, в тому числі щодо методик розслідування та криміналістичних досліджень, б) обміну інформацією відповідно до існуючих правил, с) посилення потенціалу, зокрема навчання та, у разі необхідності, обмін персоналом, d) питань, пов'язаних із захистом свідків та жертв [202].

Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне стратегічне співробітництво від 14.12.2016 встановлює відносини співпраці між Україною та Європейським поліцейським офісом з метою підтримки України та держав-членів Європейського Союзу в запобіганні і боротьбі з організованою злочинністю, тероризмом та іншими формами міжнародної злочинності, зокрема шляхом обміну інформацією між Україною та Європолем. Співробітництво в рамках Угоди поширюється

на всі сфери злочинності, зокрема боротьбу з організованою злочинністю, тероризмом та іншими формами тяжких злочинів, які зачіпають дві або більше держави-члени у такий спосіб, що потребує спільного підходу держав-членів, зважаючи на масштаб, значущість та наслідки таких злочинів. Іншими формами тяжких злочинів відповідно до положень Угоди є: незаконний обіг наркотиків; нелегальна діяльність, пов'язана з відмиванням коштів; злочин, пов'язаний з ядерними та радіоактивними речовинами; нелегальне перевезення іммігрантів; торгівля людьми; злочин, пов'язаний з автотранспортними засобами; вбивство, заподіяння тяжких тілесних ушкоджень; нелегальна торгівля людськими органами і тканинами; викрадення людей, незаконне обмеження свободи та взяття заручників тощо. Крім обміну інформацією, співробітництво може включати, відповідно до визначених Рішенням Ради Європу завдань Європолу, обмін спеціальними знаннями, загальними зведеннями, результатами стратегічного аналізу, інформацією щодо процедур кримінальних розслідувань, інформацією про методи запобігання злочинності, участь у навчальних заходах, а також надання консультацій та підтримки в окремих кримінальних розслідуваннях [201].

Іншим прикладом точкового договору про взаємодію і співпрацю в поліцейській сфері є Меморандум про взаєморозуміння між Національною поліцією України та Міністерством внутрішніх справ Держави Катар щодо співробітництва у сфері запобігання та боротьби зі злочинністю від 05.04.2021. В рамках Меморандуму налагоджено двостороннє співробітництво в запобіганні, виявленні, припиненні та розслідуванні кримінальних правопорушень, а саме: 1) організованої злочинності; 2) торгівлі людьми та незаконного переправлення осіб через державний кордон; 3) кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи; 4) кримінальних правопорушень проти власності; 5) кримінальних правопорушень у сфері використання комп'ютерів, систем та комп'ютерних

мереж і мереж електрозв'язку; 6) кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів; 7) незаконного поводження зі зброєю, вибуховими, біологічними, радіоактивними та іншими небезпечними матеріалами; 8) кримінальних правопорушень проти об'єктів культурної спадщини; 9) кримінальних правопорушень у сфері інтелектуальної власності; 10) кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним заволодінням транспортними засобами; 11) кримінальних правопорушень проти довкілля. З метою запобігання вчиненню кримінальних правопорушень учасники Меморандуму також співпрацюють у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку, зокрема під час проведення заходів міжнародного значення [113].

Іншим подібним документом виступає Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Італійської Республіки про поліцейське співробітництво від 10.06.2021. Відповідно до цього міжнародного акту компетентні органи кожної сторони (від України – Національна поліція), здійснюються співробітництво з метою запобігання та боротьби зі злочинністю в усіх її формах, насамперед у таких сферах: а) транснаціональна організована злочинність; б) кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи; с) кримінальні правопорушення проти власності; d) незаконне виробництво та обіг наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів; е) кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи; f) торгівля людьми та нелегальна міграція; g) незаконний обіг зброї, боєприпасів, вибухових речовин, радіоактивних та ядерних матеріалів; h) кіберзлочинність; і) увезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів, у випадках де ця поведінка є кримінальним правопорушенням, уключаючи предмети порнографічного характеру, що містять дитячу порнографію, зокрема з використанням Інтернету; j) кримінальні правопорушення у сфері

господарської діяльності; k) легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом; l) кримінальні правопорушення проти об'єктів культурної спадщини; m) кримінальні правопорушення проти довкілля; n) корупційні кримінальні правопорушення; o) кримінальні правопорушення у сфері інтелектуальної власності; p) кримінальні правопорушення, пов'язані з незаконним заволодінням транспортними засобами. За взаємною згодою компетентні органи можуть розширити сфери співробітництва в боротьбі з іншими кримінальними правопорушеннями, за які законодавством держав Сторін передбачена кримінальна відповідальність [200].

Звернути увагу також варто на Угоду про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Іспанією від 27.05.2024, якою сторони поглиблюють співпрацю та партнерство, які ґрунтуються на спільних інтересах у захисті міжнародного права, заснованого на правилах міжнародного правопорядку, миру й захисту прав людини та основоположних свобод. В сфері співробітництва у боротьбі зі злочинністю Угода містить домовленості про отримання Україною додаткових ресурсів з метою посилення оперативних спроможностей в боротьбі з організованою злочинністю й торгівлею людьми та зброєю, які становлять серйозну загрозу безпеці обох країн. Крім того, Сторони домовляються співпрацювати у боротьбі з небезпечною організованою злочинністю. Така співпраця може охоплювати (але не обмежувати) спільну діяльність, обмін інформацією та аналітикою. У разі потреби передбачено проведення робочих зустрічей для підготовки й надання взаємної допомоги в реалізації скоординованих заходів [203; 41].

На національному нормативно-правому рівні після Конституції та міжнародних документів, юридичний масив регулювання міжнародного співробітництва за участі Національної поліції України, у першу чергу, складають законодавчі акти, а саме цільовий документ – Закон України «Про Національну поліцію». Даний акт визначає правові засади організації

та діяльності Національної поліції України, статус поліцейських, а також порядок проходження служби в Національній поліції України. Зокрема, його положеннями регламентовано правові основи міжнародного співробітництва [161].

Окремі закони упорядковують питання взаємодії із іноземними державами та організаціями за участі Національної поліції України у конкретних сферах. Вони встановлюють адміністративний механізм забезпечення міжнародного співробітництва. Сюди відносяться Закони України «Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки» від 23.04.1999 №613-XIV; «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» від 15.02.1995 №62/95-ВР; «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» від 30.06.1993 №3341-XII; «Про протидію торгівлі людьми» від 20.09.2011 №3739-VI та інші [167; 157; 162; 164].

Положення законодавства уточнюються підзаконними документами, що регулюють форми, методи, порядок здійснення міжнародного співробітництва та інші техніко-правові питання цього напрямку діяльності. Наприклад, Наказ МВС «Про затвердження Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції» від 24.12.2015 №1625 визначає організаційно-правові засади організації післядипломної освіти працівників КПУ, що проходять службу (працюють) на посадах, які за класифікацією професій належать до категорій керівників, професіоналів, фахівців та робітничих кадрів. Окремо Наказ визначає особини проведення виховних заходів представниками іноземних держав та правоохоронних органів, що має на меті обмін досвідом та практиками правоохоронної діяльності [155]. Наказ МВС «Про участь національного персоналу в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки» від 31.07.2019 №639 затверджує супутні підзаконні документи, які регламентують порядок

міжнародного співробітництва Національної поліції України за напрямом забезпечення міжнародної безпеки [167]. Наказом МВС від 29.10.2019 №905 врегульовано механізм направлення поліцейських до Європейського поліцейського офісу у місто Гаага, Королівство Нідерландів, для виконання функцій офіцерів зв'язку України [156].

Спільним Наказом МВС, Офісу Генерального прокурора, Національного антикорупційного бюро України, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Міністерства фінансів України та Міністерства юстиції України від 17.08.2020 № 613/380/93/228/414/510/2801/5 затверджено інструкцію використання інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол з метою міжнародного співробітництва з Генеральним секретаріатом Інтерполу, Комісією з контролю файлів Інтерполу, національними центральними бюро Інтерполу іноземних держав, органами та підрозділами правоохоронних органів іноземних держав та міжнародними установами, з якими Інтерпол уклав договори щодо обміну даними [152].

Детальний аналіз нормативно-правового масиву міжнародного співробітництва за участі Національної поліції показав, що його основу становлять численні міжнародні акти (угоди, конвенції, меморандуми), які закріплюють домовленості і зобов'язання України щодо співпраці та взаємодії із правоохоронними органами інших держав, країнами в цілому, міжнародними організаціями з питань протидії злочинності, боротьби з її окремими формами, обміну досвідом та інформацією, проведення спільних дій, взаємного ресурсного забезпечення і таке інше. Водночас, співробітництво потребує організації виконання міжнародних положень в роботі Національної поліції, її органів та підрозділів, з приводу чого виникають адміністративні правовідносини, котрі, в свою чергу, є предметом регулювання саме нормами адміністративного законодавства.

Таким чином, в нормативно-правовому масиві міжнародної співпраці за участі України адміністративне законодавство регламентує внутрішній процеси забезпечення проведення співробітництва, а також використання його результатів на практиці.

Висновки до розділу 1

Акцентовано увагу на тому, що виходячи тільки з етимологічних джерел, співробітництво характеризує поєднання сил, засобів та ресурсів двох або більше суб'єктів. Тобто, це різновид взаємодії який передбачає спільне досягнення якихось цілей. У відносинах співробітництва кожен учасник заінтересований у кінцевому результаті, у зв'язку із чим їх діяльність взаємозалежна та взаємодоповнююча.

Відзначено, що європейську інтеграцію доцільно розуміти як глобалізаційний процес поглиблення відносин країн Європи, що має на меті посилення економічного, політичного, соціального, безпекового та іншого співробітництва, створення спільних регуляторних і контрольних органів для забезпечення спільної діяльності, а також інших форм взаємодії. Євроінтеграція базується на загальноєвропейських принципах і стандартах, які стосуються правової системи, особливостей побудови та діяльності органів влади, регулювання суспільного життя тощо.

Зроблено висновок про те, що міжнародне співробітництво як напрям діяльності Національної поліції України, представляє собою комплексний, нормативно-врегульований вектор: 1) роботи органів та підрозділів Нацполіції щодо побудови відносин взаємодії та співпраці з іншими державами, уповноваженими ними органами влади, міжнародними організаціями, тощо; та 2) організації виконання на національному рівні результатів та цілей співробітництва, що має на меті: по-перше, вивчення

зарубіжного досвіду з питань правоохоронної діяльності, виховання поліцейських, організації ефективної діяльності органів та підрозділів поліції, тощо; по-друге, перейняття та імплементацію європейських стандартів побудови сфери забезпечення безпеки та правопорядку в державі, нормативно-правове обґрунтування європейсько орієнтованих вимог до роботи поліцейських; по-третє, участь держави у забезпеченні регіональної безпеки на території Європи; по-четверте, сприяння на національному рівні активному та ефективному розвитку діяльності органів та підрозділів поліції, відповідно до найбільш позитивних зарубіжних прикладів функціонування поліцейських органів.

Констатовано наявність адміністративної складової в діяльності НПУ за напрямом міжнародного співробітництва. В даному випадку мова йде не тільки про взаємодію суб'єктів міжнародного права, але й виконання досягнутих з ними домовленостей в Україні безпосередньо, що полягає у роботі поліції, як державного органу. Звідси виникає необхідність адміністративно-правового дослідження міжнародного співробітництва Національної поліції України, що дозволить встановити нормативно-правовий масив даного напрямку діяльності, механізм, різновиди, форми його здійснення та цілий ряд інших важливих моментів.

Відмічено, що взагалі, адміністративно-правовий статус – це законодавчо врегульована характеристика, що вказує положення суб'єкта права, фізичної та/або юридичної особи в системі адміністративно-правових відносин, виражена в його повноваженнях (сукупності суб'єктивних прав та юридичних обов'язків), організаційно-управлінській ролі в державно-владних координатах, компетенції, тобто, колі питань, які суб'єктом вирішуються, а також межах та обсягах його відповідальності. А відтак, адміністративно-правовий статус фактично показує місце в публічно-правовій ієрархії, рівень влади та адміністративні можливості суб'єкта.

З'ясовано, що адміністративно-правовий статус Національної поліції України, як суб'єкта міжнародного співробітництва, – це регламентоване національним законодавством юридичне положення даного центрального органу виконавчої влади у адміністративно-правових відносинах, котрі виникають в процесі організації та здійснення заходів міжнародної взаємодії щодо провадження поліцейської діяльності, виражене в ієрархічному розташуванні цього органу у структурі державно-владних відомств, а також його компетенції та повноваженнях.

Узагальнено, що Національна поліція України є самостійним та активним учасником відносин в сфері міжнародного співробітництва. Це пояснюється ключовими особливостями її адміністративно-правового статусу, а саме: а) підпорядкованістю поліції Міністерству внутрішніх справ, яке забезпечує укладення та реалізацію міжнародних угод, що стосуються поліції, організацію та проведення міжнародних заходів із залученням Нацполіції, тощо; б) віднесенням статтею 4 Закону України «Про Національну поліцію» міжнародного співробітництва до компетенції даного центрального органу виконавчої влади; в) існуванням законодавчо визначеної системи повноважень НПУ в сфері міжнародного співробітництва, а також окремих структурних підрозділів, які на цільовій та систематичній основі забезпечують виконання цих повноважень. Крім цього, розкриття та дослідження адміністративно-правового статусу Національної поліції України показало, що міжнародне співробітництво охоплює велику кількість сфер роботи даного суб'єкта, пов'язаних, як із наданням поліцейських послуг, так й іншими внутрішньо-організаційними питаннями.

Відзначено, що в умовах масштабних глобалізаційних процесів злочинність транснаціонального характеру набуває все більшого поширення, адже відкриті кордони зумовлюють суттєву динаміку міграції людей, серед яких багато представників кримінального світу. У зв'язку із

цим, Національна поліція України у співпраці із міжнародними правоохоронними організаціями, такими як Інтерпол та Європол, а також окремими державами, забезпечує протидію злочинам, що є кримінально-караними відповідно до національного та зарубіжного законодавства.

Доведено, що з огляду на існуючі реалії функціонування правоохоронної системи та виклики, які стоять перед Національною поліцією України, найвищий пріоритет має міжнародне співробітництво в сфері боротьби зі злочинністю, підтримання миру і безпеки, а також удосконалення якості кадрового складу. Саме дані три вектори найбільше відповідають компетенції та завданням НПУ, сприяють якісному виконанню та загальному розвитку механізмів поліцейської діяльності згідно до міжнародних стандартів та найбільш позитивних іноземних практик.

Наголошено, що адміністративні правовідносини – це суспільно-правові відносини, які регламентовані адміністративним законодавством та виникають в сфері діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування з реалізації державних функцій. Національна поліція України, як центральний орган виконавчої влади із правоохоронними функціями, – це типовий суб'єкт відносин адміністративно-правового характеру. В контексті його діяльності вирішуються питання публічно-владного значення зумовлені виконуваними завданнями та покладеними на нього функціями, у тому числі в контексті участі у міжнародному співробітництві. Наведене викликає питання про співвідношення норм адміністративного та інших галузей права у регулюванні процедури міжнародної взаємодії за участю Національної поліції України.

Обґрунтовано, що основу нормативно-правового масиву міжнародного співробітництва за участі Національної поліції становлять численні міжнародні акти (угоди, конвенції, меморандуми), які закріплюють домовленості і зобов'язання України щодо співпраці та взаємодії із

правоохоронними органами інших держав, країнами в цілому, міжнародними організаціями з питань протидії злочинності, боротьби з її окремими формами, обміну досвідом та інформацією, проведення спільних дій, взаємного ресурсного забезпечення і таке інше. Водночас, співробітництво потребує організації виконання міжнародних положень в роботі Національної поліції, її органів та підрозділів, з приводу чого виникають адміністративні правовідносини, котрі, в свою чергу, є предметом регулювання саме нормами адміністративного законодавства. Таким чином, в нормативно-правовому масиві міжнародної співпраці за участі України адміністративне законодавство регламентує внутрішній процеси забезпечення проведення співробітництва, а також використання його результатів на практиці.

РОЗДІЛ 2.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗДІЙСНЕННЯ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЗА УЧАСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

2.1. Поняття та елементи адміністративно-правового механізму здійснення міжнародного співробітництва за участі Національної поліції

Використати результати міжнародного співробітництва Національної поліції з питань здійснення органом правоохоронної діяльності було б неможливо без наявності в національних правових координатах спеціального адміністративно-правового механізму. Він є складною, регульованою законодавством України, комплексною категорією, яка включає набір різноманітних, функціонуючих як єдине ціле елементів. Останні слугують забезпечувальним чинником міжнародної взаємодії, який відповідає за створення правових, організаційних, матеріально-технічних та інших умов її здійснення.

Почнемо дослідження із формування дефініції адміністративно-правового механізму проведення міжнародного співробітництва за участі Національної поліції. Змістовний фундамент поняття становить полінауковий термін «механізм». Слово має грецькі коріння, адже походить від «mechanē», дослівно означає засіб, знаряддя, пристрій передачі та перетворення рухів; є системою тіл (ланки механізму), в якій рух одного або декількох тіл (провідних) викликає рух інших тіл системи. Під цим поняттям розуміється й система пристроїв, що визначають порядок якого-небудь виду діяльності; чинник згідно до якого відбувається перетворення (упорядкування) дій як єдиного цілого для досягнення загальної або конкретної мети [31; 70, с.66-67].

Словник сучасної економіки Макміллана визначає термін «механізм», контекст якого характеризує його технічну суть, таким чином: механізм – це внутрішній устрій машини, пристрою, апарата, що приводить їх у дію [180, с.309; 137, с.114]. Як пише О.В. Радченко, поняття «механізм» є надзвичайно поширеним, його можна зустріти в точних і гуманітарних науках, біології та хімії, техніці та навіть у філософії. Його зміст виражається у декількох унікальних ознаках, а саме: механізм має містити послідовність дій, певний вид руху; він передбачає переважно одnobічний вплив з чітко визначеним вектором впливу; він характеризується жорстким взаємозв'язком, усталеністю процесу, правил взаємодії і таке інше [168, с.33-34].

Н.Р. Нижник, С.П. Мосов та Г.І. Леліков відзначають, що слово «механізм» сьогодні має такі основні значення: пристрій для передачі і перетворення рухів, що є системою тіл (ланок), в якій рух одного або декількох тіл (провідних) викликає певні рухи решти тіл системи; механізми бувають різні за конструкцією і призначенням, становлять основу більшості машин, приладів та інших технічних пристроїв; внутрішній пристрій, система чогось, наприклад, державний механізм управління; сукупність станів і процесів, з яких складається якесь фізичне, хімічне, фізіологічне, економічне, психологічне тощо явище, наприклад, механізм мислення [126, с.247; 91, с.133]. Цікавими є роздуми О.М. Литвинова, який наголошує, що поняття «механізм» відіграє в житті людини досить значну роль. Воно застосовується практично у всіх сферах життєдіяльності суспільства, але особливо в області суспільних відносин, де, як правило, пов'язується із здійсненням певного явища, процесу, реалізацією відносин. В зв'язку з цим механізм правомірно пов'язувати з поняттям відповідної діяльності. Внаслідок цього дана, здавалося б, суто теоретична категорія перетворюється на поняття, що має прикладне значення, що характеризує здійснення заходів в будь-якій сфері діяльності людини [106, с.86-87].

Отже, з огляду на загальнотеоретичні тлумачення категорії «механізм», останню слід розуміти як конструктивну категорію, систематизований набір функціонуючих як одне ціле елементів, які пов'язані спільною ціллю. Тобто це ядро діяльності, пристрою, явища, що має відповідний функціонал [36, с.175–183].

В праві, механізм, за думкою А. Перепелюка – це певна конструкція, яка передбачає дію послідовно організованих юридичних засобів, які дають можливість досягнути конкретної юридичної цілі за дотриманням відповідної процедури [139, с.275]. Позиція О.М. Бандурки і О.Ф. Скакун така, що правовий механізм є частиною соціально-правового механізму, який діє в єдності і завданнями якого є охорона, захист, відновлення порушених прав і правової культури населення [14, с.50; 125, с.212]. На переконання О.О. Семчик, правовий механізм є узагальнюючою категорією, яку можна застосовувати до описання системи юридичних засобів, що використовуються у праві для досягнення конкретної мети [175, с.150].

Н.Г. Єршова відмічає, що правові механізми – це певні «комплекти» юридичних засобів, які мають нормативне закріплення та орієнтовані при їх практичному використанні на реалізацію суб'єктами своїх інтересів і досягнення тієї чи іншої цілі як наслідку правового регулювання визначених суспільних відносин. Конкретний правовий механізм як цілісна, взаємопов'язана структура відображає послідовні стадії юридичної діяльності (громадян, організацій, посадових осіб, органів публічної влади) та різноманітні правові засоби, варіанти їх взаємодії на кожній стадії [69, с.181; 178].

Одним із найяскравіших прикладів правового механізму є механізм правового регулювання. Як пишуть О.В. Зайчук та Н.М. Оніщенко, це взята у єдності, сукупність правових засобів, способів та форм, за допомогою яких нормативність права забезпечує впорядкування суспільних відносин, відповідає інтересам суб'єктів права, вирішує конфлікти, сприяє

досягненню соціального компромісу в правовій сфері [193]. Згідно широкої та обґрунтованої позиції А.В. Роздайбіди, механізм правового регулювання – це система правових засобів, організованих найбільш послідовним чином з ціллю подолання перешкод на шляху задоволення інтересів суб'єктів права. Механізм правового регулювання виражає діяльний бік процесу перетворення нормативності права в упорядкованість суспільних відносин. При цьому правове регулювання являє собою довготривалий процес, який поділяється на стадії, на кожній з яких працюють особливі правові засоби. Перша – найважливіша стадія механізму правового регулювання, пов'язана з правовою регламентацією суспільних відносин, що потребують упорядкування. Це етап, на якому проходить розробка, формулювання юридичних норм як загальнообов'язкових правил поведінки, визначається правове положення суб'єктів права. На другій стадії на підставі норм права та за наявності юридичних фактів виникають суб'єктивні права і юридичні обов'язки суб'єктів правовідносин. Тобто, загальні приписи правових норм трансформуються в конкретну модель поведінки конкретних суб'єктів. Третя стадія – реалізація суб'єктивних прав і юридичних обов'язків. На цьому етапі правове регулювання досягає своєї цілі – дозволяє фактично використати права та виконати обов'язки. На думку фахівця, вказана стадія вже виходить за межі правового регулювання (яке обмежується забезпеченням механізму дії права регулюючими засобами поведінки) і охоплюється іншим поняттям – правореалізацією [171, с.113-114].

Отже, механізм в праві – це узагальнена категорія, котра описує юридичну конструкцію, елементи якої забезпечують функціонування правових явищ та досягнення ними своїх цілей, починаючи від норм права та їх впливу на суспільні відносини, та закінчуючи суб'єктами права при реалізації ними відповідних юридично значимих дій. В свою чергу адміністративно-правовий механізм – це різновид класичного правового

механізму, який формується та діє в межах адміністративної галузі права та предмету її регулювання [36, с.175–183].

Науковці визначають дану категорію по-різному і, як правило, в контексті об'єкту, дію якого механізм характеризує. Наприклад, Л.А. Князька адміністративно-правовий механізм забезпечення прав людини розуміє як надзвичайно широку за обсягом категорію, яка включає в себе не лише юридичні, а й політичні, економічні, ідеологічні та інші явища. Зокрема, автор відносить до складу зазначеного поняття такі елементи як: 1) юридичне закріплення гарантій правового захисту громадян; 2) створення відповідних юридичних процедур реалізації правового захисту, адже їх відсутність перетворює приписи в законодавстві на формальні, декларативні положення; 3) створення системи охорони захисту державою прав, свобод й обов'язків громадян від будь-яких посягань на них; 4) розвиток суспільно-політичної активності громадян, формування в останніх свідомого ставлення до використання прав і свобод, виконання обов'язків, підвищення рівня їх правової культури; 5) активізація діяльності суспільних та інших громадських організацій і об'єднань, що сприяють соціально-правовому захисту; 6) державний і громадський контроль за станом забезпечення соціально-правового захисту [82, с.87-88; 80, с.79-80].

І.Р. Березовська адміністративно-правовий механізм застосування адміністративно-правових засобів забезпечення інформаційної безпеки визначила, як сукупність правових інструментів за допомогою яких забезпечуються функціонування та розвиток взаємодії органів виконавчої влади як суб'єктів забезпечення національної інформаційної безпеки. Структурними елементами механізму на її думку є: а) норми адміністративного права, що закріплюють права та обов'язки учасників взаємодії у сфері забезпечення інформаційної безпеки; б) адміністративно-правові відносини, що складаються у процесі спільної діяльності суб'єктів

взаємодії у сфері забезпечення інформаційної безпеки; в) акти реалізації прав та обов'язків учасників взаємодії, що виражаються у втіленні приписів норм адміністративного права у процесі взаємодії суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки [19, с.33].

Є.В. Кобко механізм адміністративно-правового забезпечення національної безпеки України визначив, як системну сукупність правових, організаційних, фінансових та інших інструментів та засобів, які використовуються державою з метою впливу, упорядкування, а також створення умов для належного функціонування суспільних відносин у досліджуваній сфері. Вчений відмічає, що структурні елементи адміністративно-правового механізму забезпечення національної безпеки держави є багатоманітними за своєю природою, а тому пропонує поділити на декілька груп: 1) нормативно-правові елементи, які в своїй сукупності формують правову базу забезпечення національної безпеки, а також межі та підстави функціонування державних інституцій у відповідному напрямку. Тож, до цієї групи елементів віднесено: норми права (зокрема адміністративного); юридичні факти; принципи та гарантії забезпечення національної безпеки; 2) інституційні елементи: суб'єкт та об'єкт забезпечення національної безпеки в Україні; 3) організаційно-функціональні елементи, серед яких пропонується виділити наступні: а) адміністративно-правові форми та методи забезпечення національної безпеки; б) матеріально-технічне забезпечення, фінансове забезпечення, кадрове забезпечення, інформаційне забезпечення діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки [84, с.3].

У дисертаційному дослідженні А.Г. Вархова адміністративно-правовий механізм взаємодії суб'єктів сектору безпеки й оборони щодо забезпечення національної безпеки визначено як сукупність адміністративно-правових засобів, які об'єктивують комплекс реалізованих суб'єктами забезпечення національної безпеки нормативних, організаційних

та контрольно-наглядових дій, спрямованих на забезпечення належних умов (засад), принципів, правил, стандартів та процедур функціонування процесу реалізації взаємовідносин між суб'єктами сектору безпеки й оборони України під час виконання ним функціональних обов'язків. Вченим доведено, що структура цього механізму є такою: 1) адміністративно-правові норми, об'єктивовані у межах нормативно-правової бази, що складається з актів різної юридичної сили та загального і спеціального спрямування, основним призначення яких є врегулювання конкретного питання у межах означених відносин; 2) об'єкти регулювання – діяльність та поведінка суб'єктів сектору безпеки й оборони; 3) суб'єкти регулювання – суб'єкти, що формують правові рамки та процедури досліджуваної взаємодії (як суб'єкти ієрархічно вищої структури, так і самі суб'єкти взаємодії); 4) адміністративні правовідносини, що виникають між об'єктами та суб'єктами регулювання, а також ті, що виникають, розвиваються та припиняються між представниками сектору безпеки й оборони (йдеться як про горизонтальні, так і вертикальні відносини, що характеризуються різним змістом); 5) адміністративно-правові засоби реалізації механізму взаємодії суб'єктів сектору безпеки й оборони щодо забезпечення національної безпеки – нормотворчі (встановлення правил, процедур, зобов'язань тощо), організаційні (збір інформації, підготовка документів тощо), забезпечувальні (методичний супровід, технічне та матеріальне оснащення, фінансування тощо) та управлінські (заохочення, переконання, контрольно-наглядова діяльність тощо) [29, с.3-4].

Цікавою для тематики нашого дослідження є дисертація І.В. Хміль, який досліджував сутність, зміст та особливості адміністративно-правового механізму міжнародного співробітництва у сфері забезпечення національної безпеки. Останній дефіновано вченим, як термінологічно-правова абстракція, яка позначає сукупність сутнісно відмінних, однак взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих складових адміністративно-

правового характеру (нормативно-правова, інституційна, інструментальна, процедурна), синергізм яких уможлиблює здійснення державами спільних взаємовигідних заходів щодо охорони та захисту відповідних національних інтересів від реальних і потенційних загроз. Структуру механізму на думку науковця представлено чотирма взаємопов'язаними і взаємодоповнюючими складовими адміністративно-правового характеру – нормативно-правовою, інституційною, інструментальною та процедурною [211, с.1].

Ю.В. Гаруст та В.І. Мельник під механізмом забезпечення прав громадян у податковій сфері пропонує розуміти систему адміністративно-правових засобів, що розробляються та реалізуються органами виконавчої, а також інших гілок влади з метою створення всіх необхідних умов для нормальної та безперешкодної реалізації громадянами своїх, передбачених нормами податкового, фінансово, адміністративного й інших галузей права, можливостей у процесі справляння податків і зборів, під час проведення у зв'язку із цим відповідного контролю, та ефективного захисту прав від можливих випадків свавілля і зловживань владою з боку податкових органів, а також їх відновлення в разі порушення [45; 111, с.126].

В той же час, Л.Ю. Веселова у своїй науковій праці вказує, що механізм адміністративно-правового забезпечення кібербезпеки – це сукупність правових засобів, заходів і способів, за допомогою яких забезпечується функціонування й розвиток взаємодії суб'єктів національної системи кібербезпеки. До елементів механізму адміністративно-правового забезпечення кібербезпеки автор пропонує зарахувати: норми адміністративного права, що закріплюють права й обов'язки суб'єктів національної системи кібербезпеки; адміністративно-правові відносини, що мають місце в процесі взаємодії суб'єктів національної системи кібербезпеки; акти реалізації прав та обов'язків суб'єктів національної системи кібербезпеки, що закріплюють і реалізують положення

адміністративно-правових норм у процесі взаємодії суб'єктів національної системи кібербезпеки [83, с.43; 84, с.92-93].

Отже, адміністративно-правовий механізм – це структурована, врегульована нормами адміністративного права система елементів, що в сукупності забезпечують реалізацію цілей соціальних, політичних, економічних та інших явищ і процесів. Адміністративний характер такого механізму говорить про те, що його дія відбувається в контексті державного управління, тобто сфери функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування. Іншими словами, він показує, за допомогою яких публічно-правових інструментів держава реалізує свої функції в тій чи іншій галузі суспільного життя. При цьому перелік елементів механізму найчастіше унікальний та підлаштовується під конкретне явища або процес із яким механізм пов'язано [36, с.175–183].

Тож, з огляду на зазначене вище, адміністративно-правовий механізм здійснення міжнародного співробітництва за участі Національної поліції - це визначена нормами адміністративного законодавства система взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих елементів, за допомогою яких створюються умови та реалізуються різні напрями міжнародного співробітництва за участі Нацполіції, її органів та структурних підрозділів. Кожна частка його структури має власне юридичне призначення і зміст. Водночас, в сукупності вони забезпечують організацію умов проведення міжнародного співробітництва за участі НПУ, досягнення поставлених в межах даного напрямку діяльності цілей. На наш погляд, елементами, що формують внутрішню сутність даного механізму є наступні:

- принципи міжнародного співробітництва. В багатьох наукових працях та концепціях принципи не виділяються в переліку елементів адміністративно-правового, а також інших юридичних механізмів. Утім, заперечувати їх приналежність до структури є помилкою, адже це вихідні, ідейні положення, що скеровують вектор роботи механізму. Філософи

пишуть: слову «принцип» (від латинського – перший), в античній філософії йому відповідало поняття «архе» – першоначало, яке лежить в основі світобудови та зумовлює спосіб її існування. Давньокитайська філософія тлумачила принцип, як те, на основі чого діє справжня, шляхетна людина і що відрізняє її від низької людини, людини натовпу. В сучасній науковій думці принцип – це вихідне теоретико-методологічне положення, яке лежить в основі певного знання і визначає спосіб його побудови; у цьому сенсі уся сукупність цього знання постає як розкриття принципу. Також наводиться думка, відповідно до якої принципи є сформульовані на основі переконань людини загальні положення, стислі тези або висловлення, якими вона керується в своїх діях; у цьому сенсі принцип є формою зв'язку внутрішнього світу людини із її діяльністю [140, с.129]. Принципи в державному управлінні характеризуються як прояви закономірностей у державному управлінні, що відображені у вигляді певних положень, які застосовуються в теоретичній і практичній діяльності людей у сфері державного управління. Як правило, це фундаментальні, науково обґрунтовані, а в певних випадках і законодавчо закріплені положення, відповідно до яких будується і функціонує система державного управління [67, с.564; 146, с.143]. Тож, в структурі адміністративно-правового механізму здійснення міжнародного співробітництва за участі Національної поліції України, принципи – це керівні, нормативно-закріплені ідеї, які визначають вектор, особливості та суспільні цінності, яким мають відповідати дії уповноважених суб'єктів в процесі створення умов та реалізації видів міжнародної взаємодії. Сюди можна віднести принципи: а) законності – міжнародне співробітництво не може суперечити нормам чинного законодавства України; б) рівності сторін, відповідно до якого міжнародне співробітництво – це взаємодія рівних, незалежних одна від одної, суверенних сторін із відповідним правовим статусом; в) диспозитивності, що передбачає: домовленості в рамках міжнародної

співпраці є гнучкими та мають забезпечувати інтереси всіх учасників правовідносин, тощо;

- суб'єкти забезпечення міжнародного співробітництва. Зміст слова «суб'єкт» полягає в тому, що воно означає істоту, здатну до пізнання навколишнього світу, об'єктивної дійсності й до цілеспрямованої діяльності; особу, якій належить активна роль у певному процесі. В деяких визначеннях поняття ототожнюється із терміном «учасник» – той, хто бере участь у чому-небудь, входить до складу групи осіб. Тобто, останній розглядається в певній системі, поряд з іншими – у конкретній справі, навіть епізодично [32; 48, с.69]. А.О. Собакарь розглядає суб'єкта як індивіда (або соціальну групу), як носія предметно-практичної діяльності і пізнання, спрямованих на об'єкт, або як особу (або групу осіб, колектив, організацію), що виступає активним діячем у будь-якому акті, процесі, юридичну особу або організацію, що володіють певними правами й обов'язками, людину як носія яких-небудь фізичних і психічних якостей, просто людину, особистість, або думку про предмет судження на відміну від думки про його ознаки [181, с.28]. У теорії управління під «суб'єктом управління» розуміють структурно відокремлене співтовариство людей з органами управління (які формуються ними) і керівним складом, який наділений управлінськими функціями і який здійснює відповідну діяльність. Існує також більш широке визначення відповідно до якого поняття «суб'єкт управління» розуміється як джерело управлінського впливу, того, хто керує, виконує функції керівництва і впливає на об'єкт із метою переведення його у відповідний стан [86; 210, с.83]. Суб'єкт адміністративного права – це носій/власник суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, які передбачені адміністративно-правовими нормами. Він має потенційну здатність вступати у правовідносини, врегульовані нормами адміністративного права. Всі суб'єкти адміністративного права – це особи, які набули властивостей суб'єкта в силу того, що їх поведінка підпадає під дію норм

адміністративного права та установлена цими нормами [57, с.75-76]. Отже, суб'єкти забезпечення міжнародного співробітництва – це компетентні учасники адміністративно-правових відносин, які виникають в сфері організації проведення міжнародних заходів за участі Національної поліції України, практичного використання та імплементації їх результатів на практиці. Це суб'єкти, правовий статус яких відрізняється спеціальними повноваженнями, а саме: МВС, його спеціальні департаменти, органи і підрозділи поліції, наприклад, Департамент міжнародного поліцейського співробітництва та інші;

- об'єкт міжнародного співробітництва. Загалі, об'єкт – це: 1) річ, предмет; те, що протистоїть суб'єкту, тобто свідомості, внутрішньому світу як справжнє, частина зовнішнього світу; 2) річ, або явище, або будь-який фрагмент реальності, на які спрямовані пізнавальна чи практична діяльність людини; співвідноситься із суб'єктом і засобами людської діяльності [110, с.153]. У гносеологічному сенсі поняття «об'єкт» та «суб'єкт» співвідносяться, протистоять одне одному. Об'єкт – це те, на що спрямована пізнавальна діяльність суб'єкта, а суб'єкт – це активно діючий, націлений на пізнання, свідомий та вольовий індивід або соціальна група [46, с.465; 209, с.105]. В юридичній площині об'єкт – це матеріальні й нематеріальні блага, з приводу яких виникають правовідносини [128]. Тобто, об'єкт – це те, з приводу чого суб'єкти вступають у взаємовідносини, здійснюють діяльність, реалізують якісь заходи і таке інше. Об'єктом здійснення міжнародного співробітництва за участі Національної поліції України є результати такої взаємодії, виражені у позитивному зарубіжному досвіді, обмінюваній інформації, отриманій матеріально-технічній допомозі, освітньо-виховній діяльності іноземних спеціалістів, тощо;

- адміністративно-правові інструменти здійснення міжнародного співробітництва. Інструмент трактується як прийом, спосіб, спеціальна дія, що дає можливість здійснити що-небудь, досягти чого-небудь; знаряддя,

предмет, сукупність пристроїв для здійснення якоїсь діяльності [127, с.96]. В праві інструмент – це, як правило, з'єднуюча середня ланка між суб'єктом та об'єктом діяння, між ідеальною моделлю мислення та матеріальним результатом, яка є специфічним посередником, що включає як фрагменти ідеального (засоби встановлення – суб'єктивні права, обов'язки, заборони, заохочення, покарання), так і фрагменти реального (технологія, засоби-діяння, направлені на використання інструментів, – перш за все акти реалізації прав і обов'язків) [120, с.6]. В свою чергу, під адміністративно-правовими інструментами Р.С. Мельник, Е.О. Казміришин та ряд інших вчених розуміють юридичні засоби (прийоми), які використовуються публічною адміністрацією для здійснення регулюючого впливу на учасників суспільних відносин, що склалися у сфері публічного адміністрування. До характерних рис адміністративно-правових інструментів відносять: 1) вони мають публічно-правову природу; 2) суб'єкти публічного адміністрування застосовують їх у процесі свого функціонування; 3) порядок їх застосування регулюється нормами адміністративного права; 4) застосування того чи іншого інструменту зумовлено компетенцією, сферою і метою діяльності суб'єкта публічного адміністрування; 5) у разі їх застосування настають юридичні наслідки і/або фактичні результати; 6) інструменти є зовнішнім виразом форми адміністративної діяльності публічної адміністрації; 7) відображають правову динаміку публічного адміністрування; 8) зумовлені реалізацією адміністративних обов'язків суб'єктів публічної адміністрації [112, с.187; 3, с.143; 79, с.70].

Таким чином, адміністративно-правові інструменти здійснення міжнародного співробітництва за участі Національної поліції України – це владно-управлінські форми та відповідні їм методи діяльності уповноважених суб'єктів за допомогою яких вони досягають цілей співпраці та в подальшому використовуються її практичний результат.

У підсумку представленого підрозділу дисертаційного дослідження слід узагальнити, що саме наведені вище елементи найбільш змістовно характеризують адміністративно-правовий механізм здійснення міжнародного співробітництва за участі Національної поліції. Разом із тим, перелік таких елементів не є вичерпним, а відтак, важливим завданням законодавця є розширення їх кола та змісту, що забезпечить більш ефективне функціонування правовідносин, що виникають у досліджуваній сфері суспільного життя [42].

2.2. Види та форми міжнародного співробітництва за участі Національної поліції

Широка площина міжнародного співробітництва дає розуміння того, що даний напрям діяльності Національної поліції України має різне вираження, що є підґрунтям для виділення його різновидів. Вони є самостійними прикладами співпраці, які не знайшли на сьогоднішній день освітлення на законодавчому рівні.

Більшість вчених підкреслюють той факт, що співробітництво ніколи не відбувається в одноманітному порядку. Про це зокрема свідчить огляд наукової літератури та праць де вчені висвітлювали особливості співпраці в сфері публічного управління, у тому числі, на міжнародному рівні. Наприклад, досить детально види співробітництва дослідив В.А. Онисьєв, який аналізував категорію в сфері діяльності із протидії злочинності. Вчений пише: за рівнями організаційної структури вчений виділив такі види прямих зв'язків: а) між правоохоронними органами; б) між правоохоронними органами, які належать до органів управління, та іншими органами управління; в) між правоохоронними органами, які не належать до органів управління, та органами управління; г) між правоохоронними

органами та науково-дослідними установами [129, с.41-42; 108]. Далі В.А. Онисьєв зауважує, що групувати зв'язки також можна за видами співробітництва (запобігання злочинності, виявлення та розслідування, науково-методологічне тощо), за сферами здійснення злочинів (у банківській, інформаційній сферах тощо), призначенням зв'язків (обмін інформацією, організація міждержавного співробітництва) та їх організаційною формою (координаційні та інтеграційні зв'язки). Правоохоронні органи мають використовувати форми прямих зв'язків пропорційно ступеню складності й невизначеності завдань, які вони розв'язують. До поширених форм прямих зв'язків, на його думку, належать: а) використання прямих контактів між керівниками правоохоронних органів, що взаємодіють з приводу розв'язання загальної проблеми боротьби зі злочинністю; б) встановлення взаємозв'язку між двома та більшою кількістю управлінь, відділів, інших підрозділів правоохоронних органів, що мають контакти з питань їх діяльності в сфері боротьби зі злочинністю; в) створення тимчасових цільових груп для розв'язання завдань у сфері боротьби зі злочинністю, що стосуються кількох управлінь (відділів, інших підрозділів) правоохоронних органів; г) створення постійно діючих груп для розв'язання міжфункціональних проблем, що періодично виникають у сфері боротьби зі злочинністю [129, с.41-42; 108].

Не менш цікаві висновки пропонує А.В. Кузьмич. В своєму дослідженні, присвяченому видам співпраці органів публічної влади з самоврядними організаціями, які вона характеризує поняттям «модель», вчена наголошує: модель комплексного механізму співпраці між органами публічної влади та самоврядними організаціями – це структурований план або система взаємодії між органами публічної влади та громадським сектором, спрямований на спільні дії та вирішення різноманітних соціальних, економічних, технічних або культурних проблем. Основні аспекти такої моделі включають: 1) спільне планування і координація дій:

органи публічної влади та самоврядні організації спільно визначають пріоритети та цілі, розробляють стратегії та плани дій для вирішення проблем та реалізації проектів; 2) взаємодія та обмін інформацією: забезпечення відкритого обміну інформацією між органами публічної влади та самоврядними організаціями для кращого розуміння потреб та проблем, які стосуються громадян; 3) залучення до прийняття рішень: участь представників самоврядних організацій у процесі прийняття рішень, консультації та робочих груп з метою визначення кращих стратегій та рішень; 4) фінансування та реалізація проектів: спільне фінансування та виконання проектів чи програм за участю як органів публічної влади, так і громадських організацій; 5) моніторинг і оцінка: спільне визначення критеріїв успіху та механізмів оцінки результатів для забезпечення ефективності співпраці та досягнення поставлених цілей; 6) загальнодоступність і прозорість: забезпечення прозорості у діяльності, доступ до інформації для громадськості щодо ходу виконання проектів та рішень, що приймаються. Ця модель покликана сприяти підвищенню ефективності вирішення проблем, які стикаються з громадянами, забезпечуючи широкий соціальний вплив та покращення якості життя через спільні зусилля органів публічної влади та громадськості [103].

Ю.О. Буглак аналізує в своїй роботі різновиди взаємодії органів державної, у тому числі, виконавчої влади та місцевого самоврядування в нашій державі. Науковець виділяє: 1) нормативно-правовий вид – чітке розмежування повноважень та відповідальності між місцевим самоврядуванням та місцевими державними адміністраціями, а також між місцевим самоврядуванням різного рівня; 2) прогностична та планова діяльність, розроблення та організація ефективного механізму спільної дії; 3) участь в спільних програмах, перенесення акцентів з контрольної діяльності на співпрацю; 4) консолідація, кооперація та координація засобів і сил для забезпечення ефективного керування; 5) методичне забезпечення –

надання методичної та консультативної допомоги; 6) інституційне забезпечення – створення спеціальних консультативних та дорадчих органів; 7) інформаційна співпраця – проведення конференцій, семінарів, засідань, нарад та інше; 8) аналітична співпраця – надання аналітичних звітів, висновків, оглядів спільної діяльності місцевого самоврядування та органів державної виконавчої влади [27, с.133].

В свою чергу, М.А. Москальов та А.А. Москальов в ході аналізу взаємодії бізнесу і держави виділили всього лише два основні різновиди співпраці цих двох площин, а саме [118]: 1) плюралістичну модель – виходить з того, що суспільна система та її частини знаходяться в координаційній залежності, а отже, виключається провідна роль якоїсь однієї частини цілісної системи. Сукупне відтворення цілісного життя суспільства можливе лише за участі в ньому всіх типів та видів суспільного виробництва, що не виключає наявності субординаційних зв'язків між ними. Однак саме матеріальне виробництво створює життєзабезпечуючі продукти, від яких залежить не тільки функціонування суспільства, але й фізичне виживання кожного конкретного індивіда. Отже, всі інші види суспільного виробництва повинні бути засобом його оптимізації та подальшого розвитку. Основними характерними ознаками плюралістичної моделі взаємодії бізнесу і держави є такі: існування численних груп тиску та груп інтересів, що конкурують між собою за вплив на політику; держава залишається незалежною від груп тиску, виступаючи у ролі арбітра, тоді як групи інтересів можуть висувати їй свої пропозиції і деякі з них можуть бути інституціоналізовані; 2) некорпоративітська модель – передбачає наявність інституційних форм управління, в яких організації (зазвичай це профспілки та спілки роботодавців) представляють основні економічні інтереси, отримують основні привілеї і можливості брати участь у розробці законопроектів та політичних рішень. У свою чергу, організації беруть відповідальність та зобов'язання сприяти державі в управлінні

суспільством. Комбінація розподілу функцій у представництві та управлінні знаходиться в центрі корпоративізму. Корпоративні організації також залучені в установку стандартів та умов для виробництва. Сама ідея, що організації, які беруть участь у корпоратистських угодах, отримують гарантований статус монополії від держави, є фундаментальною для сучасного концепту. Вона контрастує зі звичайним очікуванням плюралістичної політики у тому, що завжди будуть виникати нові конкуруючі інтереси. Оскільки під неокорпоративізмом розуміється така модель організації суспільного життя, при якій відносини між групами інтересів і політичною системою реалізуються головним чином через асоціації, вважається, що всі корпорації, а в деяких країнах це навіть прийнято законодавчо, повинні належати до бізнес-асоціацій, які, в свою чергу, організовані в певну ієрархічну систему з домінуючою організацією, що представляють бізнес загалом [118].

Отже, види співробітництва – це окремі приклади взаємовідносин між двома сторонами, що характеризуються власним набором цілей, форм, методів здійснення такої співпраці. Таким чином, міжнародне співробітництво за участі Національної поліції України слід класифікувати наступним чином:

- за суб'єктом з яким встановлюється співробітництво виділяється міжнародна співпраця із державами та міжнародними організаціями. В першому випадку передбачена взаємодія в межах домовленостей із конкретною країною. Таке співробітництво може приймати різний характер та націлюватись на отримання будь-якого результату, але передбачає обмежене коло ресурсів. Використати можливо лише те, що може запропонувати відповідна держава з огляду на власний досвід, рівень правового, соціального, економічного розвитку тощо. Співробітництво з міжнародними організаціями більш комплексне та широкі. Як правило, дані суб'єкти представляють одночасно декілька країн, наприклад, Організація

Об'єднаних Націй. В цьому випадку співпраця відбувається з використанням ресурсів та досвіду всіх інших учасників організації, а також не обмежена територіальними рамками;

- за типом відносин міжнародне співробітництво поділяється на партнерство та наставництво. Партнерство – узгоджені і злагоджені дії учасників спільної справи; взаємні відносини, контакти громадських угруповань та інше, засновані на взаємовигоді та рівноправності [197, с.346; 22]. Партнерство передбачає паралельну діяльність націлену на реалізацію якогось конкретного результату. Саме партнерство є одним із найбільш вживаних різновидів міжнародного співробітництва поліції, особливо в сфері боротьби зі злочинністю. Його застосування дає можливість НПУ спільно з іноземними експертами та правоохоронцями ефективно припиняти та протидіяти незаконній діяльності осіб і груп, яка має транснаціональний характер. Крім цього, часто відносини співробітництва передбачають перейняття зарубіжного досвіду в сфері правоохоронної діяльності. За таким різновидом одна сторона навчає іншу, передає свої знання, спрямовує експертів для проведення тренінгів, або, навпаки, направляє працівників поліцейських органів для навчання за кордон. В даному випадку мова не йде про кооперацію, а передбачає передачу іншій стороні матеріальних або нематеріальних активів, які складають зміст зарубіжного досвіду. При цьому, наставляти може як українська сторона, так і іноземна, в залежності від того, хто запитує відповідну допомогу;

- за ціллю реалізації міжнародне співробітництво поділяється на: співпрацю із отримання допомоги, протидію правопорушенням, забезпечення безпеки і порядку. Перший різновид пов'язано із залученням ресурсів іноземних країн та міжнародних організацій для вирішення внутрішніх питань і проблем діяльності органів і підрозділів Національної поліції України. Окрім перейняття досвіду, сюди можна віднести отримання

матеріально-технічних ресурсів, наприклад, спеціальних поліцейських засобів і техніки, а також обмін даними про злочинні угруповання, окремих осіб, які вчиняють протиправні дії тощо.

Другий різновид в даному переліку передбачає комплекс форм та заходів співпраці, які направлено на подолання умов та проявів конкретних різновидів суспільно-шкідливих, небезпечних діянь, як то: домашнього насильства, торгівлі людьми, незаконного обігу наркотичних і психотропних засобів тощо. В свою чергу, найкращим прикладом третього виду співробітництва є участь поліцейських у місіях із забезпечення миру і безпеки, що організовуються та реалізуються на території різних країн, де безпекова ситуація потребує стороннього втручання іноземних правоохоронців.

Кожний з представлених видів відрізняється власним набором форм міжнародного співробітництва за участі Національної поліції України. Етимологічно слово «форма» (походить від латинського «forma») означає зовнішній вигляд, зовнішнє окреслення, видимість чого-небудь. Як зауважує у своїй дисертації Д.М. Приймаченко у загальнонаукових тлумаченнях форма найчастіше пов'язується з поняттям змісту, наприклад: форма – це будь-яке зовнішнє вираження якого-небудь змісту, або зовнішній вияв якого-небудь явища, пов'язаний з його сутністю, змістом; внутрішня організація змісту [31, с.1328;149, с.243].

В адміністративно-правовій літературі форми, як правило, вживаються у контексті категорій «державне управління», «публічне управління», «регуляторна діяльність», «виконавча-розпорядча діяльність» тощо. Наприклад, Ю.П. Битяк та В.В. Зуй, розглядаючи форми державного управління, зазначають, що це зовнішнє вираження конкретних дій державного органу, його структурних підрозділів та посадових осіб (службовців), що використовуються в процесі державної виконавчої діяльності і спрямовані на реалізацію функцій управління [1, с.91; 51, с.66-

67]. Н.С. Андрійченко розуміє адміністративно-правові форми як відмінні за своїми наслідками способи зовнішнього вираження здійснюваних суб'єктами дій, визначених законом і спрямованих на реалізацію функцій держави [6, с.88]. В.В. Маліков зазначає, що в адміністративному праві форми являють собою способи реалізації цілеспрямованого впливу суб'єкта на об'єкт у процесі його діяльності. На його думку, саме через форми стає зрозумілим, як саме на практиці здійснюється діяльність суб'єкта. Вони завжди містять перелік конкретних дій, порядок виконання яких визначається спеціальними нормативно-правовими актами та дотримується у чітко встановленій послідовності [107, с.144; 34].

В тлумаченні О.І. Остапенко, М.В. Ковалів, С.С. Єсімова, Л.С. Гулак, Г.Ю. Лук'янова, О.В. Ніканорова, М.С. Цьвок форми публічного управління відображають способи зовнішнього вираження змісту управлінської діяльності. З допомогою форм публічного управління забезпечуються: 1) вираження вольових положень держави в реальній дійсності; 2) реалізація публічних інтересів; додержання встановленого порядку управління; 3) гласність і прозорість діяльності; зміцнення законності й дисципліни. По формах можна судити про те, що і як робиться в державних органах відповідно до їхньої компетенції [2, с.395]. Згідно визначення наведеного в дисертації О.В. Баклан адміністративно-правова форма є способом реалізації організаційних, економічних, психологічних, етичних, техніко-технологічних та інших закономірностей, які програмують державне управління як суспільне явище [9, с.68].

Отже, форми міжнародного співробітництва за участі Національної поліції – це врегульовані адміністративно-правовими нормами групи публічно-правових, організаційно-управлінських дій та операцій, що вчиняються спеціально уповноваженими підрозділами МВС, органами та підрозділами Нацполіції, направлені на реалізацію механізму і цілей міжнародного співробітництва у відповідній сфері [35, с.209–213].

В статті 4 Закону України «Про Національну поліцію» з приводу форм зазначено наступне: поліцейські можуть направлятися до міжнародних організацій, іноземних держав як представники поліції з метою забезпечення координації співробітництва з питань, що належать до повноважень поліції. Поліцейські можуть залучатися до участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки [161]. Водночас, науковці пропонують більш широкий підхід переліку наведеної категорії. Так, А.В. Калайда пише, що форми міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України включають в себе: наукове співробітництво; обмін з метою підвищення кваліфікації (перепідготовки) особового складу; участь у миротворчих операціях (місіях); науково-технічна співпраця; експертне супроводження; супроводження у кримінальних провадженнях; розвиток комунікацій у сфері кіберзахисту; обмін інформацією про злочини [80, с.24-25].

О.О. Воронятніков доводить, що реалізація міжнародного співробітництва за участі Національної поліції України відбувається за реалізації спеціальних форм перелік яких наступний: 1) обмін інформацією щодо кримінальних правопорушень, які готуються, або вже вчинені; 2) обмін інформацією про осіб, зниклих безвісти, осіб підозрюваних або обвинувачених у вчиненні кримінальних правопорушень, а також осіб, що ухиляються від кримінального переслідування або відбування покарання; 3) обмін інформацією про нові способи вчинення кримінальних правопорушень та нові методи боротьби з кримінальними правопорушеннями; 4) обмін текстами нормативно-правових актів та результатами наукових досліджень; 5) обмін досвідом у галузі кримінально-правових наук; 6) обмін найкращими практиками у сфері безпеки та поліцейської діяльності; 7) обмін інформацією та досвідом у сфері боротьби з кримінальними правопорушеннями, пов'язаними з дитячою експлуатацією через мережі; 8) навчання та обмін інформацією у сфері знешкодження

вибухонебезпечних предметів; 9) співробітництво та координація в міжнародних організаціях з відповідних тем [35, с.241].

А.В. Іванов до форм міжнародного співробітництва правоохоронних органів в цілому, у тому числі, поліції в рамках боротьби зі злочинністю відносить: 1) обмін інформацією – один з найважливіших елементів міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю. Держави активно обмінюються інформацією про злочинців, їхні дії та місцеперебування, щоб спільно виявляти, розслідувати та покарати злочинців; 2) спільне проведення розслідувань: деякі злочини мають транскордонний характер і вимагають спільного розслідування з боку кількох держав. Спільне проведення розслідувань дозволяє ефективніше виявляти та припиняти злочинні угруповання; 3) екстрадиція злочинців – процес передачі злочинців з однієї держави до іншої для судового переслідування; 4) створення спільних міжнародних організацій: деякі злочини, такі як тероризм, наркоторгівля та транснаціональна злочинність, потребують спільних зусиль багатьох держав для ефективного протидії; 5) підписання та ратифікація міжнародних конвенцій; 6) спільні оперативні дії та спеціальні операції: для ефективної боротьби зі складними злочинними угрупованнями можуть бути проведені спільні оперативні дії, спрямовані на затримання та припинення їхньої діяльності; 7) обмін кращими практиками та досвідом; 8) фінансова та технічна підтримка: міжнародні організації та розвинуті країни можуть надавати фінансову та технічну підтримку іншим державам у впровадженні програм та заходів з протидії злочинності; 9) створення спільних міжнародних баз даних: об'єднання зусиль у сфері збору, обробки та аналізу інформації про злочинність може забезпечити більш ефективну боротьбу з цим явищем; 10) дипломатичні переговори та міжнародні угоди: заключення дипломатичних угод та вирішення міжнародних спорів шляхом переговорів може сприяти зменшенню злочинності та покращенню правопорядку на міжнародному рівні [74, с.681].

Визначення вчених мають раціональне зерно, проте не відображають, на наш погляд, весь спектр форм, які застосовуються при реалізації міжнародного співробітництва за участі НПУ. Вважаємо, що перелік останніх включає в себе:

- організація обміну інформацією з питань запобігання, протидії та попередження правопорушень [35, с.209–213]. Це одна з найбільш широких та розповсюджуваних форм, яка застосовується у міжнародного співробітництві всіх видів та сфер. В рамках неї відбувається взаємний обмін відомостями про транснаціональні злочини, осіб та злочинні групи, які їх вчиняють, а також інші факти об'єктивної дійсності, що можуть бути використані в боротьбі із правопорушеннями, забезпечення безпеки і правопорядку. Приклад реалізації даної форми регульовано спільним Наказом МВС, Офісу Генерального прокурора, Національного антикорупційного бюро України, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Міністерства фінансів України та Міністерства юстиції України «Про затвердження Інструкції про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції - Інтерпол». Згідно із його положеннями, інформаційна система Інтерполу – це структуровані матеріальні засоби і програмне забезпечення організації: банки даних, системи зв'язку, розвинуті безконтактні технології й інші засоби, що використовуються для обробки інформації в цілях міжнародного співробітництва [151]. Використання зазначеної системи дозволяє: 1) встановлювати місцезнаходження осіб, які розшукуються, з метою їх затримання, арешту, обмеження свободи пересування та подальшої видачі (екстрадиції); 2) встановлювати місцезнаходження осіб чи об'єктів, що становлять інтерес для правоохоронних органів України чи інших держав-членів Інтерполу; 3) надавати чи отримувати інформацію, що стосується розслідування злочинів, кримінального минулого або злочинної діяльності осіб;

4) надавати чи отримувати інформацію з метою попередження про осіб, події, об'єкти, способи вчинення злочинів, що становлять реальну загрозу публічній безпеці та порядку й можуть завдати істотної шкоди майну чи громадянам; 5) ідентифікувати осіб чи невідомих трупів; 6) проводити криміналістичні дослідження; 7) надавати чи отримувати інформацію з питань публічної безпеки і порядку; 8) ідентифікувати загрози, організовані групи та злочинні організації, тенденції розвитку злочинності; 9) обмінюватись досвідом з питань боротьби із злочинністю та правоохоронної діяльності. З банків даних Інтерполу з використанням інформаційної системи Інтерполу може бути отримано: інформацію про осіб; інформацію про транспортні засоби, які перебувають у розшуку; інформацію про плавзасоби, які перебувають у розшуку; інформацію про викрадені, втрачені, підроблені, недійсні документи, що підтверджують громадянство, посвідчують особу чи її спеціальний статус; інформацію про твори мистецтва / культурні цінності; інформацію про вогнепальну зброю; сліди рук, вилучені з місць вчинення злочину; дактилоскопічну карту; ДНК-профілі; зображення дітей, які зазнали сексуальної експлуатації; інші дані (у разі створення в Генеральному секретаріаті Інтерполу банків даних інших категорій інформації). Правоохоронні органи України отримують інформацію з банків даних Інтерполу: безпосередньо – за наявності прямого доступу до відповідних банків даних (у тому числі під час здійснення прикордонного контролю); шляхом надсилання запиту до уповноваженого підрозділу або уповноваженого територіального підрозділу [151];

- направлення поліцейських для виконання визначених міжнародними угодами завдань та функцій [35, с.209–213]. Дана форма співробітництва менш розповсюджена, адже потребує наявності адміністративного механізму реалізації, як на території України, так і іншої сторони. Наприклад, Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Польща про співробітництво в сфері боротьби з організованою

злочинністю від 03.03.1999 передбачає наступну домовленість Сторін: з метою використання досвіду в боротьбі з організованою злочинністю надавати одна одній можливість взаємної підготовки працівників органів державної безпеки і охорони громадського порядку своїх держав для підвищення професійних знань і знайомства з технічними та іншими засобами, які використовуються в боротьбі зі злочинністю тощо [199]. Інший приклад реалізації даної форми передбачено Наказом МВС «Про затвердження Порядку направлення офіцерів зв'язку до Європейського поліцейського офісу». Завданням офіцерів зв'язку в Європолі є підтримка і координація взаємодії між компетентними органами України, Європолем та компетентними органами держав – членів Європейського Союзу у сферах, віднесених до компетенції Європолу. Функціональні обов'язки офіцерів зв'язку та координацію їх діяльності здійснює центральний орган управління поліції, який забезпечує реалізацію повноважень Національної поліції України як Національного контактного пункту Європолу в Україні [156];

- проведення спільних операцій та робота міжнародних слідчих (оперативних) груп [35, с.209–213]. Реалізація даної форми передбачає пряме виконання правоохоронних завдань і функцій працівниками поліцейських органів різних держав спільно. Наприклад, вже зазначена Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Польща про співробітництво в сфері боротьби з організованою злочинністю від 03.03.1999 встановлює можливість проводити за попередньою домовленістю спільні операції по ліквідації міжнародних наркоугруповань, а також контрольовані поставки наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів [199]. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво від 14.12.2016 передбачає, що сторони міжнародного документу мають право створювати та забезпечувати функціонування спільних слідчих груп робота

яких спрямовуватиметься на протидію визначених кримінальних правопорушень [201];

- організація проведення круглих столів, конференцій, тренінгів, інших наукових, науково-практичних заходів. Дана форма використовується для формування нових теоретичних положень боротьби із злочинністю та протидії правопорушенням на підставі міжнародного обміну досвідом, найкращими практиками та теоретико-юридичними напрацюваннями. Як і обмін інформацією дана модель співробітництва застосовується активніше за інші, адже передбачає лише науково-виховну діяльність, яка не потребує значного адміністративно-правового врегулювання та організації. Як правило, її проведення покладається на відомчі заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання, які готують працівників для органів та підрозділів Національної поліції України. Так, у 2023 році в Харківському національному університетів внутрішніх справ проводився тренінг за участі представників Міжнародного Комітету Червоного Хреста за темою «Принципи використання сили правоохоронними органами відповідно до міжнародного гуманітарного права та міжнародного права прав людини. Введення в міжнародне гуманітарне право». Під час тренінгу розглядалися питання з основ міжнародного гуманітарного права, міжнародного права щодо прав людини та міжнародних стандартів правоохоронної діяльності, мандат і діяльність Міжнародного Комітету Червоного Хреста в Україні [198].

Саме такі різновиди та у визначених формах на сьогоднішній день реалізується міжнародне співробітництво за участі Національної поліції України. Виділені моделі не типові та у ракурсі інших наукових позицій є лише однією з багатьох точок зору. Водночас, на наш погляд, саме у визначених формах максимально повно розкривається зміст, значення та особливості міжнародного поліцейського співробітництва, адже вони є найбільш актуальними та застосовуваними, що підтверджується

положеннями багатьох міжнародних нормативно-правових актів про взаємодію з міжнародними організаціями та окремими державами [35, с.209–213].

2.3. Методи міжнародного співробітництва за участі Національної поліції

Участь Національної поліції у міжнародному співробітництві вимагає використання цілого набору інструментів та засобів, тобто методів. У найбільш загальному розумінні, зазначає В.К. Колпаков, метод означає спосіб чи прийом здійснення чого-небудь. Виходячи з цього, продовжує дослідник, під методами будь-якої діяльності слід розуміти способи, прийоми і засоби, які використовуються для досягнення поставленої мети і становлять зміст цієї діяльності. Отже методи державного управління – це різноманітні способи, прийоми і засоби цілеспрямованого впливу органів управління та їх посадових осіб на свідомість, волю і поведінку об'єктів управління. „Саме методи управління виражають змістовний бік керованого впливу. Вони є волею держави, конкретизованою відповідним управлінським органом у рамках наданих йому юридично-владних повноважень. Тому методи державного управління, як правило, фіксуються в адміністративно-правових актах [86, с.180]. Ю.П. Битяк зазначає, що метод – це спосіб, прийом, засіб досягнення цілі. В державному управлінні під методом розуміють засоби практичної реалізації завдань та функцій виконавчої діяльності органів управління. Інакше кажучи, метод управління – це спосіб здійснення управлінських функцій, впливу суб'єкта управління на об'єкт [4, с.22].

Н.М. Пархоменко та С.М. Легуша вказують, що «метод – це категорія ідеальна, він є результатом інтелектуальної діяльності й належить до світу

знань. Переходячи із світу знань до світу практики, метод проявляється не сам по собі, а у вигляді певних раціональних способів (прийомів) дії. Вчені доходять висновку, що поняттям «метод» характеризується система приписів, принципів, вимог, що повинна орієнтувати суб'єкта певного процесу на вирішення науково-практичних задач та досягнення визначеного результату у тій чи іншій сфері» [136, с.28-29]. Р.П. Бойчук під методом розуміє особливий спосіб або систему способів, які застосовні до будь-якої науково-практичної діяльності. Жоден спосіб не є повноцінним і завжди реалізується в сукупності, проте саме за особливостями окремого способу відрізняють і систематизують методи. Методи прямого впливу безпосередньо діють на функціонування суб'єктів. Такий безпосередній вплив здійснюється за допомогою інструментів (засобів) адміністративно-правового характеру, які регламентують діяльність суб'єктів господарювання, та економічних інструментів прямого впливу. Методи непрямого впливу – це методи, які регламентують поведінку суб'єктів ринку не прямо, а опосередковано, через створення певного економічного середовища, яке змушує їх діяти в потрібному державі напрямі. До методів непрямого впливу належать інструменти фіскальної, бюджетної, грошово-кредитної, інвестиційної, амортизаційної, інноваційної та інших напрямів економічної політики, а також методи морального переконування [24, с. 10].

Метод у праві – це шлях до чогось, шлях дослідження, шлях пізнання, теорія, вчення, свідомий спосіб досягнення певного результату, здійснення певної діяльності, вирішення певних задач. Він виступає як сукупність певних правил, прийомів, способів, норм пізнання і дії. Він є системою приписів, принципів, вимог, що орієнтують суб'єкта у вирішенні конкретної задачі, досягненні певного результату у певній сфері діяльності. Метод – це інструмент для вирішення головного завдання науки – відкриття об'єктивних законів дійсності. Метод визначає необхідність і місце застосування індукції й дедукції, аналізу і синтезу, абстракції, формалізації,

модельовання, порівняння теоретичних та експериментальних досліджень [131, с.24–25].

Таким чином, з огляду на зазначене вище, під методами міжнародного співробітництва за участі Національної поліції найбільш доцільно розуміти сукупність способів, прийомів, заходів та процедур, що використовуються міжнародними правоохоронними органами та Нацполіцією для організації, координації та реалізації спільних заходів з метою забезпечення правопорядку, боротьби зі злочинністю та зміцнення громадської безпеки на міжнародному та національному рівнях. Ці методи включають організаційні, управлінські, інформаційні, аналітичні, оперативно-розшукові, правові та інші підходи, що сприяють ефективній співпраці поліції різних держав.

Варто зауважити, що в юридичній літературі відсутній комплексний підхід щодо визначення переліку відповідних методів, а відтак, з огляду на проведений аналіз, а також на запропоноване вище визначення, ми переконані, що першочергово варто вказати такий загальноправовий метод, як переконання. Так, С.Г. Стеценко вказує, що взагалі, «переконання» – це метод державного управління, що полягає в застосуванні способів впливу на свідомість і поведінку людей і проявляється у використанні роз'яснювальних і виховних заходів із метою дотримання вимог чинного законодавства. До основних способів переконання він відносить: роз'яснення завдань і функцій державного управління, виховання, навчання, агітацію за підвищення рівня правової свідомості та правової культури, пропаганду дотримання вимог чинного законодавства та правової поведінки в цілому, обмін передовим досвідом [190, с.173]. О.М. Бандурка підкреслює, що метод переконання є визначальним методом щодо попередження вчинення правопорушень). Переконання становить комплекс виховних, роз'яснювальних та заохочувальних засобів, які здійснюються з метою підвищення організованості дисципліни громадян добровільного виконання

ними законів). Саме переконання формує правосвідомість внутрішню готовність до прийняття й виконання загальнообов'язкових правил [11]. Відповідно до точки зору В.П. Петкова, переконанням являються способи безпосереднього чи опосередкованого впливу на свідомість і поведінку керованих об'єктів, які базуються на врахуванні не суперечних закону потреб та інтересів і різних соціальних груп, і кожної людини окремо. Переконання в державному управлінні являє собою особливого роду діяльність по застосуванню засобів правового, психологічного і політичного впливу на людей, за допомогою яких їм роз'ясняється суть і зміст проведених заходів, стимулюється їхня активність, забезпечується добровільна, свідомо і творча участь громадян у керівництві державою [141, с.60]. О.В. Бишевець під методом переконання пропонує розуміти форму цілеспрямованого психологічного впливу на інтелектуальну сферу особистості з метою стимулювати її до переосмислення і зміни своєї поведінки, що забезпечить вирішення завдань кримінального судочинства. Навіювання є формою психологічного впливу на особу чи групу осіб, що здійснюється при послабленому контролі, некритичній оцінці ними змісту повідомлення. Навіювання завжди розраховане на підкорення волі особи зовнішньому впливу, внаслідок чого відбувається некритичне сприйняття нею отриманої інформації. Навіювання зумовлює певний психічний стан людини, при якому внутрішнє ставлення до тих чи інших подій, фактів, явищ формується не шляхом логічних міркувань, а на основі її емоцій та почуттів [21, с.46].

Таким чином, сутність методу переконання в контексті міжнародного співробітництва за участі Національної поліції полягає у тому, що він характеризує систему засобів, за допомогою якого сторони взаємодії мають можливість дійти до консенсусу шляхом здійснення впливу на поведінку партнерів за допомогою наведення чітких аргументів, доведення переваг, що дає можливість виявити спільні інтереси та досягти кінцевої, заздалегідь

визначеної, мети. Важливою частиною цього процесу є створення довіри та розуміння між учасниками, що забезпечує стійкість міжнародних відносин. Метод переконання також включає активну участь у міжнародних форумах, конференціях, а також використання дипломатичних каналів для досягнення необхідних домовленостей. У процесі такого співробітництва, поліція може надати конкретні приклади успішних спільних операцій або інші докази того, як міжнародна співпраця може сприяти ефективному вирішенню загальних проблем.

Далі в розрізі піднятої у роботі проблематики слід виділити організаційний метод. А.О. Галай, аналізуючи різні підходи щодо визначення поняття «організація» зазначає, що в сучасній науці цей термін має декілька смислових значень. По-перше, під організацією розуміється стан системи, призначеної для рішення конкретних задач або виконання функцій, ви-значеного метою. По-друге, організація розуміється як функція управління поряд з іншими його функціями: плануванням, мотивацією, обліком, контро-лем, оцінкою та іншими. По-третє, організація — це група людей, діяльність яких свідомо координується для досягнення загальних цілей. Організація у всіх перерахованих смислових визначеннях є предметом вивчення управлінської науки та співвідноситься з категорією «управління» [12; 43].

Суть організації як специфічної функції управління, зазначає В.В. Цветков, полягає в тому, щоб виконати рішення організаційно, творити мережу організаційних відносин, які забезпечують передусім цілісність керованої системи, найбільш ефективні взаємовідносини між її компонентами, доцільні відносини координації та субординації між ними. Водночас, функція організації передбачає формування і керуючої системи, здатності доцільно впливати на керовану систему, щоб забезпечити виконання поставлених завдань, використовуючи найбільш ефективні методи та засоби. У процесі здійснення функції організації формуються й

канали зв'язків, що забезпечують безперешкодну циркуляцію інформації від суб'єкта до об'єкта та навпаки. Без вирішення означених організаційних питань процес управління неможливий. Організація є широким поняття ніж «управління», «управлінська діяльність», «правлінська праця». Воно охоплює і впорядкування діяльності не управлінського характеру, без якого процес управління не може здійснюватися [169, с.67]. Отже, організаційний метод міжнародного співробітництва за участі Національної поліції представляє собою сукупність дій і систему заходів, спрямованих на налагодження взаємодії та забезпечення координації з іноземними правоохоронними структурами і установами. Цей метод базується на створенні відповідних організаційних механізмів, які забезпечують систематичний обмін інформацією, планування спільних операцій та удосконалення процедур міжнародної взаємодії.

Наступним слід виділити управлінський метод. В.Т. Шатун вказує, що управління – це осмислений вплив людини на процеси, об'єкти, а також на людей для надання необхідної спрямованості їхній діяльності й одержання бажаного результату [212, с. 8]. О.В. Мінченко вказує, що у суспільстві управління набуває політичного характеру, а головною керуючою системою - держава, що є не тільки знаряддям політичної влади й виділенням з суспільства апаратом управління. Разом з керівними органами суспільство створює такий інструмент управління і впорядкування суспільних відносин як загальні правила поведінки людей, тобто соціальні норми. Характерно, що навіть на ранньому етапі розвитку суспільства виникає потреба охопити загальними правилами поведінки всіх його членів, і лише з появою держави найважливіші правила набувають значення права, закону. Вони створюються (санкціонуються) державою і забезпечуються можливістю застосування державного примусу [117, с.126-127]. Невід'ємною частиною управління є розробка та прийняття управлінського рішення.

Так, М.С. Орлів зазначає, що управлінське рішення - це результат вибору суб'єктом управління найкращої альтернативи, спрямованої на розв'язання певної управлінської проблеми. Основна мета управлінського рішення - забезпечити координуючий вплив на об'єкт управління для досягнення цілей організації. Вказаний вище вчений наголошує, що управлінське рішення виконує чотири основні функції: забезпечувальна - визначає шляхи і способи, ресурси і засоби, необхідні для реалізації намічених завдань; скеровуюча - розробляється виходячи зі стратегії розвитку з урахуванням довгострокової перспективи; координуюча - визначає роль кожного виконавця та узгоджує їх дії з метою досягнення намічених цілей; мобілізуюча - забезпечує активізацію виконавців для досягнення намічених цілей [130, с.4]. В.В. Конопльов до особливостей управлінських рішень в адміністративній діяльності органів внутрішніх справ відносить: їх спрямованість на вирішення, як правоохоронних (зовнішньо-адміністративних), так і забезпечуючих (внутрішньо-організаційних) завдань; наявність єдиначальності, підвищених вимог до службової дисципліни, особливих умов проходження служби; за допомогою управлінських рішень атестовані працівники органів внутрішніх справ реалізують свої владні повноваження як представників влади; необхідність підготовки та прийняття рішень обумовлена, як змінами оперативної обстановки, так і рішеннями вищих органів управління; обставини за якими приймаються управлінські рішення можуть бути обмеженими в часі (переслідування злочинця, застосування зброї, спеціальних засобів тощо) або тривалими, як зокрема, негативні фактори, що впливають на стан злочинності - поширення пияцтва, наркоманії, низький рівень життя та ін.; управлінські рішення в адміністративній діяльності органів внутрішніх справ носять циклічний характер, так як для прийняття ефективного рішення вивчається оперативна обстановка, виробляється рішення за результатами її аналізу, організується виконання рішень, контролюється хід

їх виконання, аналітично оцінюються результати реалізації рішень; системність управлінських рішень, яка передбачає розгляд всіх рішень як єдиного комплексу взаємозв'язаних актів, головною метою яких є: захист прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб від протиправних посягань, ведення боротьби із правопорушеннями, охорона громадського порядку, забезпечення громадської безпеки – з одного боку, та забезпечення, організація та координація виконання цих завдань – з іншого [92]. Процес прийняття управлінського рішення, пише М.С. Орлів, посилаючись на М.М. Білинську та Ю. В Ковбасюка, передбачає наявність таких складових [150, с.58-59; 130]: Процес ухвалення управлінського рішення, згідно з М.С. Орлівим, із посиланням на М.М. Білинську та Ю.В. Ковбасюка, включає кілька складових: по-перше, суб'єкт ухвалення рішення — це особа або група осіб, наділених відповідними повноваженнями для прийняття рішення та відповідальністю за нього; по-друге, керовані змінні — це сукупність факторів і умов, які спричиняють виникнення проблеми і піддаються управлінню суб'єктом; по-третє, некеровані змінні — ситуації, якими не може управляти суб'єкт ухвалення рішення, але за якими можуть діяти інші особи. У комплексі з керованими змінними некеровані змінні можуть впливати на результат вибору, формуючи контекст проблеми або її навколишнє середовище; по-четверте, обмеження (як внутрішні, так і зовнішні), які визначають допустимі межі значень керованих і некерованих змінних і в сукупності формують область можливих варіантів рішення; по-п'яте, критерії для оцінки альтернативних варіантів рішення, які можуть бути визначені через кількісну модель або на основі якісних характеристик, таких як індивідуальні переваги або нечітка логіка; по-шосте, правило прийняття рішення (або система таких правил), що включає принципи та методи вибору, що дозволяють сформулювати рекомендації або рекомендоване рішення, хоча остаточний вибір залишається за особою, яка ухвалює рішення; по-сьоме, альтернативи (можливі варіанти результатів),

які залежать від значень керованих і некерованих змінних, а також від самого вибору; по-восьме, рішення, яке вимагає наявності хоча б двох альтернатив, оскільки без цього проблема ухвалення рішення не виникає; по-дев'яте, можливості реалізації прийнятого рішення [150, с.58-59; 130].

Теоретико-методологічні основи управління міжнародним співробітництвом формують систему організаційних координат, що дозволяє розглядати його в загальнотеоретичному аспекті як явище, характерне для співпраці загалом, а також як показник рівня його організаційного розвитку. У цій сфері міжнародних відносин доцільно виокремити дві складові: об'єктивну та суб'єктивну. Як об'єктивне явище, управління міжнародним співробітництвом відображає притаманну взаєминам між державами системність, яка формується внаслідок міжнародного розподілу праці, спеціалізації та кооперації у сфері матеріального виробництва. Така системність характерна для міждержавних відносин незалежно від кількості учасників. Об'єктивним аспектом співробітництва між країнами є його організаційне вираження, що проявляється через управління інтеграційними процесами, які визначають рівень співпраці. Таким чином, управління є необхідною умовою розвитку таких процесів і в певній мірі має об'єктивний характер, а рівень його організації може більшою чи меншою мірою відповідати цьому підходу. Факт реформування системи управління міжнародним співробітництвом в Україні свідчить про його невідповідність сучасному рівню міжнародної інтеграції, що зумовлює потребу у реорганізації різних управлінських інституцій, зокрема СНД [55]. Таким чином, управлінський метод нерозривно пов'язаний із управлінським методом міжнародного співробітництва за участі Національної поліції. Його ключове призначення полягає у тому, що реалізація заходів та взаємодії у досліджуваній сфері є фактично неможливою без прийняття науково-обґрунтованих, логічних та оперативних рішень.

Ще одним важливим методом, який слід вказати в розрізі представленої у роботі проблематики, - економічний. У вузькому розумінні економічний метод – це спосіб опосередкованого впливу на поведінку людей через їх інтереси з використанням таких економічних важелів як ціни, податки, кредит і т.д. Їх принципова відмінність від адміністративних методів полягає у тому, що вони не передбачають обов’язкових приписів, які чітко визначають поведінку суб’єктів управління. Вони лише встановлюють систему стимулів, розрахованих на те, щоб зацікавити суб’єкта управління виробляти необхідну продукцію, створювати додаткові робочі місця, здійснювати переозброєння виробництва. А конкретні способи та шляхи досягнення таких цілей визначає сам суб’єкт управління, що дає можливість вибору з різних варіантів поведінки. До економічних методів у широкому розумінні відносять нормотворчу діяльність держави, що забезпечує регулювання економічних відносин, яка здійснюється переважно цивільно-правовими, а не адміністративно-правовими методами, тобто передбачають координацію діяльності суб’єктів на основі існуючих правових норм, а не їх чітку субординацію та виключно підпорядкування інтересів та дій [28, с.47]. Таким чином, в розрізі піднятої у роботі проблематики економічний метод включає використання фінансових і матеріальних ресурсів для підтримки та розвитку співпраці між Нацполіцією, іншими державами та їх правоохоронними органами у сфері забезпечення безпеки та правопорядку. Вказаний метод базується на тому, що ефективне управління безпекою на міжнародному рівні потребує не лише правових та організаційних зусиль, але й економічних інвестицій, які дозволяють досягати конкретних результатів у боротьбі із транснаціональними загрозами, такими як тероризм, наркоторгівля, організована злочинність та кіберзлочинність. Крім того, економічний метод може включати в себе використання економічного тиску, як

інструмента впливу на інші країни для зміцнення міжнародних зобов'язань у сфері безпеки.

Окремо серед методів міжнародного співробітництва за участі Національної поліції слід виділити інформаційний. Взагалі, інформація – це сукупність відомостей про матеріальний і духовний світ, про закономірності й тенденції його розвитку, які можна відтворювати шляхом передання в усний, письмовий або електронний спосіб. Інформація – універсальний ресурс, який використовується всіма галузями економіки та є сукупністю відомостей, фактів і знань про її компоненти, об'єкти та суб'єкти, що передаються прямо або опосередковано від джерела до споживача [144]. О.В. Кохановська запропонувала визначити інформацію як «нематеріальне немайнове благо особливого роду, яке нерозривно пов'язане з життям, з його виникненням і закінченням, яке проявляється як особисте немайнове благо, як результат впливу на людину та інших суб'єктів та об'єктів права, як результат інтелектуальної творчої діяльності і як документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, які мали або мають місце у суспільстві, державі та навколишньому середовищі» [100]. Тож, інформаційний метод в рамках міжнародного співробітництва за участі Національної поліції полягає в ефективному обміні та використанні різного роду інформації між правоохоронними органами різних країн для вирішення спільних проблем, зокрема у сфері безпеки. Зазначене особливо актуальне та важливе в сучасних умовах, адже злочинність виходить на новий рівень та має транснаціональний характер, а в її частині суттєве місце посідає кіберзлочинність. Інформаційний метод включає в себе не тільки обмін розвідувальною та оперативною інформацією, а й спільні бази даних, в яких зберігається інформація про злочини, підозрюваних, об'єкти, що перебувають під розслідуванням, а також про інші ключові фактори, що можуть впливати на розслідування.

З інформаційним методом також тісно пов'язано наступні методи:

- аналітичний. Аналіз - це метод наукового дослідження шляхом розгляду окремих сторін, властивостей, складових частин чого-небудь. Тобто це процес розчленування цілого на частини. Він є необхідним етапом пізнання, який нерозривно пов'язаний із синтезом, і є однією з основних операцій, із яких формується реальний процес мислення. Аналіз є важливим методом пізнання під час розслідування злочинів, у процесі експертних досліджень [101]. Процес аналізу вимагає обов'язкового визначення об'єкта, предмета та завдань цього процесу. Основною метою та завданнями аналізу є, передусім, виявлення загальних рис у ряді окремих явищ, розкриття їхніх законів і глибоке розуміння сутності. Основна схема алгоритму аналізу включає виявлення параметрів, зміни яких найбільше впливають на кінцевий результат, оцінку його відповідності очікуванням або встановленим нормам, аналіз аналогів та визначення варіацій параметрів, що впливають на розв'язання задачі, а також прогнозування наслідків їх змін. Аналіз є методом пізнання явищ та предметів. Таким чином, аналітичний метод у контексті міжнародного співробітництва за участі Національної поліції полягає в систематичному зборі, обробці та аналізі інформації для прийняття змістовних та обґрунтованих рішень у сфері забезпечення безпеки та правопорядку. Крім того, вказаний метод сприяє формуванню стратегій для протидії та запобігання злочинності, де враховуються соціальні, економічні та політичні фактори, що впливають на безпеку в різних країнах. На основі цих даних поліція може розробляти рекомендації щодо оптимізації зусиль на міжнародному рівні, проводити спільні тренування та розвивати політику безпеки, що враховує специфіку кожної країни. А відтак, аналітичний метод є потужним інструментом для підтримки ефективного міжнародного співробітництва, що дозволяє своєчасно реагувати на глобальні загрози та реалізовувати скоординовані стратегії для забезпечення миру та безпеки на міжнародній арені;

- метод планування. Планування, пишуть В.В. Росоха та Л.М. Газуда є ключовим елементом управління. Без планування, наголошують автори, істотно утруднюється управління більшістю процесів дослідження і технологічних змін, розроблення нових продуктів, формування конкурентних переваг і напрямів збутової діяльності, впровадження необхідних для постачальників стандартів, адаптації до потреб ринку та мінімізації ризиків, розвитку підприємства в цілому. Об'єктивна необхідність планування зумовлюється умовами жорсткої конкуренції, постійними змінами економічного середовища і ринкової ситуації. Включення планування до складу стандартних маркетингових заходів дає змогу підприємству своєчасно адаптуватися до умов зовнішнього середовища, розширити власні можливості в динамічному оточенні підприємництва, забезпечити і підтримувати конкурентні переваги на своїх ринках [174]. Л.Б. Круп'як вказує, що планування - це процес попереднього визначення завдань, які належить виконувати у наступних періодах часу, їхньої черговості, строків та якості виконання. Планування - вид діяльності, що спрямований на визначення перспективного стану об'єкта управління і сприяє формуванню орієнтирів його діяльності у майбутньому. Планування, відмічає науковець, - це також процес, за допомогою якого система пристосовує свої ресурси до зміни зовнішніх і внутрішніх умов. План не є кінцевою метою, а лише частиною процесу. Планування має здійснюватися безперервно, плани доцільно переглядати (коригувати), щоб вони погоджувалися з реальністю та були ефективними [102, с.113]. С.К. Гречанок переконливо доводить, що «планування – це процес втілення стратегії, який полягає в прийнятті та реалізації конкретних рішень, які можуть забезпечити ефективне функціонування та розвиток установи, організації в майбутньому. Планові рішення можуть бути пов'язані з визначенням цілей та задач, виробленням стратегії, розподілом та перерозподілом певних ресурсів, визначенням певних стандартів

діяльності на майбутній період. Прийняття таких рішень складає планування в широкому розумінні. Щодо більш вузького трактування планування, то воно є складанням спеціальних документів – планів, які визначають конкретні кроки діяльності установи по досягненню цілей. У планах відображаються: прогнози розвитку установи в майбутньому; проміжні та кінцеві задачі та цілі установи та окремих підрозділів; механізми координації поточної діяльності та розподілення ресурсів; стратегії дій на випадок надзвичайних обставин» [49]. Мета планування полягає у створенні системи планових документів, які визначають зміст та певний порядок дій для забезпечення тривалого існування підприємства. Планування є первісною функцією менеджменту, оскільки прийняті в процесі планування рішення визначають подальшу стратегію діяльності організації та характер виконання всіх інших функцій управління. Тому, основна сутність планування полягає формуванні цілей та обґрунтуванні способів їх досягнення. За допомогою планування встановлюються параметри функціонування економічної системи, воно є необхідним для приведення діяльності організації у відповідності до вимог ринку [65]. Таким чином, в розрізі піднятої у роботі проблематики метод планування дозволяє вибудовувати стратегію взаємодії правоохоронних органів різних країн, визначати спільні пріоритети, розподіляти ресурси та забезпечувати ефективне реагування на виклики, пов'язані з транснаціональною злочинністю, тероризмом, кіберзлочинністю та незаконним обігом наркотиків. Національна поліція застосовує метод планування для розробки довгострокових і короткострокових програм міжнародного співробітництва, що передбачають створення спільних оперативних груп, організацію навчальних заходів та обмін досвідом між країнами. Завдяки цьому вдається досягти узгодженості дій між партнерами та уникнути дублювання зусиль у боротьбі зі злочинністю. Важливим елементом планування є аналіз поточної ситуації та прогнозування можливих загроз, що дає змогу правоохоронним

органам бути готовими до різних сценаріїв розвитку подій та оперативно адаптувати свої дії відповідно до нових викликів;

- прогнозування. А.М. Балашов вказує, що У загальноприйнятому розумінні прогнозування – це розробка прогнозу на основі аналізу й вивчення ретельно відібраних даних. Його використовують на етапі оцінювання ситуації та вироблення управлінських рішень. Прогноз – це науково обґрунтована думка про можливі стани об'єкта вивчення або процесу (зокрема, їх окремих елементів) у майбутньому, альтернативні шляхи й терміни досягнення цих станів з метою підвищення ефективності управління. У методологічному плані в прогнозуванні слід розрізняти два аспекти: 1) пізнавальний економічне передбачення; 2) управлінський можливість ухвалення управлінського рішення [10]. Прогнозування - це дослідницький процес, результатом якого є імовірнісні дані про майбутній стан прогнозованого об'єкта, включаючи дані про ймовірності виникнення катастрофи та шляхи її розвитку. Прогнозування є одним з найважливіших інструментів, який дозволяє якщо не виключити, то принаймні знизити невизначеність в оцінюванні небезпечних факторів і розвитку несприятливої ситуації та з урахуванням цього прийняти правильне рішення щодо ліквідації її наслідків [50]. Тож, метод прогнозування - це метод, в якому використовується як накопичений у минулому досвід, так і поточні припущення щодо майбутнього з метою його визначення. Якщо прогнозування виконано якісно, результатом буде картина майбутнього, яку можна застосовувати як основу для планування [61, с.26-27]. Тож, з огляду на зазначене вище, в рамках міжнародного співробітництва за участі Національної поліції, метод прогнозування базується на аналізі великого обсягу інформації, визначенні тенденцій розвитку криміногенних процесів та оцінці ймовірних сценаріїв їхнього впливу на суспільну безпеку. Використовуючи цей метод, Національна поліція у співпраці з міжнародними партнерами може завчасно виявляти потенційні ризики та

розробляти ефективні стратегії реагування. Використання сучасних інформаційних технологій, аналітичних платформ та штучного інтелекту дозволяє обробляти великі масиви даних, моделювати поведінку злочинних угруповань і прогнозувати їхні дії. Це сприяє підвищенню ефективності міжнародних поліцейських операцій, посиленню контролю за ризиковими напрямками та вдосконаленню механізмів протидії кримінальним викликам.

Таким чином, саме наведені вище інструменти та засоби є ключовими в контексті міжнародного співробітництва за участі Національної поліції. Незважаючи на розгалуженість відповідних методів, важливим завданням українського законодавця та міжнародної спільноти є розширення кола та змісту відповідних методів.

Висновки до розділу 2

Зазначено, що механізм в праві – це узагальнена категорія, котра описує юридичну конструкцію, елементи якої забезпечують функціонування правових явищ та досягнення ними своїх цілей, починаючи від норм права та їх впливу на суспільні відносини, та закінчуючи суб'єктами права при реалізації ними відповідних юридично значимих дій. В свою чергу адміністративно-правовий механізм – це різновид класичного правового механізму, який формується та діє в межах адміністративної галузі права та предмету її регулювання.

Встановлено, що адміністративно-правовий механізм – це структурована, врегульована нормами адміністративного права система елементів, що в сукупності забезпечують реалізацію цілей соціальних, політичних, економічних та інших явищ і процесів. Адміністративний характер такого механізму говорить про те, що його дія відбувається в контексті державного управління, тобто сфери функціонування органів

державної влади та місцевого самоврядування. Іншими словами, він показує, за допомогою яких публічно-правових інструментів держава реалізує свої функції в тій чи іншій галузі суспільного життя. При цьому перелік елементів механізму найчастіше унікальний та підлаштовується під конкретне явища або процес із яким механізм пов'язано.

З'ясовано, що адміністративно-правовий механізм здійснення міжнародного співробітництва за участі Національної поліції - це визначена нормами адміністративного законодавства система взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих елементів, за допомогою яких створюються умови та реалізуються різні напрями міжнародного співробітництва за участі Нацполіції, її органів та структурних підрозділів. Кожна частка його структури має власне юридичне призначення і зміст. Водночас, в сукупності вони забезпечують організацію умов проведення міжнародного співробітництва за участі НПУ, досягнення поставлених в межах даного напрямку діяльності цілей. До елементів даного механізму віднесено: принципи міжнародного співробітництва; суб'єктів забезпечення міжнародного співробітництва; об'єкт міжнародного співробітництва; адміністративно-правові форми та методи здійснення міжнародного співробітництва.

Наголошено, що в структурі адміністративно-правового механізму здійснення міжнародного співробітництва за участі Національної поліції України, принципи – це керівні, нормативно-закріплені ідеї, які визначають вектор, особливості та суспільні цінності, яким мають відповідати дії уповноважених суб'єктів в процесі створення умов та реалізації видів міжнародної взаємодії. Сюди можна віднести принципи: а) законності – міжнародне співробітництво не може суперечити нормам чинного законодавства України; б) рівності сторін, відповідно до якого міжнародне співробітництво – це взаємодія рівних, незалежних одна від одної, суверенних сторін із відповідним правовим статусом; в) диспозитивності,

що передбачає: домовленості в рамках міжнародної співпраці є гнучкими та мають забезпечувати інтереси всіх учасників правовідносин, тощо.

Встановлено, що суб'єкти забезпечення міжнародного співробітництва – це компетентні учасники адміністративно-правових відносин, які виникають в сфері організації проведення міжнародних заходів за участі Національної поліції України, практичного використання та імплементації їх результатів на практиці. Це суб'єкти, правовий статус яких відрізняється спеціальними повноваженнями, а саме: МВС, його спеціальні департаменти, органи і підрозділи поліції, наприклад, Департамент міжнародного поліцейського співробітництва та інші.

Акцентовано увагу на тому, що в розрізі піднятої у роботі проблематики, об'єкт – це те, з приводу чого суб'єкти вступають у взаємовідносини, здійснюють діяльність, реалізують якісь заходи і таке інше. Об'єктом здійснення міжнародного співробітництва за участі Національної поліції України є результати такої взаємодії, виражені у позитивному зарубіжному досвіді, обмінюваній інформації, отриманій матеріально-технічній допомозі, освітньо-виховній діяльності іноземних спеціалістів, тощо.

Аргументовано, що адміністративно-правові інструменти здійснення міжнародного співробітництва за участі Національної поліції України – це владно-управлінські форми та відповідні їм методи діяльності уповноважених суб'єктів, за допомогою яких вони досягають цілей співпраці та в подальшому використовуються її практичний результат.

Обґрунтовано, що за суб'єктом, з яким встановлюється співробітництво, виділяється міжнародна співпраця із державами та міжнародними організаціями. В першому випадку передбачена взаємодія в межах домовленостей із конкретною країною. Таке співробітництво може приймати різний характер та націлюватись на отримання будь-якого результату, але передбачає обмежене коло ресурсів. Використати можливо

лише те, що може запропонувати відповідна держава з огляду на власний досвід, рівень правового, соціального, економічного розвитку тощо. Співробітництво з міжнародними організаціями більш комплексне та широкіше. Як правило, дані суб'єкти представляють одночасно декілька країн, наприклад, Організація Об'єднаних Націй. В цьому випадку співпраця відбувається з використанням ресурсів та досвіду всіх інших учасників організації, а також не обмежена територіальними рамками.

Доведено, що за типом відносин міжнародне співробітництво поділяється на партнерство та наставництво. Партнерство передбачає паралельну діяльність націлену на реалізацію якогось конкретного результату. Саме партнерство є одним із найбільш вживаних різновидів міжнародного співробітництва поліції, особливо в сфері боротьби зі злочинністю. Його застосування дає можливість НПУ спільно з іноземними експертами та правоохоронцями ефективно припиняти та протидіяти незаконній діяльності осіб і груп, яка має транснаціональний характер. Крім цього, часто відносини співробітництва передбачають перейняття зарубіжного досвіду в сфері правоохоронної діяльності. За таким різновидом одна сторона навчає іншу, передає свої знання, спрямовує експертів для проведення тренінгів, або, навпаки, направляє працівників поліцейських органів для навчання за кордон. В даному випадку мова не йде про кооперацію, а передбачає передачу іншій стороні матеріальних або нематеріальних активів, які складають зміст зарубіжного досвіду. При цьому, наставляти може як українська сторона, так і іноземна, в залежності від того, хто запитує відповідну допомогу.

Обґрунтовано, що за ціллю реалізації міжнародне співробітництво поділяється на: співпрацю із отримання допомоги, протидію правопорушенням, забезпечення безпеки і порядку. Перший різновид пов'язано із залученням ресурсів іноземних країн та міжнародних організацій для вирішення внутрішніх питань і проблем діяльності органів і

підрозділів Національної поліції України. Окрім перейняття досвіду, сюди можна віднести отримання матеріально-технічних ресурсів, наприклад, спеціальних поліцейських засобів і техніки, а також обмін даними про злочинні угруповання, окремих осіб, які вчиняють протиправні дії тощо.

Констатовано, що міжнародне співробітництво за участі Національної поліції слід класифікувати: 1) за суб'єктом з яким встановлюється співробітництво: міжнародна співпраця із державами та міжнародними організаціями; 2) за типом відносин: партнерство та наставництво; 3) за ціллю реалізації: співпраця із отримання допомоги, протидія правопорушенням, забезпечення безпеки і порядку.

Встановлено, що форми міжнародного співробітництва за участі Національної поліції – це врегульовані адміністративно-правовими нормами групи публічно-правових, організаційно-управлінських дій та операцій, що вчиняються спеціально уповноваженими підрозділами МВС, органами та підрозділами поліції, направлені на реалізацію механізму і цілей міжнародного співробітництва у відповідній сфері. До форм міжнародного співробітництва за участі НПУ віднесено: 1) організацію обміну інформацією з питань запобігання, протидії та попередження правопорушень; 2) направлення поліцейських для виконання визначених міжнародними угодами завдань та функцій; 3) проведення спільних операцій та робота міжнародних слідчих (оперативних) груп; 4) організацію проведення круглих столів, конференцій, тренінгів, інших наукових та науково-практичних заходів.

Під методами міжнародного співробітництва за участі Національної поліції найбільш доцільно розуміти сукупність способів, прийомів, заходів та процедур, що використовуються міжнародними правоохоронними органами та Нацполіцією для організації, координації та реалізації спільних заходів з метою забезпечення правопорядку, боротьби зі злочинністю та зміцнення громадської безпеки на міжнародному та національному рівнях.

Ці методи включають організаційні, управлінські, інформаційні, аналітичні, оперативно-розшукові, правові та інші підходи, що сприяють ефективній співпраці поліції різних держав.

Наголошено, що сутність методу переконання в контексті міжнародного співробітництва за участі Національної поліції полягає у тому, що він характеризує систему засобів, за допомогою якого сторони взаємодії мають можливість дійти до консенсусу шляхом здійснення впливу на поведінку партнерів за допомогою наведення чітких аргументів, доведення переваг, що дає можливість виявити спільні інтереси та досягти кінцевої, заздалегідь визначеної, мети. Важливою частиною цього процесу є створення довіри та розуміння між учасниками, що забезпечує стійкість міжнародних відносин. Метод переконання також включає активну участь у міжнародних форумах, конференціях, а також використання дипломатичних каналів для досягнення необхідних домовленостей. У процесі такого співробітництва, поліція може надати конкретні приклади успішних спільних операцій або інші докази того, як міжнародна співпраця може сприяти ефективному вирішенню загальних проблем.

Зазначено, що організаційний метод міжнародного співробітництва за участі Національної поліції представляє собою дій і систему заходів, спрямованих на налагодження взаємодії та забезпечення координації з іноземними правоохоронними структурами і установами. Цей метод базується на створенні відповідних організаційних механізмів, які забезпечують систематичний обмін інформацією, планування спільних операцій та удосконалення процедур міжнародної взаємодії. управлінські методи.

Доведено, що в розрізі піднятої у роботі проблематики економічний метод включає використання фінансових і матеріальних ресурсів для підтримки та розвитку співпраці між Нацполіцією, іншими державами та їх правоохоронними органами у сфері забезпечення безпеки та правопорядку.

Вказаний метод базується на тому, що ефективне управління безпекою на міжнародному рівні потребує не лише правових та організаційних зусиль, але й економічних інвестицій, які дозволяють досягати конкретних результатів у боротьбі із транснаціональними загрозами, такими як тероризм, наркоторгівля, організована злочинність та кіберзлочинність. Крім того, економічний метод може включати в себе використання економічного тиску, як інструмента впливу на інші країни для зміцнення міжнародних зобов'язань у сфері безпеки.

Акцентовано увагу на тому, що інформаційний метод в рамках міжнародного співробітництва за участі Національної поліції полягає в ефективному обміні та використанні різного роду інформації між правоохоронними органами різних країн для вирішення спільних проблем, зокрема у сфері безпеки. Зазначене особливо актуальне та важливе в сучасних умовах, адже злочинність виходить на новий рівень та має транснаціональний характер, а в її частині суттєве місце посідає кіберзлочинність. Інформаційний метод включає в себе не тільки обмін розвідувальною та оперативною інформацією, а й спільні бази даних, в яких зберігається інформація про злочини, підозрюваних, об'єкти, що перебувають під розслідуванням, а також про інші ключові фактори, що можуть впливати на розслідування.

З'ясовано, що аналітичний метод у контексті міжнародного співробітництва за участі Національної поліції полягає в систематичному зборі, обробці та аналізі інформації для прийняття змістовних та обґрунтованих рішень у сфері забезпечення безпеки та правопорядку. Крім того, вказаний метод сприяє формуванню стратегій для протидії та запобігання злочинності, де враховуються соціальні, економічні та політичні фактори, що впливають на безпеку в різних країнах. На основі цих даних поліція може розробляти рекомендації щодо оптимізації зусиль на міжнародному рівні, проводити спільні тренування та розвивати

політику безпеки, що враховує специфіку кожної країни. А відтак, аналітичний метод є потужним інструментом для підтримки ефективного міжнародного співробітництва, що дозволяє своєчасно реагувати на глобальні загрози та реалізовувати скоординовані стратегії для забезпечення миру та безпеки на міжнародній арені;

Констатовано, що в розрізі піднятої у роботі проблематики метод планування дозволяє вибудовувати стратегію взаємодії правоохоронних органів різних країн, визначати спільні пріоритети, розподіляти ресурси та забезпечувати ефективне реагування на виклики, пов'язані з транснаціональною злочинністю, тероризмом, кіберзлочинністю та незаконним обігом наркотиків. Національна поліція застосовує метод планування для розробки довгострокових і короткострокових програм міжнародного співробітництва, що передбачають створення спільних оперативних груп, організацію навчальних заходів та обмін досвідом між країнами. Завдяки цьому вдається досягти узгодженості дій між партнерами та уникнути дублювання зусиль у боротьбі зі злочинністю. Важливим елементом планування є аналіз поточної ситуації та прогнозування можливих загроз, що дає змогу правоохоронним органам бути готовими до різних сценаріїв розвитку подій та оперативно адаптувати свої дії відповідно до нових викликів.

Встановлено, що в рамках міжнародного співробітництва за участі Національної поліції метод прогнозування базується на аналізі великого обсягу інформації, визначенні тенденцій розвитку криміногенних процесів та оцінці ймовірних сценаріїв їхнього впливу на суспільну безпеку. Використовуючи цей метод, Національна поліція у співпраці з міжнародними партнерами може завчасно виявляти потенційні ризики та розробляти ефективні стратегії реагування. Використання сучасних інформаційних технологій, аналітичних платформ та штучного інтелекту дозволяє обробляти великі масиви даних, моделювати поведінку злочинних

угруповань і прогнозувати їхні дії. Це сприяє підвищенню ефективності міжнародних поліцейських операцій, посиленню контролю за ризиковими напрямками та вдосконаленню механізмів протидії кримінальним викликам.

РОЗДІЛ 3.

**ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-
ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ
МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЗА УЧАСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ**

3.1. Особливості залучення Національної поліції до участі в міжнародних операціях з підтримки миру і безпеки

Сьогодні Україна єдина європейська держава, яка в останні одинадцять років бореться за свою незалежність, спочатку вівши гібридну війну, а потім відбиваючи повномасштабну військову агресію з боку російської федерації. Саме тому наша держава, як ніхто інший, усвідомлює важливість та значимість підтримки миру і безпеки у всьому світі. А відтак, участь України у міжнародних миротворчих місіях є не просто проявом солідарності, а й важливим елементом міжнародної відповідальності. Будучи частиною світової спільноти, українська держава демонструє свою готовність долучатися до розв'язання глобальних проблем, сприяючи стабілізації ситуації в регіонах, що постраждали від збройних конфліктів. Це не лише допомагає іншим народам повернутися до мирного життя, а й зміцнює авторитет України на міжнародній арені, розширюючи її дипломатичні можливості. Крім того, участь у миротворчих операціях дозволяє українським військовим і поліцейським отримувати безцінний досвід співпраці з міжнародними партнерами, підвищувати рівень професійної підготовки та вдосконалювати стандарти діяльності. Це сприяє розвитку національного сектору безпеки та оборони, що є особливо важливим у нинішніх умовах. Водночас Україна, надаючи допомогу іншим країнам, має отримувати підтримку у відповідь, що є важливим чинником у її власній боротьбі за територіальну цілісність і мирне майбутнє. Як слушно

зазначають Ю.М. Дем'ян та С.О. Книженко, операції з підтримання миру стикаються з численними труднощами в здійсненні цього надзвичайно складного мандату. Миротворці часто покликані захищати цивільних осіб в жорстких умовах з обмеженими або недостатніми ресурсами. Часто, зміст операцій з підтримання миру розгорнуті в таких місцях, про які навіть нереально припустити думку про можливість захистити всіх цивільних осіб одночасно. Динамічний характер обстановки, в якій миротворці здійснюють свою діяльність, означає те, що ситуація в області безпеки може погіршитися дуже швидко. Часто ситуації, коли цивільні особи не були належним чином захищені мають широкий розголос. Проте, рідше йдеться про організовані зусилля і спільну відповідальність багатьох учасників. Захист цивільних осіб не є виключно відповідальністю миротворчих місій Організації Об'єднаних Націй. Функцію захисту цивільних осіб виконують також Рада Безпеки, Департамент операцій з підтримання миру, Департамент польової підтримки, а також країни, які надають війська і поліцейські сили, необхідні для миротворчих операцій. Рада безпеки визначає мандати щодо захисту цивільних осіб, Департамент операцій з підтримання миру і Департамент польової підтримки планують, розгортають і керують миротворчими операціями. Необхідно відмітити також миротворців, які виконують свої обов'язки у межах покладеного на них мандату, а також, перш за все, уряд приймаючої країни, який несе основну відповідальність за захист своїх громадян. У такому випадку, на нашу думку, діяльність поліції в контексті операцій з підтримки миру величезна, але цього недостатньо [58].

Б.-Н. Фаді та О.О. Гріненко зазначають, що погляди дослідників на поняття «операції з підтримання миру» різноманітні. Деякі науковці вважають такі операції діями напіввоєнних збройних сил з поліцейськими функціями. Інші дають ширше тлумачення цього поняття, включаючи операції з підтримання миру і миротворчу діяльність різних органів ООН в

широкому розумінні (економічна допомога, фінансова підтримка, відправлення спеціалістів тощо). Далі автори вказують, що метою операцій з підтримання миру є припинення воєнних конфліктів; запобігання їхній ескалації; створення умов, які сприяють політичному розв'язанню суперечностей і виключенню можливості рецидиву конфлікту; забезпечення правопорядку в зоні конфлікту; проведення гуманітарних акцій; відновлення порушених конфліктом соціальних і політичних систем [16].

Тож, ключовим суб'єктом, який може бути ініціатором та, водночас координатором міжнародних операцій з підтримки миру і безпеки, є Організація Об'єднаних Націй (далі - ООН), зокрема Рада Безпеки ООН. ООН – це міжнародна організація, яка прагне підтримувати міжнародний мир і безпеку, розвивати дружні відносини між державами, досягати міжнародної співпраці та бути центром для узгодження їхніх дій [173]. Організація Об'єднаних Націй (ООН) була створена 25 жовтня 1945 року на основі добровільного об'єднання суверенних держав. Вона спрямована на сприяння та зміцнення міжнародного миру та безпеки, а також на підтримку розвитку співпраці між державами. ООН була створена за ініціативою провідних держав союзників — США, Великої Британії та Радянського Союзу, які прагнули уникнути конфліктів у майбутньому. Статут ООН, підписаний 26 червня 1945 р., закріпив принципи міжнародного співробітництва: суверенітет і рівність усіх членів; вирішення міжнародних спорів мирними засобами; відмова від погроз або застосування сили в міжнародних відносинах; і невтручання у справи, які по суті входять до внутрішньої компетенції будь-якої держави [219].

ООН поділяється на різні органи, зокрема:

1) Генеральна Асамблея, яка є головним політичним органом ООН, який голосує за рішення, що приймає організація;

2) Економічна та соціальна рада виробляє політику та рекомендації щодо економічних, соціальних та екологічних питань. Він складається з 54 членів, які обираються Генеральною Асамблеєю на три роки;

3) Рада з опіки, яка з початку була створена для нагляду за 11 підопічними територіями, які були передані під управління семи держав-членів. До 1994 року всі території отримали самоврядування або незалежність, а діяльність органу була призупинена;

4) Міжнародний суд відповідає за вирішення правових суперечок, поданих державами, і відповідає на запитання відповідно до міжнародного права;

5) Секретаріат складається з Генерального секретаря та тисяч співробітників ООН. Його члени виконують повсякденні обов'язки ООН і працюють у міжнародних миротворчих місіях [221].

Особливу увагу в розрізі піднятої у роботі проблематики слід приділити Раді Безпеки ООН, на яку Статутом покладено головну відповідальність за підтримання міжнародного миру та безпеки. Спочатку Рада Безпеки складалася з 11 членів — п'яти постійних і шести непостійних, які обиралися Генеральною Асамблеєю на дворічний термін. З самого початку непостійних членів Ради Безпеки обирали для представництва певних регіонів або груп держав. Однак із збільшенням членства ця практика зіткнулася з труднощами. Поправка до Статуту ООН у 1965 році збільшила членство ради до 15, включаючи початкових п'ять постійних членів плюс 10 непостійних членів. Серед постійних членів Китайська Народна Республіка замінила Китайську Республіку (Тайвань) у 1971 році, а Російська Федерація стала правонаступницею Радянського Союзу в 1991 році. Після об'єднання Німеччини знову виникли дебати щодо складу ради, і Німеччина, Індія та Японія подали заявки на постійні місця в раді. Непостійних членів обирають для досягнення справедливого регіонального представництва: п'ять членів походять із Африки чи Азії, один із Східної

Європи, два з Латинської Америки та два із Західної Європи чи інших регіонів. П'ять із 10 непостійних членів щороку обираються Генеральною Асамблеєю на дворічний термін, і п'ять виходять у відставку щороку. Головування обіймає кожен член по черзі протягом одного місяця [217].

Під час холодної війни постійні розбіжності між Сполученими Штатами та Радянським Союзом у поєднанні з правом вето постійних членів Ради Безпеки зробили Раду Безпеки неефективною інституцією. Проте з кінця 1980-х років влада та престиж ради зросли. Між 1987 і 2000 роками вона санкціонувала більше миротворчих операцій, ніж будь-коли раніше. Застосування права вето різко скоротилося, хоча розбіжності між постійними членами Ради Безпеки, особливо в 2003 році щодо застосування військової сили проти Іраку, час від часу підривали ефективність Ради. Для досягнення консенсусу постійні члени Ради проводять відносно неформальні зустрічі в закритому режимі, що піддається критиці з боку непостійних членів Ради Безпеки. Крім кількох постійних і тимчасових комісій, роботі ради сприяє Військово-штабний комітет [217].

Аналізуючи наукові погляди вчених, а також правозастосовну практику Н. Романюк та О. Больчук дійшли до висновку, що найвпливовішими миротворчими силами на сьогодні є спеціалізовані структури ООН – місії спостерігачів і збройні сили з підтримання миру, що виконують визначені Генеральною асамблеєю або Радою Безпеки заходи й дії, спрямовані на підтримання або відновлення міжнародного миру та безпеки. Головною формою виконання ними своїх функціональних обов'язків є операції з підтримання миру, котрі отримують безпосереднє вираження у вигляді демонстрацій, блокад, територіального розведення ворогуючих сторін, заходів силового встановлення миру й у деяких інших видах – активності повітряних, морських і сухопутних сил держав-членів ООН, що надали в розпорядження Ради Безпеки, відповідно до особливих

угод, відповідні збройні формування, допомогу й засоби обслуговування, у тому числі право проходу через свою територію [173; 47].

Миротворчим операціям ООН виповнилося вже більше 75 років. Першу місію було затверджено 29 травня 1948 року – невелика кількість військових спостерігачів організації вирушила на Близький Схід. З того часу було засновано 71 миротворчу місію, в якій взяли участь понад 2 млн осіб, близько 4,2 тисяч миротворців загинули. На сьогоднішній день ООН проводить 12 операцій із підтримки миру на трьох континентах. У цих місіях беруть участь 87 тисяч «блакитних касок» із 125 країн світу. Докладніше – на інфографіці «Слово і діло» (картинка в кінці публікації). Найперша миротворча місія ООН (UNTSO) досі діє на Близькому Сході. Вона була створена для спостереження за припиненням вогню, дотриманням перемир'я та запобігання ескалації. Склад місії на сьогоднішній день становить 380 осіб – 232 цивільних та 148 експертів. До речі, з 1948 року там загинули 52 миротворці. Вартість місії становить 36,5 млн доларів на рік [114]. О. Гогоша вказує, що останнім часом миротворчі операції спрямовані на вирішення ключових завдань у цивільній сфері, зокрема на захист і забезпечення прав людини, організацію виборчих процесів, роззброєння, демобілізацію, розмінування територій, а також підтримку інститутів цивільного управління, особливо правоохоронних органів. Крім того, важливою складовою є гуманітарна допомога, яку надають міжнародні та неурядові організації, потребуючи при цьому захисту та підтримки. Такі операції часто називають комплексними миротворчими місіями. Термін «миротворчість» охоплює всі аспекти діяльності, спрямованої на підтримання миру. Операції, що здійснюються під егідою ООН або регіональних організацій, значною мірою залежать від країн-учасниць. Їхня роль полягає у трьох ключових аспектах: по-перше, у схваленні та наданні мандата для проведення операції; по-друге, у забезпеченні необхідного кадрового, матеріального та фінансового ресурсу;

по-третє, у наданні стабільної політичної підтримки протягом усього періоду її реалізації [48].

Окремо варто вказати діяльність Інтерполу та взаємодії поліції з ним. Метою Інтерполу є сприяння міжнародному співробітництву поліції та допомога державам-членам у боротьбі зі злочинністю. Сприяючи обміну інформацією, надаючи розслідувальну, розвідувальну, аналітичну підтримку та спеціалізовану підготовку для правоохоронних органів, організація сподівається покращити глобальну безпеку та підтримувати верховенство права. Інтерпол зосереджується на протидії міжнародній злочинності в різних формах, включаючи тероризм, організовану злочинність, торгівлю людьми, кіберзлочинність, незаконний обіг наркотиків та екологічну злочинність. Інтерпол зі своїм міжнародним охопленням діє як важливий центр глобальної співпраці та координації правоохоронних органів [220]. Інтерпол відіграє вирішальну роль у розвитку міжнародної поліцейської співпраці, надаючи країнам-членам платформу для обміну кримінальною розвідкою та співпраці в транскордонних розслідуваннях. Організація використовує низку інструментів і послуг для підтримки правоохоронних органів у всьому світі в їх зусиллях по боротьбі з транснаціональною злочинністю. Однією з основних функцій Інтерполу є сприяння обміну розвідувальною інформацією між країнами-членами. Це досягається завдяки захищеній глобальній комунікаційній мережі I-24/7, яка дозволяє Національним центральним бюро (NCB) і уповноваженим правоохоронним органам отримувати доступ і обмінюватися життєво важливими даними в режимі реального часу. Інтерпол підтримує кілька баз даних, що містять інформацію про злочинців, викрадені та втрачені проїзні документи, викрадені транспортні засоби, вогнепальну зброю та інші дані, пов'язані зі злочинністю. Ці бази даних постійно оновлюються, і до них можуть отримати доступ співробітники правоохоронних органів у всьому світі,

допомагаючи їм ідентифікувати, знаходити та затримувати злочинців ефективніше [220].

Участь Національної поліції у заходах, які реалізуються Інтерполом, регулюються «Інструкції про порядок направлення представників Національного центрального бюро Інтерполу до Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол» [152]. Направлення Представників оформлюється наказом Національної поліції України організаційно-розпорядчого характеру. У наказі вказуються період представництва із зазначенням конкретних дат його початку та закінчення, що визначаються відповідно до пропозиції Генерального секретаріату Інтерполу, а також кількість та статус членів сім'ї кожного Представника, які перебуватимуть разом з ними. Строк направлення Представників устанавлюється до трьох років. Рішення про дострокове відкликання Представників або продовження строку здійснення ними представництва погоджується Національною поліцією України та Генеральним секретаріатом Інтерполу й оформлюється наказом Національної поліції України організаційно-розпорядчого характеру. Службові відрядження Представників у межах держави перебування, а також в Україну в період представництва за рішенням керівництва Національної поліції України погоджуються Генеральним секретаріатом Інтерполу та оформлюються наказами Національної поліції України організаційно-розпорядчого характеру [152].

Діяльність Національного центрального бюро (НЦБ) Інтерполу в Україні здебільшого має міжвідомчий характер. Для належного нормативного та організаційного забезпечення співпраці з іншими правоохоронними структурами та головними управліннями Національної поліції (ГУНП) у регіонах було розроблено «Інструкцію щодо порядку використання правоохоронними органами можливостей НЦБ Інтерполу в Україні для запобігання, розкриття та розслідування злочинів». Як і в попередні роки, серед основних напрямків діяльності НЦБ Інтерполу в

Україні залишається протидія злочинності у сфері зовнішньоекономічної діяльності, паливно-енергетичного сектору, зокрема щодо операцій з високоліквідною продукцією промислової та агропромислової галузей, а також у фінансово-кредитній і банківській сферах. Окрім цього, у пріоритеті боротьба зі злочинами міжрегіонального характеру, зокрема із застосуванням вогнепальної зброї та вибухових речовин, незаконним обігом наркотиків, нелегальною міграцією та викраденням автотранспорту. За час функціонування Українського бюро Інтерполу було створено низку баз даних, серед яких «Документообіг», «Особи», «Транспорт», «Фірми», «Номерні речі», «Культурні цінності» та «Депортовані особи». Загальна кількість облікових одиниць у цих масивах наразі перевищує 850 тисяч. У своїй роботі Українське бюро Інтерполу керується Конституцією України, чинним законодавством у сфері боротьби зі злочинністю, міжнародними договорами, а також нормативними актами Інтерполу, Кримінальним процесуальним кодексом України, регуляторними документами Міністерства внутрішніх справ (МВС) та Національної поліції. Основними завданнями бюро є обмін інформацією з питань правоохоронної діяльності та координація заходів із протидії транснаціональній злочинності [115].

Тож, зазначене вище дає змогу говорити про те, що міжнародні операції з підтримки миру і безпеки мають надважливе значення з точки зору участі України у глобальних світових процесах. А відтак, залучення до них Національної поліції має надважливе значення. Рішення про направлення національного контингенту чи національного персоналу для участі України у міжнародній операції з підтримання миру і безпеки, а також з питань надання матеріально-технічних ресурсів та послуг приймає Президент України з одночасним поданням до Верховної Ради України законопроекту про схвалення рішення в частині щодо направлення національного контингенту. Рішення Президента України про направлення національного контингенту України до іншої держави для участі в

міжнародній операції з підтримання миру і безпеки, скріплене підписами Прем'єр-міністра України та міністра, відповідального за виконання цього рішення, підлягає схваленню Верховною Радою України відповідно до пункту 23 статті 85 Конституції України. Поданий Президентом України законопроект про схвалення рішення щодо направлення Україною національного контингенту до іншої держави як невідкладний розглядається Верховною Радою України позачергово [167].

Далі, як вбачається, слід вказати таку особливість як суб'єктний склад органів, які відповідають за загальне забезпечення міжнародного співробітництва. Департамент міжнародного співробітництва Міністерства внутрішніх справ України (далі - ДМСЄІ) є структурним підрозділом апарату МВС, який утворено для виконання завдань і функцій, покладених на МВС, пов'язаних із здійсненням міжнародного співробітництва та участі у реалізації державної політики у сфері зовнішніх зносин. 1. Організація та координація міжнародного співробітництва МВС. 2. Координація участі МВС та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ (далі – ЦОВВ) в реалізації державної політики у сфері зовнішніх зносин. 3. Здійснення інформаційної взаємодії з іншими державними органами, правоохоронними органами іноземних держав та міжнародними організаціями. 4. Розроблення та участь у розробленні проєктів міжнародних договорів України з питань, що належать до компетенції МВС. 5. Організація та координація виконання міжнародних договорів України структурними підрозділами апарату МВС, територіальними органами з надання сервісних послуг МВС, закладами, установами і підприємствами, що належать до сфери управління МВС, Національною гвардією України та за дорученням Міністра – ЦОВВ. 6. Забезпечення реалізації повноважень Міністра внутрішніх справ щодо ведення переговорів та підписання міжнародних договорів України. 7.

Залучення міжнародної технічної допомоги та моніторинг реалізації проєктів програм міжнародної технічної допомоги структурними підрозділами апарату МВС, територіальними органами з надання сервісних послуг МВС, закладами, установами і підприємствами, що належать до сфери управління МВС, Національною гвардією України та за дорученням Міністра – ЦОВВ [133].

Варто вказати, що відповідно до «Інструкції з організації проходження служби у складі міжнародних операцій з підтримання миру і безпеки національним персоналом із числа поліцейських, військовослужбовців Національної гвардії України», Департамент міжнародного співробітництва та європейської інтеграції МВС: разом з Департаментом персоналу, організації освітньої та наукової діяльності МВС (далі - ДПООНД) та Національною академією внутрішніх справ (далі - НАВС) за потреби узгоджує питання направлення до місій національного персоналу з Міністерством закордонних справ України, постійними представництвами України при міжнародних організаціях, представництвами цих організацій в Україні, іншими заінтересованими представництвами, інститутами; разом з відповідними структурними підрозділами Національної поліції України, Головного управління Національної гвардії України за потреби забезпечує оформлення та видачу відповідних виїзних документів, визначених міжнародними вимогами, та потрібну візову підтримку для направлення національного персоналу до місій [75]. Департамент комунікації МВС, який разом з ДПООНД забезпечує висвітлення в засобах масової інформації відомостей про відправку групи (особи) до місії та діяльності національного персоналу [75].

З огляду на вказане вище, окремо слід вказати Департамент персоналу, організації освітньої та наукової діяльності МВС. Так, ДПООНД, який: бере участь в узгодженні питання направлення до місій національного персоналу з МЗС, постійними представництвами України

при міжнародних організаціях, представництвами цих організацій в Україні, іншими заінтересованими представництвами, інститутами; за потреби бере участь у проведенні заключного інструктажу групи (особи), що виїжджає до місії; подає керівництву МВС на підпис накази про направлення національного персоналу до складу місії [75].

Ще одним важливим суб'єктом є Національна академія внутрішніх справ (далі - НАВС), яка: бере участь в узгодженні питання направлення до місій національного персоналу з МЗС, постійними представництвами України при міжнародних організаціях, представництвами цих організацій в Україні [75]; проводить заключні організаційні збори кандидатів до місій [75]. За результатами зборів інформує ДПООНД; разом з ДПООНД проводить заключний інструктаж національного персоналу, що виїжджає до місії [75]; разом з відповідними підрозділами Національної поліції України, Національної гвардії України організовує та забезпечує направлення національного персоналу до місій [75]. ДПООНД, ДМСЄІ та НАВС, які разом з Національною поліцією України, Національною гвардією України забезпечують направлення національного персоналу до місій [75].

Далі слід звернути увагу на питання відбору та підготовки контингенту для участі в міжнародних операціях. Національний контингент і національний персонал комплектуються громадянами України - військовослужбовцями та працівниками Збройних Сил України, поліцейськими, особами начальницького і рядового складу інших військових формувань та інших державних органів і цивільних установ України, які мають необхідну професійну і психологічну підготовку [167]. Громадяни України, які включаються до складу національного контингенту або направляються для участі в міжнародній операції з підтримання миру і безпеки як національний персонал, попередньо проходять спеціальну підготовку у відповідних учбових, спеціальних центрах або у визначених органах військового управління, військових частинах (підрозділах) [166].

Окремо варто вказати соціальний захист контингенту. Поняття «соціальний захист» слід розглядати і у вузькому, і у широкому розуміннях. У вузькому розумінні «соціальний захист» являє собою складну багаторівневу систему, структура якої представлена соціальним страхуванням, соціальним забезпеченням та соціальними стандартами й гарантіями держави населенню, що комплексно взаємодіють та сприяють ефективному функціонуванню механізму системи соціального захисту населення країни. А у широкому розумінні «соціальний захист» слід розглядати як систему соціальних та економічних прав, обов'язків і гарантій, законодавчо закріплених державою і реалізованих її соціальною політикою з метою надання кожному члену суспільства, незалежно від його походження, соціального і майнового стану, расової та національної приналежності можливості вільно розвиватися, максимально повно реалізувати себе, свої здібності через забезпечення, як гідного рівня життя, так соціальної справедливості [96].

Соціальний захист поліцейських – це комплекс правових, економічних та організаційних заходів, які застосовуються суб'єктами публічної адміністрації та спрямовані на встановлення основних і додаткових гарантій, що забезпечують реалізацію прав та законних інтересів поліцейських відповідно до умов несення служби, статусу особи та членів їхніх сімей під час проходження служби та після її закінчення. Соціальний захист поліцейських охоплює дві групи гарантій: основні (гарантовані Конституцією України) та додаткові (гарантовані законами України), тобто гарантії, пов'язані з наявністю умов і стану здоров'я та життя поліцейського, членів його сім'ї [109]. Соціальний захист учасників міжнародних операцій з підтримання миру і безпеки і членів їх сімей забезпечується згідно з законами України. Якщо міжнародними договорами або угодами, в яких бере участь Україна, встановлені більш високі гарантії захисту учасників міжнародних операцій з підтримання миру і безпеки, ніж

ті, що передбачені законодавством України, то застосовуються норми відповідного міжнародного договору або міжнародної угоди. Вислуга років і трудовий стаж громадян України за час виконання обов'язків у складі національного контингенту і національного персоналу обчислюються з розрахунку один місяць за три місяці [167].

Поряд із соціальним захистом слід вказати фінансове забезпечення. Відповідного до Закону України «Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки», фінансування витрат, пов'язаних з участю України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки, може здійснюватися: за рахунок коштів державного бюджету, за умови повного або часткового відшкодування цих витрат за рахунок коштів, які виділяються ООН, НАТО, ЄС, ОБСЄ або іншою міжнародною організацією для фінансування міжнародної операції з підтримання миру і безпеки або у рамках укладених міжнародних договорів України; або за рахунок коштів державного бюджету; або за рахунок коштів, які виділяються ООН, ОБСЄ або іншою міжнародною організацією для фінансування міжнародної операції з підтримання миру і безпеки [167]. Джерела фінансового забезпечення національного контингенту визначаються при схваленні Верховною Радою України рішення Президента України про участь України у міжнародній операції з підтримання миру і безпеки. Джерела фінансового забезпечення національного персоналу визначаються у порядку, встановленому законодавством. Порядок фінансового забезпечення національного контингенту і національного персоналу визначається Кабінетом Міністрів України [167].

Підбиваючи підсумок представленого підрозділу дисертаційного дослідження можемо із впевненістю говорити про те, що участь України в міжнародних операціях щодо підтримки миру і безпеки має надважливе значення для європейської та євроатлантичної інтеграції нашої країни. Що ж стосується безпосередньо Національної поліції України, то її залучення

до відповідних заходів має важливе не тільки міжнародне, а й національне значення. Оскільки така спільна діяльність забезпечує обмін необхідним досвідом, а відтак позитивно впливає на якість та ефективність виконання завдань, які стоять перед поліцією як ключовим правоохоронним органом України.

Тож, проведений аналіз дає можливість виділити наступні особливості залучення Національної поліції до участі в міжнародних операціях з підтримки миру і безпеки:

- по-перше, спеціальний порядок залучення поліцейських до подібних місій, що регулюються нормами міжнародного та національного законодавства;
- по-друге, наявність спеціально уповноваженого кола суб'єктів, які відповідають: а) за відбір та підготовку фахівців; б) підготовку навчально-методичних матеріалів; в) розробку та впровадження планів реалізації відповідних заходів;
- по-третє, особливі підстави та умови для виникнення досліджуваних міжнародних правовідносин;
- по-четверте, розширений перелік гарантій міжнародного та національного характеру для поліцейських, які приймають участь в операціях з підтримки миру і безпеки;
- по-п'яте, широкий перелік вимог до фахівців, які залучаються до міжнародних операцій, у порівнянні із тими, що містяться у Законі України «Про Національну поліцію».

Як недолік слід відмітити, що на сьогоднішній день адміністративно-правові механізми залучення саме Національної поліції до участі в міжнародних операціях з підтримки миру і безпеки є недосконалими та потребують доопрацювання.

3.2. Розвиток адміністративного законодавства в частині удосконалення адміністративно-правового регулювання організації та здійснення міжнародного співробітництва за участі Національної поліції

Проведений у попередніх підрозділах дисертаційного дослідження аналіз дає змогу констатувати, що на сьогоднішній день адміністративне законодавства, яке регулює міжнародне співробітництво за участі Національної поліції має низку прогалин та недоліків. Наявність останніх обумовлена: 1) невизначеністю ролі Нацполіції в рамках таких правовідносин; 2) відсутністю концептуального бачення законодавця на вирішення проблем у цій сфері; 3) нестабільність міжнародних правовідносин між Україною та іншими державами; 4) внутрішня політична, соціальна та економічна нестабільність; 5) відсутність ефективної системи підготовки кадрів, орієнтованої на забезпечення міжнародного співробітництва за участі Національної поліції.

Вирішуючи вказані проблеми, перш за все, необхідно сформулювати концептуальні засади розвитку Національної поліції, яка сьогодні переживає непрості часи. Так, О Дніпров вказує, що під концептуальними засадами слід розуміти основоположне, фундаментальне розуміння кого-, чого-небудь, тобто сукупність поглядів на певний процес, діяльність, явище. Автором визначено, що концептуальні засади діяльності органів виконавчої влади – це система поглядів, які в своїй сукупності формують фундаментальні уявлення про діяльність органів виконавчої влади в Україні, що розкриваються шляхом висвітлення правової природи, сутності, поняття та ознак виконавчої влади [63]. Тож, розробка концептуальних засад передбачає необхідність створення концептуального нормативно-правового акту, тобто концепції. Ю.В. Чабан тлумачить концепцію як спосіб розуміння, трактування процесів або явищ; систему доказів певного

положення, сукупність поглядів на окремий предмет дослідження, доктрина, теоретичний напрям або підхід, провідна ідея; форма провідного ідейного задуму при формуванні державної політики або розробленого і затвердженого в установленому порядку документа. Як провідний ідейний задум концепція визначає стратегію дій у здійсненні реформ, програм, планів дій здебільшого на національному рівні. У цьому разі концепція слугує основою для прийняття рішень і вирішення конкретних завдань. Концепція розробляється державними органами з метою визначення основних засад (напрямів, пріоритетів) реалізації державної політики у відповідній сфері, якою передбачаються заходи для вирішення конкретної проблеми [67, с.342]. Н.І. Мельник зазначає, що як у вітчизняній, так і в європейській науковій традиції поняття «концепція» розглядається як провідна ідея, що надає йому однакового смислового значення. Водночас в українському освітньому просторі термін «концепція» має більш конкретизоване трактування. Крім того, концепція є складовою методології, оскільки в українській науковій традиції методологія визначається як вчення про знання та процес його отримання. У широкому сенсі, узагальнює автор, в європейських джерелах концепція розглядається як узагальнене поняття, що відображає основну ідею певного наукового явища чи процесу, зокрема соціальних процесів, релігійних переконань, філософських поглядів тощо. У вузькому значенні вона описує завдання, функції, дії, стратегічні цілі та процес міркування [94].

Таким чином, розробити концептуальні засади Нацполіції означає сформулювати вектори подальшого розвитку даного центрального органу виконавчої влади, що у подальшому забезпечить стабільність та законність діяльності. Тож, у даному контексті вбачається необхідним розробити та прийняти «Концепцію розвитку Національної поліції України» метою якою, є вдосконалення правових, організаційних та кадрових засад роботи Національної поліції. Безумовно, така пропозиція не є новою, адже у своїх

наукових працях вчені неодноразово наголошували на необхідності прийняття такого нормативно-правового акту. Однак, фахівці досить мало уваги приділяли саме покращенню міжнародного співробітництва за участі поліції. Саме тому, в рамках даної Концепції ми пропонуємо виділити окремий розділ присвячений удосконаленню саме міжнародного співробітництва. У даному контексті Концепція має вирішувати такі завдання:

- забезпечити відповідність національного законодавства міжнародному;
- переглянути організаційну структуру Національної поліції України, яка забезпечить більш ефективне та раціональне використання людських та інших ресурсів;
- якісно покращити систему підготовки працівників поліції;
- розширити матеріально-ресурсну базу міжнародної діяльності поліції;
- вдосконалити систему соціального забезпечення поліцейських, які залучаються до міжнародних операцій.

Поряд із вказаним нормативно-правовим актом, слід переглянути статтю 4 Закону України «Про Національну поліцію», в якій доцільно більш детально визначити організаційні засади участі поліції у міжнародному співробітництві, а також повноваження даного центрального органу виконавчої влади. Це передбачає чітке окреслення механізмів взаємодії з міжнародними правоохоронними органами, визначення процедур обміну інформацією, спільних операцій та координації діяльності у сфері боротьби зі злочинністю. Важливо закріпити правові підстави участі поліції в міжнародних організаціях, таких як Інтерпол, Європол та ООН, а також регламентувати порядок реалізації міжнародних зобов'язань у сфері правоохоронної діяльності. Крім того, слід уточнити повноваження Національної поліції у питаннях міжнародного співробітництва,

визначивши її функції, відповідальність та механізми контролю за роботою за відповідним напрямом.

Окремо варто вказати на необхідності розробити «Інструкцію підготовки поліцейських до участі у міжнародних заходах та операціях», метою якої має бути забезпечення високого рівня професійної, правової та психологічної підготовки поліцейських, які беруть участь у міжнародних заходах, підвищення ефективності їхньої діяльності та забезпечення відповідності міжнародним стандартам у правоохоронній галузі. Окрім того, в даному підзаконному нормативно-правовому акті доцільно окреслити: завдання підготовки; напрямки підготовки; суб'єктів підготовки; джерела фінансування.

Окрему увагу, з огляду на підняту у роботі проблематику, слід звернути на питання кадрового забезпечення Національної поліції, яке включає необхідність покращення: а) систему відбору кадрів; б) механізми професійної підготовки фахівців до участі саме у міжнародній діяльності поліції. О.В. Ткаченко визначає кадрове забезпечення держави як діяльність уповноважених органів, спрямовану на реалізацію державної кадрової політики для забезпечення ефективного функціонування системи державного управління соціальними, технічними та біологічними об'єктами. Цей процес здійснюється в умовах ринкової економіки з урахуванням демократичних принципів розвитку держави та пріоритету прав, свобод і законних інтересів громадян. Кадрове забезпечення включає формування штату організаційних структур державного управління компетентними фахівцями, створення умов для їхньої мотивації та продуктивної діяльності, ефективне використання персоналу, підтримку його професійного та соціального розвитку, забезпечення необхідного рівня мобільності, а також реалізацію заходів соціального захисту [196, с.27; 207]. З погляду теорії державного управління, пише О. В. Ткаченко, кадрове забезпечення розглядається як сукупність заходів, спрямованих на

підтримку та розвиток системи державного управління, формування управлінської свідомості, поведінки та діяльності суб'єктів управлінського процесу. Його метою є досягнення стратегічних завдань держави та реалізація її функцій, закріплених у Конституції та законодавстві. Це здійснюється шляхом впровадження державної кадрової політики, сформованої політичною системою та закріпленої на законодавчому рівні, через діяльність органів державної влади, які мають відповідні повноваження та компетенцію [196, с.90]. Основними складовими кадрового забезпечення є такі, як інтелектуальна, кваліфікаційна, професійна, кадрова, технологічна та організаційна. Організаційна складова кадрового забезпечення підприємства включає високий рівень організації та культури праці, знаходить своє вираження в чіткості, ритмічності, погодженості трудових зусиль та високого ступеня задоволеності робітників своєю працею. Організаційна складова кадрового забезпечення в багатьох факторах визначає ефективність функціонування трудового колективу як системи загалом та кожного працівника зокрема, що пов'язано з ефективним використанням кадрового потенціалу [17, с. 71]. Отже, взагалі, кадрове забезпечення є одним із найважливіших чинників ефективної діяльності Національної поліції, оскільки саме від професійності, компетентності та морально-етичних якостей особового складу залежить рівень правопорядку та безпеки в державі. Якісне кадрове забезпечення передбачає ретельний відбір, навчання та постійне підвищення кваліфікації працівників поліції.

В першу чергу у даному контексті слід переглянути систему відбору до підрозділів Національної поліції, які відповідають за міжнародне співробітництво. Професійний відбір, пише І.І. Швидкій, – це сукупність заходів, спрямованих на виявлення осіб, які найбільше відповідають вимогам певної спеціальності завдяки своїм індивідуальним якостям і здібностям. Інакше кажучи, це процес визначення кандидатів, чиї

характеристики найбільш підходять для конкретного виду діяльності. Необхідність професійного відбору зумовлена тим, що можливості педагогічного впливу на розвиток деяких важливих для професії якостей людини є обмеженими. Крім того, існують спеціальності, що висувають до людини вимоги, які не можуть бути компенсовані шляхом навчання чи тренування. Це насамперед стосується тих якостей, які є досить стабільними через свою генетичну обумовленість, тобто природних здібностей. Професійний відбір базується на індивідуальних відмінностях між людьми. Фактори, що враховуються при відборі, включають стан здоров'я та фізичний розвиток, рівень інтелекту, наявні знання, уміння та навички, мотивацію, а також психологічні особливості, такі як пам'ять, мислення та психомоторика. Усі ці характеристики дозволяють ефективно вирішувати завдання професійної орієнтації та відбору, забезпечуючи відповідність людини обраній діяльності [213]. На думку А. В. Перепелиці, суть професійного відбору працівників органів внутрішніх справ полягає у вивченні психофізіологічних характеристик усіх бажаючих працювати в органах; здійсненні відбору не лише найбільш підготовлених кандидатів, а й тих, хто спроможний у короткий період часу набути якостей, ознак, властивостей, рис, необхідних для високоякісного виконання відповідних правоохоронних та правозабезпечувальних завдань [138, с.99]. С.М. Бортник вказує, що характерними рисами професійного відбору на службу в Національну поліцію України є наступні: відбір є динамічним процесом, що складається з певних частин; під час його здійснення до особи, яка претендує на зайняття відповідної посади, застосовується сукупність заходів; результатом застосування таких заходів є встановлення відповідності особи наперед визначеним критеріям професійної придатності особи; кінцевою метою такого відбору є вибір конкретної особи із загального числа претендентів на службу. На підставі цього можна сформулювати авторське бачення відбору на службу в Національну поліцію

України як регламентованого нормативно-правовими актами процесу, під час здійснення якого до особи, що претендує служити в органах Національної поліції України, застосовується сукупність діагностичних заходів задля виявлення її придатності до служби та відповідності законодавчо встановленим вимогам до її особистості [25]. Є.Ю. Подорожній цілком слушно підкреслює, що якість відбору та підготовки кадрів у значній мірі залежить від того на скільки якісно буде сформоване конкурентне середовище для подальшого проведення конкурентного відбору. Формування конкурентоспроможного середовища в усіх сферах трудової діяльності, сприяє підвищенню якості виконання завдань покладених на спеціалістів тієї чи іншої професії. Справді конкурентоспроможним на ринку праці є спеціаліст, що володіє великою кількістю знань і без великих зусиль може швидко пристосовуватись до нових умов та отримувати нові знання. Але, на нашу думку, такий підхід не може бути застосованим для формування конкурентоспроможного кадрового складу поліції, що пов'язано зі специфікою роботи, та виконанням покладених завдань як на поліцію взагалі, так і окремо на кожного службовця [145].

Таким чином, професійний відбір поліцейських є важливим етапом у формуванні ефективного та надійного особового складу правоохоронних органів. Його мета полягає у визначенні кандидатів, які мають необхідні фізичні, психологічні та інтелектуальні якості для виконання службових обов'язків у складних та часто екстремальних умовах. Так, відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», «на службу в поліції можуть бути прийняті громадяни України віком від 18 років, які мають повну загальну середню освіту, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, які володіють українською мовою відповідно до рівня, визначеного згідно із Законом України "Про забезпечення функціонування української мови як

державної"» [161]. «Громадяни України, які виявили бажання вступити на службу в поліції, з метою визначення стану їхнього здоров'я зобов'язані пройти медичні обстеження, а також перевірку рівня фізичної підготовки, психофізіологічне обстеження, обстеження на предмет виявлення алкогольної, наркотичної та токсичної залежності в порядку, визначеному Міністерством внутрішніх справ України. Громадяни України, які виявили бажання вступити на службу в поліції, за їхньою згодою проходять тестування на поліграфі. Відповідно до порядку, встановленого законом, щодо осіб, які претендують на службу в поліції, проводиться спеціальна перевірка, порядок проведення якої визначається законом та іншими нормативно-правовими актами» [161]. Вдосконалення відбору поліцейських, які приймають поліцейських до міжнародного співробітництва має включати розширення вимог до останніх, зокрема в частині: знання іноземних мов, а також наявності високого рівня інтелектуальних та фізичних здібностей.

Поряд із професійним відбором необхідним є здійснення професійної підготовки працівників поліції, які приймають участь у міжнародному співробітництві. О.О. Бандурка вказує, що професійна підготовка — це регламентований, організований та цілеспрямований процес оволодіння знаннями, вміннями та навичками, необхідними для успішного виконання оперативно-службових завдань. Організація професійної підготовки працівників здійснюється з використанням різних форм навчання, до основних з них належать: початкова підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації, стажування, самостійна підготовка [15, с.278]. М.І. Іншин до основних завдань професійної підготовки працівників ОВС відносить: навчання працівників вмілому виконанню службових обов'язків відповідно до вимог принципу законності; забезпечення постійної готовності до виконання повсякденних оперативно-службових завдань та ефективних дій в умовах складної оперативної обстановки; формування у

осіб рядового і начальницького складу високих моральних якостей і почуття особистої відповідальності за виконання своїх посадових обов'язків, удосконалення навичок керівного складу у навчанні підлеглих щодо впровадження у практику службової діяльності досягнень науки і техніки, передових форм і методів роботи, основ наукової організації праці й управління; досягнення високого рівня технічної підготовки особового складу [77, с. 198-199]. А. Потопальський вказує, що професійна підготовка поліцейських – це система організаційних заходів, здійснюваних всередині системи органів Національної поліції України та спрямованих на забезпечення систематичного та безперервного навчання поліцейських, підвищення рівня їх освіти, наукової обізнаності, набору професійних навичок та знань, з метою забезпечення найвищої ефективності, логічності їх роботи та її відповідності усім поставленим перед поліцейськими органами завданням. Саме ці особливості найбільш повно розкривають сутність та значення професійної підготовки як об'єкта адміністративно-правового регулювання [148].

Законом України «Про Національну поліцію» визначено, що «професійне навчання поліцейських складається з: 1) первинної професійної підготовки; 2) підготовки у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання; 3) післядипломної освіти; 4) службової підготовки - системи заходів, спрямованих на закріплення та оновлення необхідних знань, умінь та навичок працівника поліції з урахуванням оперативної обстановки, специфіки та профілю його оперативно-службової діяльності» [161]. До вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, можуть бути зараховані громадяни України, яким станом на 31 грудня року вступу виповниться 17 років.

2. Підготовка фахівців за державним замовленням у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, проводиться на підставі контракту про здобуття

освіти, який укладається між навчальним закладом, відповідним органом поліції та особою, яка навчається. Розподіл випускників вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, які навчаються на денній формі навчання за державним замовленням, здійснюється комісіями з персонального розподілу з урахуванням інтересів служби відповідно до набутої випускником кваліфікації, спеціальності та спеціалізації [161].

Зауважимо, що на сьогоднішній день професійна підготовка працівників поліції побудована досить непогано. Це стосується, як первинної підготовки, так і підвищення кваліфікації. Разом із тим, в контексті підготовки саме до міжнародного співробітництва остання потребує доопрацювання. Так, завданнями такої підготовки є наступні: визначення загальних вимог до кандидатів на участь у міжнародних операціях, включаючи професійні, фізичні, морально-етичні та мовні компетенції; забезпечення дотримання міжнародних стандартів щодо правоохоронної діяльності, забезпечення та захист прав і свобод людини і громадянина, антикорупційних норм та правил поведінки під час міжнародних місій; організація спеціалізованої підготовки для участі у миротворчих місіях, операціях із боротьби з організованою злочинністю, тероризмом, незаконним обігом наркотиків, торгівлею людьми тощо; психологічна підготовка для адаптації до роботи в умовах іншого правового та соціокультурного середовища; розробка системи контролю та оцінювання знань і навичок поліцейських перед їх направленням на міжнародні заходи та операції.

Окрім того, підготовка поліцейських до міжнародного співробітництва має бути багаторівневою та включати: 1) теоретичну підготовку, яка повинна бути орієнтованою на вивчення міжнародного права, зарубіжних стандартів правоохоронної діяльності, правил взаємодії з іноземними та міжнародними організаціями; 2) тактичну підготовку, яка

повинна включати моделювання реальних ситуацій, відпрацювання дій під час спецоперацій, евакуації, контролю масових заходів та ведення переговорів; 3) посилено лінгвістичну підготовку, особливо у частині володіння англійською мовою та знання спеціалізованої термінології і вільне володіння нею; 4) культурну та етичну підготовку, яка допоможе адаптуватися до роботи в іншому соціальному середовищі, розуміти традиції та особливості місцевого населення; 5) медичну та психологічну підготовку, включаючи навички першої домедичної допомоги, стресостійкості та роботи в кризових умовах.

Не менш важливим проблемним аспектом, який слід вирішити в розрізі піднятої у роботі проблематики, - це вдосконалення інформаційного забезпечення. Інформаційне забезпечення — важливий елемент автоматизованих інформаційних систем обліку, призначений для відображення інформації, що характеризує стан керованого об'єкта і є основою для прийняття управлінських рішень. У процесі розроблення інформаційного забезпечення варто визначити: склад інформації, що охоплює перелік інформаційних одиниць або сукупностей, потрібних для розв'язання комплексу задач; структуру інформації та перетворення її, тобто формування показників документів; характеристики руху інформації, тобто обсяг потоків, марш-рути, терміни; характеристику якості інформації; способи перетворення інформації [76]. Ю.О. Корнєв, аналізуючи наукові підходи до визначення поняття «інформаційне забезпечення», виокремлює його ключові характеристики. На його думку, інформаційне забезпечення виступає функціональним комплексом, що інтегрує технічні засоби, методи та технології роботи з інформацією. Воно також є сукупністю інформаційних ресурсів і механізмів, які сприяють ефективному здійсненню управлінських процесів. Крім того, інформаційне забезпечення виконує роль інструменту, що генерує та впорядковує необхідні дані, запобігаючи перевантаженню керівників надлишковою інформацією. Воно є

безперервним процесом, що охоплює збирання, пошук, аналіз, зберігання та поширення інформації, необхідної для ефективної роботи правоохоронних органів. Також інформаційне забезпечення виконує функцію передачі відомостей про стан і параметри діяльності об'єктів управління. Водночас воно розглядається як управлінська технологія, оскільки надає інформацію про стан керованих об'єктів і є основою для прийняття управлінських рішень. Окремо підкреслюється, що інформаційне забезпечення є специфічним видом професійної діяльності, оскільки орієнтується на інформаційні потреби різних суб'єктів управління. Воно також є невід'ємною складовою системи управління, відображаючи на міжсуб'єктивному рівні [97, с.21].

Розмірковуючи про напрями вдосконалення інформаційного забезпечення в розрізі піднятої у роботі проблематики варто зауважити, що однією із світових тенденцій, яку слід використати у досліджуваному контексті, є впровадження новітніх інформаційних технологій, таких як штучний інтелект, за допомогою якого вбачається можливим здійснювати комплексний аналіз великих масивів даних та автоматизація процесів збору, обробки і збереження інформації. Окрім того, потрібно розвивати механізми міжвідомчої та міжагенційної взаємодії для обміну інформацією в реальному часі між національними та міжнародними органами правопорядку. Це включає вдосконалення протоколів обміну даними між Національною поліцією, митними органами, прикордонною службою та міжнародними правоохоронними організаціями, наприклад Інтерполом. Важливим кроком є удосконалення законодавства в частині захисту інформації, створення чітких механізмів правового регулювання обміну даними між національними та міжнародними органами. Це дозволить забезпечити правову ясність у питаннях обміну інформацією і використання її в міжнародних кримінальних розслідуваннях.

І останній аспект, якому слід приділити увагу, посилення антикорупційних заходів у діяльності поліції, що, як вбачається, суттєво заважає її міжнародній діяльності. Корупція – це в першу чергу, соціально-політичне явище, головною особливістю якого є використання посадовими особами законодавчої, виконавчої та судової влади, а також громадських об'єднань, установ і організацій господарського управління всіх форм власності свого службового становища для одержання матеріальних цінностей, послуг чи пільг для себе або третіх осіб [124, с.44; 172, с.26]. Проблема корупції є загальною для всієї України, що підриває довіру до держави збоку державних партнерів. Так, після відчутного приросту на три бали у 2023 році вже у 2024-му Україна дещо втратила позиції в антикорупційній боротьбі. Основними ж драйверами змін залишаються реформи, спрямовані на євроінтеграцію і виконання міжнародних зобов'язань. Утім, результати 2024 року сигналізують про формальний підхід до виконання багатьох реформ або ж свідоме пробуксовування в їх реалізації. Тож втрата балів у 2024 році вказує на те, що орієнтації суто на програмне виконання взятих Україною зобов'язань недостатньо, а реалізація розпочатих реформ відбувається не так якісно, як планувалося [7].

Генерування адаптованого національного механізму запобігання корупції де-факто є немислимим без комплексного та консеквентного теоретичного дослідження наявних мотивів та умов, котрі призводять до корупціалізації органів публічної влади, що вкотре ставить маніфестацію перед дослідниками різноманітних царин, а відтак, репрезентований у даній науковій розвідці кут зору роз'яснення сутності корупції є доперва ініціативою розвію субстантивної орієнтації власне наукової конкретизації зазначеного явища. Нині для України наявна квестія запобігання посадовим деліктам, запобігання корупційним правопорушенням, зокрібно, є вкрай актуальною, адже розвій правової держави має на меті формування такої

правової системи, завдяки котрій кожен індивідуум чи апарат не буде зазнавати достеменних обмежень, які не є окресленими чинним законодавством, і усякчас матиме потенцію лишень правочинним шляхом убезпечити свої інтереси, які було порушено посадовцем будь-якого рангу. Існуючі квестії ліквідації корупції посеред співробітників поліції мусять бути супермаційним вектором учинів Національної поліції України, в контексті імплементації інноваційних стандартів та принципів учинів, адже поліцейський повинен бути власне еталоном добропристойності та доброчесності, гідно слугувати народу України [177]. О.М. Дуфенюк також справедливо підкреслює, що якісна протидія корупції в поліції, планування стратегії її подолання, оцінки корупційних ризиків потребують розробки спеціальних методик залежно від рівня та виду корупційного діяння. Різні форми прояву корупції детермінують появу нових викликів для правоохоронної та судової системи, адже часто поліцейські самі добре обізнані з системою антикорупційних заходів «з середини», а це дає можливість більш ретельно планувати свої дії, добре розуміти небезпеку викриття, використовувати на свою користь «слабкі місця» законодавства та «сліпі зони» правозастосовної практики, застосовувати більш витончені способи протидії діяльності антикорупційних органів, які уповноважені реагувати на повідомлення про корупцію в поліції [66].

За словами Олександра Ханя, харківського експерта Мережі UPLAN, заходи щодо попередження та боротьби з корупцією в поліції повинні бути комплексними. Першим кроком є визнання самої поліцією наявності цієї проблеми в кожному підрозділі. Радянські традиції, коли керівники підрозділів приховували випадки корупції від вищого керівництва та громадськості, створювали викривлене уявлення про відсутність корупції в підрозділі. Такий підхід перешкоджає ефективній боротьбі з корупцією і може призвести до того, що корупціонер лише втратить посаду, але не понесе реального кримінального покарання. Більш того, це створює сигнал

для інших, що корупція може залишитися без наслідків. Тому політична воля керівництва поліції в боротьбі з корупцією є необхідним першим кроком. Другим важливим кроком є впровадження ефективного та прозорого відбору кадрів на службу в поліцію, який включає тестування, поліграф та ретельне вивчення минулого кандидатів. Третій крок полягає в забезпеченні належних умов праці, включаючи матеріально-технічне оснащення підрозділів, заробітну плату, вищу за середню по країні, та соціальні гарантії. Четвертий крок — це запуск механізму невідворотності покарання за корупцію [73].

Тож, виходячи із зазначеного вище, вирішення проблеми корупції в поліції, що, як вбачається позитивно вплине на міжнародне співробітництво, має включати:

- 1) створення системи моніторингу та незалежних органів контролю, які б могли ефективно реагувати на корупційні діяння;
- 2) необхідно переглянути систему покарання для осіб, які вчиняють корупційні правопорушення;
- 3) обов'язковим елементом є підвищення рівня зарплат, соціального забезпечення, а також загальної якості умов праці поліцейських;
- 4) важливо проводити регулярні тренінги для правоохоронців, зокрема щодо етики, прав людини та стандартів поведінки, що повинні допомогти зберегти високу професійну репутацію поліцейських.

Таким чином, запровадження вказаних вище кроків, як вбачається, дозволить забезпечити розвиток адміністративного законодавства в частині удосконалення адміністративно-правового регулювання організації та здійснення міжнародного співробітництва за участі Національної поліції. Всі вказані кроки мають здійснюватись комплексно, нерозривно одне від одного.

Висновки до розділу 3

Аргументовано, що участь України в міжнародних операціях щодо підтримки миру і безпеки має надважливе значення для європейської та євроатлантичної інтеграції нашої країни. Що ж стосується безпосередньо Національної поліції України, то її залучення до відповідних заходів має важливе не тільки міжнародне, а й національне значення, оскільки така спільна діяльність забезпечує обмін необхідним досвідом, а відтак позитивно впливає на якість та ефективність виконання завдань, які стоять перед поліцією як ключовим правоохоронним органом України.

Виділено наступні особливості залучення Національної поліції до участі в міжнародних операціях з підтримки миру і безпеки: по-перше, спеціальний порядок залучення поліцейських до подібних місій, що регулюються нормами міжнародного та національного законодавства; по-друге, наявність спеціально уповноваженого кола суб'єктів, які відповідають: а) за відбір та підготовку фахівців; б) підготовку навчально-методичних матеріалів; в) розробку та впровадження планів реалізації відповідних заходів; по-третє, особливі підстави та умови для виникнення досліджуваних міжнародних правовідносин; по-четверте, розширений перелік гарантій міжнародного та національного характеру для поліцейських, які приймають участь в операціях з підтримки миру і безпеки; по-п'яте, широкий перелік вимог до фахівців, які залучаються до міжнародних операцій, у порівнянні із тими, що містяться у Законі України «Про Національну поліцію». Як недолік відмічено, що на сьогоднішній день адміністративно-правові механізми залучення саме Національної поліції до участі в міжнародних операціях з підтримки миру і безпеки є недосконалими та потребують комплексного доопрацювання.

Наголошено на тому, що розробити концептуальні засади Нацполіції означає сформулювати вектори подальшого розвитку даного центрального

органу виконавчої влади, що у подальшому забезпечить стабільність та законність діяльності. Тож, у досліджуваному у роботі контексті вбачається необхідним розробити та прийняти «Концепцію розвитку Національної поліції України», метою якої є вдосконалення правових, організаційних та кадрових засад роботи Національної поліції. Безумовно, така пропозиція не є новою, адже у своїх наукових працях вчені неодноразово наголошували на необхідності прийняття такого нормативно-правового акту. Однак, фахівці досить мало уваги приділяли саме покращенню міжнародного співробітництва за участі поліції. Саме тому, в рамках даної Концепції ми пропонуємо виділити окремий розділ присвячений удосконаленню саме міжнародного співробітництва. У даному контексті Концепція має вирішувати такі завдання: забезпечити відповідність національного законодавства міжнародному; переглянути організаційну структуру Національної поліції України, яка забезпечить більш ефективне та раціональне використання людських та інших ресурсів; якісно покращити систему підготовки працівників поліції; розширити матеріально-ресурсну базу міжнародної діяльності поліції; вдосконалити систему соціального забезпечення поліцейських, які залучаються до міжнародних операцій.

Відмічено, що поряд із вказаним нормативно-правовим актом, слід переглянути статтю 4 Закону України «Про Національну поліцію», в якій доцільно більш детально визначити організаційні засади участі поліції у міжнародному співробітництві, а також повноваження даного центрального органу виконавчої влади. Це передбачає чітке окреслення механізмів взаємодії з міжнародними правоохоронними органами, визначення процедур обміну інформацією, спільних операцій та координації діяльності у сфері боротьби зі злочинністю. Важливо закріпити правові підстави участі поліції в міжнародних організаціях, таких як Інтерпол, Європол та ООН, а також регламентувати порядок реалізації міжнародних зобов'язань у сфері правоохоронної діяльності. Крім того, слід уточнити повноваження

Національної поліції у питаннях міжнародного співробітництва, визначивши її функції, відповідальність та механізми контролю за роботою за відповідним напрямом.

Обґрунтовано необхідність розробити «Інструкцію підготовки поліцейських до участі у міжнародних заходах та операціях», метою якої має бути забезпечення високого рівня професійної, правової та психологічної підготовки поліцейських, які беруть участь у міжнародних заходах, підвищення ефективності їхньої діяльності та забезпечення відповідності міжнародним стандартам у правоохоронній галузі. Окрім того, в даному підзаконному нормативно-правовому акті доцільно окреслити: завдання підготовки; напрямки підготовки; суб'єктів підготовки; джерела фінансування.

Підкреслено, що кадрове забезпечення є одним із найважливіших чинників ефективної діяльності Національної поліції, оскільки саме від професійності, компетентності та морально-етичних якостей особового складу залежить рівень правопорядку та безпеки в державі. Якісне кадрове забезпечення передбачає ретельний відбір, навчання та постійне підвищення кваліфікації працівників поліції.

Зазначено, що професійний відбір поліцейських є важливим етапом у формуванні ефективного та надійного особового складу правоохоронних органів. Його мета полягає у визначенні кандидатів, які мають необхідні фізичні, психологічні та інтелектуальні якості для виконання службових обов'язків у складних та часто екстремальних умовах.

Акцентовано увагу на тому, що на сьогоднішній день професійна підготовка працівників поліції побудована досить непогано. Це стосується, як первинної підготовки, так і підвищення кваліфікації. Разом із тим, в контексті підготовки саме до міжнародного співробітництва остання потребує доопрацювання. Так, завданнями такої підготовки є наступні: визначення загальних вимог до кандидатів на участь у міжнародних

операціях, включаючи професійні, фізичні, морально-етичні та мовні компетенції; забезпечення дотримання міжнародних стандартів щодо правоохоронної діяльності, забезпечення та захист прав і свобод людини і громадянина, антикорупційних норм та правил поведінки під час міжнародних місій; організація спеціалізованої підготовки для участі у миротворчих місіях, операціях із боротьби з організованою злочинністю, тероризмом, незаконним обігом наркотиків, торгівлею людьми тощо; психологічна підготовка для адаптації до роботи в умовах іншого правового та соціокультурного середовища; розробка системи контролю та оцінювання знань і навичок поліцейських перед їх направленням на міжнародні заходи та операції.

Констатовано, що підготовка поліцейських до міжнародного співробітництва має бути багаторівневою та включати: 1) теоретичну підготовку, яка повинна бути орієнтованою на вивчення міжнародного права, зарубіжних стандартів правоохоронної діяльності, правил взаємодії з іноземними та міжнародними організаціями; 2) тактичну підготовку, яка повинна включати моделювання реальних ситуацій, відпрацювання дій під час спецоперацій, евакуації, контролю масових заходів та ведення переговорів; 3) посилено лінгвістичну підготовку, особливо у частині володіння англійською мовою та знання спеціалізованої термінології і вільне володіння нею; 4) культурну та етичну підготовку, яка допоможе адаптуватися до роботи в іншому соціальному середовищі, розуміти традиції та особливості місцевого населення; 5) медичну та психологічну підготовку, включаючи навички першої домедичної допомоги, стресостійкості та роботи в кризових умовах.

Зауважено, що однією із світових тенденцій, яку слід використати у в рамках покращення міжнародного співробітництва за участі поліції, є впровадження новітніх інформаційних технологій, таких як штучний інтелект, за допомогою якого вбачається можливим здійснювати

комплексний аналіз великих масивів даних та автоматизація процесів збору, обробки і збереження інформації. Окрім того, потрібно розвивати механізми міжвідомчої та міжагенційної взаємодії для обміну інформацією в реальному часі між національними та міжнародними органами правопорядку. Це включає вдосконалення протоколів обміну даними між Національною поліцією, митними органами, прикордонною службою та міжнародними правоохоронними організаціями, наприклад Інтерполом. Важливим кроком є удосконалення законодавства в частині захисту інформації, створення чітких механізмів правового регулювання обміну даними між національними та міжнародними органами. Це дозволить забезпечити правову ясність у питаннях обміну інформацією і використання її в міжнародних кримінальних розслідуваннях.

Доведено, що вирішення проблеми корупції в поліції, що, як вбачається позитивно вплине на міжнародне співробітництво, має включати: 1) створення системи моніторингу та незалежних органів контролю, які б могли ефективно реагувати на корупційні діяння; 2) необхідно переглянути систему покарання для осіб, які вчиняють корупційні правопорушення; 3) обов'язковим елементом є підвищення рівня зарплат, соціального забезпечення, а також загальної якості умов праці поліцейських; 4) важливо проводити регулярні тренінги для правоохоронців, зокрема щодо етики, прав людини та стандартів поведінки, що повинні допомогти зберегти високу професійну репутацію поліцейських.

ВИСНОВКИ

У **висновках** дисертаційного дослідження наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, яке полягало в тому, щоб розкрити сутність і виокремити особливості адміністративно-правових засад міжнародного співробітництва за участю Національної поліції, на основі чого навести пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення адміністративно-правового механізму організації та здійснення міжнародного співробітництва досліджуваними суб'єктами. У результаті дослідження сформульовано низку нових наукових висновків, основні з них такі:

1. Обґрунтовано висновок про те, що міжнародне співробітництво як напрям діяльності Національної поліції України становить комплексний, нормативно врегульований вектор: 1) діяльності органів і підрозділів Національної поліції щодо побудови відносин взаємодії та співпраці з іншими державами, уповноваженими ними органами влади, міжнародними організаціями тощо; 2) організації виконання на національному рівні результатів і цілей співробітництва, що має на меті: по-перше, вивчення зарубіжного досвіду з питань правоохоронної діяльності, виховання поліцейських, організації ефективної діяльності органів і підрозділів поліції тощо; по-друге, перейняття та імплементацію європейських стандартів побудови сфери забезпечення безпеки та правопорядку в державі, нормативно-правове обґрунтування загальноєвропейських вимог до роботи поліцейських; по-третє, участь держави в забезпеченні регіональної безпеки на території Європи; по-четверте, сприяння на національному рівні активному й ефективному розвитку діяльності органів і підрозділів поліції, відповідно до найбільш позитивних зарубіжних прикладів функціонування поліцейських органів.

2. Доведено, що Національна поліція України є самостійним та активним учасником відносин у сфері міжнародного співробітництва, що зумовлено ключовими особливостями її адміністративно-правового статусу, а саме: а) підпорядкованістю поліції Міністерству внутрішніх справ, яке забезпечує укладання та реалізацію міжнародних угод, що стосуються поліції, організацію та проведення міжнародних заходів із залученням Національної поліції; б) належністю міжнародного співробітництва до компетенції цього центрального органу виконавчої влади, що визначено ст. 4 Закону України «Про Національну поліцію»; в) існуванням законодавчо визначеної системи повноважень Національної поліції України у сфері міжнародного співробітництва, а також окремих структурних підрозділів, які на цільовій і систематичній основі забезпечують виконання цих повноважень.

3. Констатовано, що з огляду на сучасні реалії функціонування правоохоронної системи та виклики, які стоять перед Національною поліцією України, найбільш пріоритетним є міжнародне співробітництво у сфері боротьби зі злочинністю, підтримання миру та безпеки, а також удосконалення якості кадрового складу. Саме ці три вектори найбільше відповідають компетенції та завданням поліції, сприяють якісному виконанню та загальному розвитку механізмів поліцейської діяльності з урахуванням міжнародних стандартів і позитивних іноземних практик.

4. Зазначено, що основу нормативно-правового масиву міжнародного співробітництва за участю Національної поліції становлять численні міжнародні акти (угоди, конвенції, меморандуми), які закріплюють домовленості й зобов'язання України щодо співпраці та взаємодії з правоохоронними органами інших держав, країнами загалом, міжнародними організаціями з питань протидії злочинності, боротьби з її окремими формами, обміну досвідом та інформацією, проведення спільних дій, взаємного ресурсного забезпечення тощо. Водночас співробітництво

потребує організації виконання міжнародних положень у діяльності Національної поліції, її органів і підрозділів, з приводу чого виникають адміністративні правовідносини, які своєю чергою є предметом регулювання саме адміністративного законодавства. Таким чином, у нормативно-правовому масиві міжнародної співпраці за участю України адміністративне законодавство регламентує внутрішні процеси забезпечення проведення співробітництва, а також використання його результатів на практиці.

5. Розкрито сутність адміністративно-правового механізму здійснення міжнародного співробітництва за участю Національної поліції як визначеної нормами адміністративного законодавства системи взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих елементів, за допомогою яких створюються умови та реалізуються різні напрями міжнародного співробітництва за участю Національної поліції, її органів і структурних підрозділів. Кожен структурний елемент такого механізму має власне юридичне призначення та зміст. Водночас у сукупності вони забезпечують організацію умов проведення міжнародного співробітництва за участю поліції, досягнення поставлених у межах цього напрямку діяльності цілей. Виокремлено такі елементи зазначеного механізму: принципи міжнародного співробітництва; суб'єкти забезпечення міжнародного співробітництва; об'єкт міжнародного співробітництва; адміністративно-правові форми та методи здійснення міжнародного співробітництва.

6. З'ясовано, що міжнародне співробітництво за участю Національної поліції слід класифікувати: 1) за суб'єктом, з яким встановлюється співробітництво: міжнародна співпраця з державами та міжнародними організаціями; 2) за типом відносин: партнерство та наставництво; 3) за ціллю реалізації: співпраця з отримання допомоги, протидії правопорушенням, забезпечення безпеки й порядку.

Формами міжнародного співробітництва за участю Національної поліції запропоновано вважати врегульовані адміністративно-правовими нормами

групи публічно-правових, організаційно-управлінських дій та операцій, що вчиняються спеціально уповноваженими підрозділами МВС, органами й підрозділами поліції, спрямовані на реалізацію механізму й цілей міжнародного співробітництва у відповідній сфері. До форм міжнародного співробітництва за участю Національної поліції зараховано: 1) організацію обміну інформацією з питань запобігання, протидії та попередження правопорушень; 2) направлення поліцейських для виконання визначених міжнародними угодами завдань і функцій; 3) проведення спільних операцій і робота міжнародних слідчих (оперативних) груп; 4) організацію проведення круглих столів, конференцій, тренінгів, інших наукових та науково-практичних заходів.

7. Методами міжнародного співробітництва за участю Національної поліції визнано сукупність способів, прийомів, заходів і процедур, що використовуються міжнародними правоохоронними органами та Національною поліцією для організації, координації та реалізації спільних заходів з метою забезпечення правопорядку, боротьби зі злочинністю та зміцнення громадської безпеки на міжнародному й національному рівнях. До переліку таких методів віднесено: метод переконання, організаційний, управлінський, економічний, інформаційний, аналітичний методи, методи планування та прогнозування.

8. Виокремлено особливості залучення Національної поліції до участі в міжнародних операціях з підтримки миру і безпеки: по-перше, спеціальний порядок залучення поліцейських до таких місій, що регулюються нормами міжнародного та національного законодавства; 1) наявність спеціально уповноваженого кола суб'єктів, які відповідають: а) за відбір і підготовку фахівців; б) підготовку навчально-методичних матеріалів; в) розроблення та впровадження планів реалізації відповідних заходів; 3) особливі підстави та умови для виникнення досліджуваних міжнародних правовідносин; 4) розширений перелік гарантій міжнародного та національного характеру

для поліцейських, які беруть участь в операціях з підтримки миру та безпеки;
5) більш широкий перелік вимог до поліцейських, які залучаються до міжнародних операцій, порівняно з тими, що містяться у Законі України «Про Національну поліцію». Як недолік відмічено, що на сьогодні адміністративно-правові механізми залучення саме Національної поліції до участі в міжнародних операціях з підтримки миру й безпеки є недосконалими та потребують комплексного доопрацювання.

9. Констатовано, що розвиток адміністративного законодавства в частині вдосконалення адміністративно-правового регулювання організації та здійснення міжнародного співробітництва за участю Національної поліції має здійснюватись за такими напрямками:

а) нормативно-правовий, який передбачає: по-перше, розроблення Концепції розвитку Національної поліції України, метою якої має бути вдосконалення правових, організаційних і кадрових засад діяльності Національної поліції. Окремим напрямом вказаної Концепції має бути покращення міжнародного співробітництва поліції; по-друге, перегляд ст. 4 Закону України «Про Національну поліцію», у якій доцільно більш детально визначити організаційні засади участі поліції в міжнародному співробітництві, а також повноваження цього центрального органу виконавчої влади в межах досліджуваних правовідносин; по-третє, розроблення Інструкції підготовки поліцейських до участі в міжнародних заходах та операціях, метою якої має бути забезпечення високого рівня професійної, правової та психологічної підготовки поліцейських, які беруть участь у міжнародних заходах, підвищення ефективності їхньої діяльності й забезпечення відповідності міжнародним стандартам у правоохоронній галузі;

б) організаційний напрям, у межах якого першочерговим кроком має бути вдосконалення системи кадрового забезпечення, що своєю чергою передбачає: 1) посилення вимог до кандидатів на посади в департаменти, які

відповідають за міжнародне співробітництво; 2) покращення системи підготовки поліцейських, яка має бути орієнтована на вивчення міжнародного досвіду, законодавства, а також серйозну мовну підготовку. Крім того, наголошено на потребі у впровадженні новітніх інформаційних технологій, таких як штучний інтелект, за допомогою якого вбачається можливим здійснювати комплексний аналіз значного масиву даних та автоматизувати процес збору, обробки й збереження інформації. Обґрунтовано напрями розв'язання проблеми корупції в поліції, що сприятиме підвищенню загального рівня довіри до поліції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адміністративне право України (Загальна частина): Навчальний посібник. Ю.П. Битяк, В.В. Зуй. Х.: ТОВ «Одіссей», 1999. 224 с.
2. Адміністративне право України (загальна частина) : навч. посіб. Остапенко О. І. Ковалів М. В., Єсімов С. С. та ін ; Вид. 2-е, доп.. Львів :СПОЛОМ, 2021. 616 с
3. Адміністративне право України. Повний курс : підручник. Галуцько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
4. Адміністративне право України: Підручник для юрид. вузів і фак. / За ред. Ю.П. Битяка. Харків: Право, 2000. 520с.
5. Адміністративно-правове регулювання публічного адміністрування в Україні: навч. посіб. для студ. юрид. ф-тів. заг. ред. О.Г. Бондар, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков та ін. Запоріжжя: ЗНУ. 2014. 204 с.
6. Андрійченко Н.С. Адміністративно-правові засади оцінювання ефективності діяльності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України : дис. ... д-ра філософії : 081 Право. Суми, 2020. 234 с.
7. Антикорупція на паузі. Україна в Індексі сприйняття корупції – 2024 / URL: <https://cpi.ti-ukraine.org>
8. Арсен Аваков: МВС співпрацює з Інтерполом та Європолем для недопущення зовнішнього втручання у сервери ЦВК: стаття від 18.02.2019. Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: https://mvs.gov.ua/press-center/news/Arsen_Avakov_MVS_spivpracyu_z_mizhnarodnimi_instituciyami_shchob_ne_dopustiti_zovnishnogo_vtruchannya_u_serveri_CVK__18385.
9. Баклан О.В. Контрольно-наглядова діяльність та адміністративний примус в сфері охорони праці (на матеріалах підрозділів

державного нагляду за охороною праці Головного штабу МВС України): дис... канд. юрид. наук : Київ: Національна академія внутрішніх справ України. 2002. 240 с.

10. Балашов А. М. Формування механізмів державного управління сталим розвитком регіонів України [Текст] : дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02 / Балашов Анатолій Миколайович ; Класич. приват. ун-т. - Запоріжжя, 2010. 315 арк.

11. Бандурка О. М. Адміністративна діяльність: Особлива частина : підручник / за заг. ред. проф. О. М. Бандурки. Х. : Еспада, 2000. 368 с.

12. Бандурка О.М. Основи управління ОВС. Харків: Основа, 1998. 349 с.

13. Бандурка О.М. Управління в органах внутрішніх справ України: Підручник. Харків: Ун-т внутр. справ, 1998. 480 с.

14. Бандурка О.М., Юридична деонтологія: Підруч. для вищ. закл. освіти МВС України. Х.: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 336 с.

15. Бандурка О.О. Управління державною податковою службовою і Україні: організаційно-правові аспекти: канд. д-ра. наук : Київ: Київський міжнародний університет. 2007. 441 с.

16. Бані-Насер Фаді Миротворчі операції ООН: теорія і практика / Фаді Бані-Насер // Проблеми міжнародних відносин. 2015. Вип. 10-11. С. 24-36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pmv_2015_10-11_4

17. Бардадим О. Концепція стимулювання креативності персоналу підприємства на основі аналізу його компетенцій. Економіка та держава. 2010. № 9. С. 70–73

18. Безпалова О.І. Горбач Д.О. Поняття та структура адміністративно-правового статусу Національної гвардії України. Форум права. 2017. № 5. С. 31–38.

19. Березовська І.Р. Поняття і характеристика структурних елементів механізму застосування адміністративно-правових засобів забезпечення

інформаційної безпеки України. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2013. №2., с.31-35.

20. Бельська Т.В., Хомайко К.О. Співробітництво органів влади з міжнародними організаціями як важливий аспект соціально-економічного розвитку України. Публічне урядування : зб. наук. пр. К. : ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2018. № 2 (12). С. 68-79.

21. Бишевец О. В. Тактико-психологічне забезпечення проведення окремих слідчих (розшукових) дій: навч. посібник / О.В. Бишевец / за ред. проф. М. А. Погорецького. К.: Алерта, 2015. 140 с.

22. Білодід І.К. Словник української мови: в 11 томах. Том 9, 1978. Стор. 520.

23. Бойко А.М. Теорія детермінації економічної злочинності в Україні в умовах переходу до ринкової економіки: канд. д-ра. наук : Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка. 2009. 428 с.

24. Бойчук Р.П. Форми, методи та інструменти державного регулювання інвестиційної діяльності. Право та інноваційне суспільство. № 2 (7). 2016. С. 9-17

25. Бортник С. М. До проблеми визначення поняття відбору на службу в Національну поліцію України / С. М. Бортник // Прикарпатський юридичний вісник. 2015. Вип. 3 (9). С. 149-152

26. Бояринцева М. А. Адміністративно-правовий статус громадянина України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. К., 2005. 206 с.

27. Буглак Ю. О. Напрями підвищення ефективності взаємодії органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в Україні. Науковий вісник публічного та приватного права. 2018. Вип. 3. Том 1. С. 128–133.

28. Варич О.Г. Економічні функції сучасної держави: природа, зміст, тенденції розвитку в Україні [Текст] : дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 /

Варич Ольга Григорівна ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. К., 2006. 209 арк.

29. Вархов А.Г. Адміністративно-правовий механізм взаємодії суб'єктів сектору безпеки й оборони щодо забезпечення національної безпеки: питання теорії та практики: канд. юрид. наук : Кропивницький: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка. 2023. 226 с.

30. Васильєв А.С. Адміністративне право України (загальна частина). Х.: Одісей, 2001. С. 41-47.

31. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТ „Перун”. 2003. 1440 с.

32. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 2-е вид. голов. ред. В. Т. Бусел, редактори-лексикографи: В. Т. Бусел, М. Д. Василега-Дерибас, О. В. Дмитрієв, Г. В. Латник, Г. В. Степенко. К. : Ірпінь : ВТФ "Перун", 2005. 1728 с.

33. Вільчак Я.М. Особливості договірної правоздатності міжнародних економічних організацій (на прикладі системи ООН): канд. юрид. наук : Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. 2009. 187 с.

34. Власов А. В. Адміністративно-правові форми діяльності суб'єктів публічного адміністрування у сфері торговельної діяльності. НАУКОВІ ЗАПИСКИ. СЕРІЯ: ПРАВО | SCIENTIFIC NOTES. SERIES: LAW. Вип. 15. 2023 URL: <https://pravo.cusu.edu.ua/index.php/pravo/article/download/340/345/66>

35. Воронятніков О.О. Міжнародне співробітництво національної поліції України у сфері боротьби зі злочинністю. Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль, 16-17 квіт. 2021 р. Тернопіль : Університетська думка, 2021. С. 239-242.

36. Гаврилюк А. В. До характеристики адміністративно-правового статусу Національної поліції як суб'єкта міжнародного співробітництва. *Юридична наука*. 2020. № 3. Т. 2. С. 201–205.

37. Гаврилюк А. В. До характеристики ключових форм міжнародного співробітництва за участю Національної поліції. *Держава та регіони: Серія «Право»*. 2022. № 3(77). С. 280–284.

38. Гаврилюк А. В. До проблеми визначення поняття адміністративно-правового механізму здійснення міжнародного співробітництва за участю Національної поліції. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2024. Вип. 5. С. 198–202.

39. Гаврилюк А. В. Міжнародне співробітництво як важливий напрям діяльності Національної поліції. *KELM*. 2024. № 5(65). С. 143–146 (Республіка Польща).

40. Гаврилюк А. В. Підтримка миру та безпеки, як одна з основних сфер міжнародного співробітництва за участю Національної поліції. Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 12–13 серпня 2020 р. – Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2020. С. 132–134.

41. Гаврилюк А. В. Міжнародно-правові засади міжнародного співробітництва за участі Національної поліції. Науково-практичні засади розвитку наукової думки на сучасному етапі державотворення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 22–23 вересня 2021 р. – Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2021. С. 118–120.

42. Гаврилюк А. В. До характеристики елементів адміністративно-правового механізму здійснення міжнародного співробітництва за участі Національної поліції. Інноваційні підходи до реформування сучасного законодавства: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 20–21 квітня 2023 р. – Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2023. С. 44–46.

43. Галай А.О. Організаційно-правові засади формування та функціонування персоналу установ виконання покарання [Текст] : дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Галай Андрій Олександрович ; Київський ін-т внутрішніх справ. К., 2003. 229 с.

44. Галуцько В.В., Курило В.І., Короєд С.О. та ін. Адміністративне право України. Т. 1. Загальне адміністративне право: навчальний посібник. Херсон, 2015. 272 с.

45. Гаруст Ю.В. Поняття адміністративно-правового механізму забезпечення прав громадян у податковій сфері. Наука і правоохорона. 2012. № 3(17). С. 16–20.

46. Гетманець О.П. Правове регулювання бюджетного контролю в Україні: дис... д-ра. юрид. наук : Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ. 2009. 427 с.

47. Гогоша О. Формування поняття і принципів миротворчої діяльності ООН / О. Гогоша // Вісник Львівського університету. Серія : Міжнародні відносини. 2012. Вип. 30. С. 121-127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Mv_2012_30_16

48. Гошовський В.М. Функція захисту в адміністративно-деліктному процесі України: канд. юрид. наук : Київ: Київський міжнародний університет. 2010. 217 с.

49. Гречанюк С. К. Організаційно-правові засади взаємодії кримінальновиконавчих установ з державними органами та недержавними організаціями : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь, 2006. 253 с.

50. Грішин Т. В., Касьянюк В. Ю., Неклонський І. М. Основні етапи прогнозування та головні принципи оцінювання небезпечних впливів при виникненні надзвичайних ситуацій на потенційно небезпечних об'єктах / URL: http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/7435/1/Збірник%20ПТБ%202018_Неклонський.pdf

51. Грохольський В.Л. Управління діяльністю спеціальних підрозділів МВС України по боротьбі з організованою злочинністю: дис. ... канд. юрид. наук : Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ. 2004. 415 с.

52. Гумін О.М., Пряхін Є.В. Адміністративно-правовий статус особи: поняття та структура. Наще право. 2014. №5., с.32-37.

53. Гусарєв С. Д. Теоретичні аспекти забезпечення правового статусу особистості в Україні. Науковий вісник Дніпропетр. юридичного ін-ту МВС України. 2000. № 1. С. 38-43.

54. Гусаров С. М. Адміністративно-процесуальний статус органів внутрішніх справ щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення (проступки) та механізм його реалізації. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2009. № 2. С. 96.

55. Гуславський В.С. Сутність міжнародного співробітництва, його принципи, тенденції та напрямки удосконалення // Вісник Національного університету внутрішніх справ. 2005. Вип. 31. С. 312-317.

56. Гуславський В.С. Управління співробітництвом ОВС України х правоохоронними органами країн СНД: організаційно-правові засади: автореферат. Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ. 2006. 40 с.

57. Дараганова Н.В. Адміністративно-правовий статус екіпажу повітряного судна України: дис. ... канд. юрид. наук : Київ: Юридичний інститут «Інститут повітряного і космічного права». 2009. 228 с.

58. Дем'ян Ю.М., Книженко С.О. Захист цивільних осіб та місії ООН. Миротворча діяльність поліції (зарубіжний досвід) : зб. тез доп. учасників XVIII Міжнар. студент. наук.-практ. конф. інозем. мовами, 20 квіт. 2017 р., м. Харків, Україна / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017., с.75-77

URL:

https://www.univd.edu.ua/general/publishing/konf/20_04_2017/pdf/67.pdf

59. Департамент міжнародних зв'язків. Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua/struktura/departament-miznarodnogo-spivrobitnictva>.

60. Департамент міжнародного поліцейського співробітництва. Офіційний веб-портал Національної поліції України. URL: <https://www.npu.gov.ua/pro-policiyu/struktura-nacionalnoyi-policiyi/departament-miznarodnogo-policejskogo-spivrobitnictva>.

61. Дикань Н.В. Менеджмент: навч. Посібник. Н.В. Дикань, І.І. Борисенко. К.: Знання, 2008. 389 с.

62. Дніпров О. Адміністративно-правові відносини в умовах трансформації предмета адміністративного права. Підприємництво, господарство і право. 2021. №3., с.175-179.

63. Дніпров О. Концептуальні засади діяльності виконавчої влади в Україні. Вісник АПСВТ, 2020, № 3-4., с.35-40

64. Додіна Є.Є. Адміністративно-правовий статус громадських організацій в Україні: дис. ... канд. юрид. наук : Одеса: Одеська національна юридична академія. 2001. 176 с.

65. Дузькрятченко В. В., Волченко А. О. Сутність поняття "планування" в системі управління. Матеріали П'ятої Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції "Управління розвитком соціально-економічних систем" 26-30 квітня 2021 р. Харків: ХНТУСГ, 2021. С. 170-173.

66. Дуфенюк О. М. Корупція в поліції: кілька штрихів до аналізу проблеми. Проблеми вдосконалення діяльності правоохоронних органів щодо виявлення, припинення та превенції корупційних проявів: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Львів, 29 травня 2020 року) / упорядник А. В. Баб'як. Львів: ЛьвДУВС, 2020., с.61-65

67. Енциклопедичний словник з державного управління. уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. К. : НАДУ, 2010. 820 с.

68. Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів ХХІ століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. – Т. 1. – 790 с., с.173-175.

69. Єшова Н.Г. Поняття правового механізму в контексті публічної політики: міжнародний досвід для України. Інвестиції: практиката досвід. 2020. № 19-20. С. 179-185.

70. Жидкова О.С. Цивільно-правовий механізм захисту права на недоторканість ділової репутації: дис. ... канд. юрид. наук : Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ. 2008. 215 с.

71. Журба О.В. Праця громадян України за кордоном: особливості правового регулювання: дис. ... канд. юрид. наук : Харківський національний університет внутрішніх справ. 2008. 194 с.

72. Завидняк І.О. Поняття й сутність міжнародного співробітництва в розслідуванні фінансових злочинів транснаціонального характеру. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2020. №47 том 2., с.102-105.

73. Заходи попередження та протидії корупції в поліції в органах поліції / URL: <https://uplan.org.ua/analytics/zakhody-zapobihannia-ta-protydii-koruptsii-v-orhanakh-politsii/>

74. Іванов А.В. Міжнародне співробітництво держав у боротьбі зі злочинністю. 2024. №4., с.680-683.

75. Інструкція з організації проходження служби у складі міжнародних операцій з підтримання миру і безпеки національним персоналом із числа поліцейських, військовослужбовців Національної гвардії України. Наказ Міністерства внутрішніх справ України 31 липня 2019 року № 63 / URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1089-19/conv#Text>

76. Інформаційні системи і технології в обліку / Терещенко Л.О., Матієнко-Зубенко І.І. Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2004. 187 с.
77. Іншин М. І. Сучасний стан нормативно-правового забезпечення початкової підготовки кандидатів на службу в ОВС України / М. І. Іншин // Вісник Нац. ун-ту внутр. справ. 2001. Вип. 16. С. 196–204
78. Іншин М.І. Проблеми правового регулювання праці державних службовців України: дис. ... д-ра. юрид. наук : Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ. 2005. 452 с.
79. Казміришин Е.О. Адміністративно-правові інструменти забезпечення реалізації державної політики у сфері європейської інтеграції України. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2019. №5., с.78-83.
80. Калайда А.В. Адміністративно-правові засади міжнародного співробітництва та підрозділів Національної поліції України: дис. ... канд. юрид. наук : Київ: Національна академія внутрішніх справ. 2021. 214 с.
81. Клемпарський М.М. Державні службовці як суб'єкти трудового права України: дис. ... д-ра. юрид. наук : Харків: Харківський національний університет внутрішні справ. 2014. 403 с.
82. Князька Л. А. Адміністративно-правове регулювання в галузі соціального захисту населення : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2010. 215 с.
83. Кобко Є. В. Організаційно-кадрові засади забезпечення національної безпеки держави. Актуальні проблеми правового забезпечення протидії злочинності: тези доповідей учасників науково-практичного семінару (м. Харків, 14 травня 2020 р.). С. 78–80.
84. Кобко Є.В. Адміністративно-правовий механізм забезпечення Національної безпеки держави: дис... д-ра. юрид. наук : Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ. 2023. 400 с.
85. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України. Академічний курс: підруч. К: Юрінком Інтер, 2011. 576 с.

86. Колпаков В.К. Адміністративне право України: Підручник. К.: Юрінком Інтер, 1999. 736 с.
87. Колпаков В.К. Адміністративно-правові відносини: поняття та види. Юридичний науковий електронний журнал. 2013. №1., с.101-104.
88. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин: конвенція, міжнародний документ від 20.12.1988. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_096.
89. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності: конвенція, міжнародний документ від 15.11.2000. Офіційний вісник України. 2006. №14. Ст.340.
90. Конвенція про кіберзлочинність: конвенція, міжнародний документ від 23.11.2001. Офіційний вісник України. 2007. №65. Ст.107.
91. Конопльов В.В. Організаційно-правовий механізм підготовки та прийняття управлінських рішень в адміністративній діяльності органів внутрішніх справ: дис... д-ра. юрид. наук : Харків: Кримський юридичний інститут ХНУВС. 2006. 413 с.
92. Конопльов В.В. Організаційно-правовий механізм підготовки та прийняття управлінських рішень в адміністративній діяльності органів внутрішніх справ : Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Х., 2006. 32 с.
93. Конституція України: закон від 28.06.1996 №254к/96-ВР. Офіційний вісник України. 2010. №72/1. Ст.2598.
94. Концепція дослідження професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Західної Європи: стратегічний аспект / Н. І. Мельник // Молодий вчений. 2016. № 11. С. 454-459. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_11_108
95. Конюкова І.Я., Сидоровська Є.А. Соціальний статус у сучасній міжкультурній комунікації. Культура і сучасність : альманах. 2022. № 1. С. 56–61.

96. Копетюк М. І. Нормативно-правові аспекти визначення понять "соціальний захист" і "соціальне забезпечення". Історико-правовий часопис, 2019. № 1. С. 66-69
97. Корнєєв Ю. О. Інформаційне забезпечення розвитку підприємницької діяльності. Вісник НАН України. 2008. № 5. С. 24–31
98. Корнієнко В. О. Україна в Європі і світі : електронний навчальний посібник / В. О. Корнієнко. – Вінниця : ВНТУ, 2018. URL: <https://multimedia.posibnyky.vntu.edu.ua/mm/Ukraine-EU/>.
99. Костюк С.А. Теорія права: Курс лекцій. К.: Вентурі, 1996. 208 с.
100. Кохановська О.В. Теоретичні проблеми інформаційних відносин у цивільному праві: Монографія / О. В. Кохановська. К.: Київський університет, 2006. 463 с.
101. Криміналістика: підруч. / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель [та ін.]: за ред. В. Ю. Шепітька. 5-те вид. переробл. та допов. К.: Ін Юре, 2016. 640 с.
102. Круп'як Л.Б. Організація діяльності державного службовця: Навч. посібник. Тернопіль: Крок. 2015. 243с.
103. Кузьмич А.В. Модель комплексного механізму співпраці органів публічної влади з самоврядними організаціями у процесах сталого розвитку територій. Наукові перспективи. 2024. №3(45)., с.250-259.
104. Кучер О.В. Поняття та структура адміністративно-правового статусу суб'єктів нагляду і контролю за додержанням законодавства про працю. Право та державне управління. 2022. №3., с.296-301.
105. Литвин І.І. Адміністративно-правові відносини у сфері надання освітніх послуг: : дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07 / Класичний приватний університет. Ужгород, 2016. 428 с.
106. Литвинов О.М. Соціально-правовий механізм протидії злочинності в Україні (теоретичні та практичні засади): дис. ... д-ра. юрид.

наук : Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ. 2010. 432 с.

107. Маліков В.В. Адміністративно-правові форми забезпечення громадського порядку. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. Вип. 28. Т. 2. С. 144–147.

108. Маляренко В. Т. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України. Підручник. Київ. Юрінком Інтер. 2007. 350 с.

109. Марусевич Д.О. Адміністративно-правове регулювання соціального захисту поліцейських : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2021. 236 с.

110. Марченко О.В. Об'єкт державного регулювання ринку рекламних послуг в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2015. Випуск 31. Том 2., с.153-155.

111. Мельник В.І. Поняття та особливості адміністративно-правового механізму забезпечення функціонування системи економічної безпеки України. Актуальні проблеми політики. 2020. Вип. 65. С. 125-129.

112. Мельник Р.С. Загальне адміністративне право в питаннях і відповідях : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 308 с.

113. Меморандум про взаєморозуміння між Національною поліцією України та Міністерством внутрішніх справ Держави Катар щодо співробітництва у сфері запобігання та боротьби зі злочинністю: меморандум, міжнародний документ від 05.04.2021. Офіційний вісник України. 2021. №89. Ст.5791.

114. Миротворці ООН: у яких країнах проходять операції з підтримки миру / URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/06/15/infografika/svit/myrotvorczyi-onn-yakux-krayinax-proxodyat-operacziyi-pidtrymky-myru>

115. Міжнародна організація кримінальної поліції - Інтерпол: структура, управління та основні напрями діяльності / URL: <https://univd.edu.ua/uk/post/1748>

116. Міжнародне медичне партнерство: стаття. Офіційний веб-портал Міністерства охорони здоров'я України. URL: <https://moz.gov.ua/uk/mizhnarodne-medichne-partnerstvo>.

117. Мінченко О.В. Особливості здійснення юридичної діяльності в умовах германської правової сім'ї [Текст] : дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Мінченко Ольга Василівна ; Київський національний ун-т внутрішніх справ. К., 2009. 218 с.

118. Москальов М.А., Москальов А.А. Моделі взаємодії бізнесу і держави в умовах сучасних трансформацій. 2016. Випуск №5., с.14-18.

119. Москович Л.М. Організаційно-правові проблеми статусу суддів: дис. ... канд. юрид. наук : Харків: Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого. 2003. 224 с.

120. Мосьондз С.О. Правові інструменти діяльності громадськості у фері запобігання корупції в Україні. Журнал східноєвропейського права. 2023. №111., с.5-10.

121. Нагорічна О.С., Слободян В.В. Основні форми міжнародного співробітництва України у митній справі. Класичний приватний університет. 2020. Випуск 3(20)., с.34-42.

122. Нацполіція розширює міжнародне співробітництво для притягнення до відповідальності російських воєнних злочинців: стаття від 30.01.2025. Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua/news/nacpoliciia-rozsiriuje-miznarodne-spivrobitnictvo-dlia-priatiagnennia-do-vidpovidalnosti-rosiiskix-vojennix-zlocinciv>.

123. Нацполіція спільно з європейськими правоохоронцями припинила діяльність міжнародного кол-центру з доходом у 1 200 000 євро: стаття від 13.08.2024. Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua/news/nacpoliciia-spilno-z-jevroleiskimi-pravoohoronciami-pripinila-diialnist-miznarodnogo-kol-centru-z-doxodom-u-1-200-000-jevro>.

124. Невмержицький Є. В. Корупція в Україні: причини, наслідки, механізми протидії : монографія / Є. В. Невмержицький. – К. : КНТ, 2008. 368 с

125. Негодченко О.В. Забезпечення прав і свобод людини органами внутрішніх справ: організаційно-правові засади: дис. ... д-ра. юрид. наук : Харків: Національний університет внутрішніх справ. 2003. 467 с.

126. Нижник Н.Р., Мосов С.П., Леліков Г.І. Про співвідношення категорій: „процес” і „механізм” та їх використання в управлінській діяльності органів виконавчої влади. Державне управління в Україні наукові, правові, кадрові та організаційні засади. Навч. Посібник. За заг. ред. НР. Нижник, ВМ. Олуйка. Львів: Видавництво Національного університету „Львівська політехніка”, 2002., с.245-254.

127. Новий тлумачний словник української мови: у 4 т.: Для студ. вищих та серед. навч. закл. уклад. В. Яременко, О. Сліпушко. К.: Аконіт, 1999. Т. 2: Ж - ОБД. [Б. м.]: [б.в.], 1999. 911 с.

128. Носік Ю.В. Права на комерційну таємницю в Україні (цивільно-правовий аспект): дис. ... канд. юрид. наук : Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка. 2006. 221 с.

129. Онисьєв В.А. Взаємодія правоохоронних органів у розкритті легалізації (відмивання) доходів одержаних злочинним шляхом: дис. ... канд. юрид. наук : Київ: Київський національний університет внутрішніх справ. 2010. 192 с.

130. Орлів М. С. Підготовка і прийняття управлінських рішень : навч.-метод. матеріали / М. С. Орлів ; упоряд. Г. І. Бондаренко. К. : НАДУ, 2013. 40 с

131. Основи методології та організації наукових досліджень: навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.

132. Офіцери служби освітньої безпеки пройшли тренінг з лідерства від міжнародних партнерів: стаття від 12.09.2024. Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua/news/oficeri-sluzbi-osvitnyoyi-bezpeki-proisli-trening-z-liderstva-vid-miznarodnix-partneriv>.

133. Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України. Департаменти. URL: <https://mvs.gov.ua/struktura/structure-departments>

134. Павличенко П. П., Литвиненко Д. А. Соціологія. Навчальний посібник. К.: Лібра, 2000. 254 с.

135. Панчишин А. В. Поняття, ознаки та структура категорії «правовий статус. Часопис Київського університету права. 2010. № 2. С. 95-98.

136. Пархоменко Н.М., Легуша С.М. До визначення змісту загальних (філософських) методів теорії держави і права / Н.М, Пархоменко, С.М. Легуша // Часопис Київського університету права. 2008. №1., с.26-31.

137. Пашко П.В. Організаційно-економічний механізм забезпечення митної безпеки України: дис. ... д-ра. юрид. наук : Львів: Інститут регіональних досліджень. 2009. 429 с.

138. Перепелиця А. В. Адміністративно-правове регулювання підготовки персоналу для органів внутрішніх справ України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Львів, 2009. 272 с.

139. Перепелюк А. Механізм правозастосування: структура та принципи організації. Вісник Академії правових наук України. 2012. №3(70)., с.274-282.

140. Петрушенко В. Тлумачний словник основних філософських термінів. Львів: Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2009. 264 с.

141. Петков В. П. Основи переконання в адміністративній діяльності органів внутрішніх справ (організаційно-правові аспекти) / В. П. Петков // Форум права, № 1, 2005., с.58-64

142. Підрозділи системи МВС пройшли міжнародний тренінг з кібербезпеки у Польщі: стаття від 06.12.2023. Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua/news/pidrozdili-sistemi-mvs-proisli-miznarodnii-trening-z-kiberbezpeki-u-polshhi>.

143. План роботи Міністерства внутрішніх справ України на 2024 рік: наказ від 25.12.2023 №1070. Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua/upload/1/8/2/1/4/1/plan-roboti-mvs-na-2024-rik-zi-zminami-1.pdf>.

144. Плєскач В.Л. Інформаційні системи і технології на підприємствах: підручник / В.Л. Плєскач, Т.Г. Затонацька. К. : Знання, 2011. 718 с.

145. Подорожній Є. Ю. Професійний відбір поліцейських як чинник забезпечення їх конкурентоспроможності / Є. Ю. Подорожній // Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану : зб. наук. пр. (м. Харків, 26 трав. 2022 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. тактич. та спец. фізич. підготовки ф-ту № 3, Наук. парк «Наука та безпека». Харків : ХНУВС, 2022. С. 107-109

146. Подорожній Є.Ю. Особливості юридичної відповідальності у трудовому праві України: дис... д-ра. юрид. наук : Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ. 2016. 426 с.

147. Поліція затримала учасників транснаціональної групи, які вербували українців для перевезення нелегалів – Сергій Князєв: стаття від 14.12.2018. Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: https://mvs.gov.ua/press-center/news/Policiya_zatrimala_uchasnikiv_transnacionalnoi_grupi_yaki_verbuvali_ukrainciv_dlya_perevezennya_nelegaliv__Sergiy_Knyazv_FOTO_VIDEO_17101.

148. Потопальський А. В. Особливості професійної підготовки поліцейських. Професійна підготовка суддів, прокурорів та працівників правоохоронних органів: національний і зарубіжний досвід : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 19 верес. 2019 р.). Київ : Нац. акад. прокуратури України, 2019. С. 122–123

149. Приймаченко Д.В. Адміністративна діяльність митних органів у сфері реалізації митної політики держави: дис. ... д-ра. юрид. наук : Дніпропетровськ: Академія митної служби України. 2007. 468 с.

150. Прийняття управлінських рішень: організаційно-психологічний аспект : навч. посіб. / М. М. Білинська, Ю. В Ковбасюк К. : НАДУ, 2011. 232 с.

151. Про затвердження Інструкції про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол: наказ від 17.08.2020 № № 613/380/93/228/414/510/2801/5. Офіційний вісник України. 2020. №74. Ст.2362.

152. Про затвердження Інструкції про порядок направлення представників Національного центрального бюро Інтерполу до Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол / Наказ Міністерств внутрішніх справ України 29 листопада 2018 року № 968 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1447-18#Text>

153. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: постанова, положення від 28.10.2015 №878. Офіційний вісник України. 2015. №89. Ст.2972.

154. Про затвердження Положення про Національну поліцію: постанова, положення від 28.10.2015 №877. Офіційний вісник України. 2015. №89. Ст.2971.

155. Про затвердження Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції: наказ від 24.12.2015 №1625. Офіційний вісник України. 2016. №11. Ст.485.

156. Про затвердження Порядку направлення офіцерів зв'язку до Європейського поліцейського офісу: наказ, порядок від 29.10.2019 №905. Офіційний вісник України. 2019. №91. Ст.3015.

157. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: закон від 15.02.1995 №62/95-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1995. №10. Ст.62.

158. Про здійснення міжнародного співробітництва Міністерством оборони України та Збройними Силами України: наказ, інструкція від 23.07.2021 №218. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/card/v0218322-21>.

159. Про міжнародне територіальне співробітництво України: закон від 24.04.2024 №3668-IX. Відомості Верховної Ради України. 2024. №30. Ст.213.

160. Про міжнародні договори України: закон від 29.06.2004 №1906-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. №50. Ст.540.

161. Про Національну поліцію / Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>

162. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: закон від 30.06.1993 №3341-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993. №35. Ст.358.

163. Про Порядок розгляду пропозицій щодо участі України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки: указ, порядок від 01.02.2000 №153/2000. Офіційний вісник України. 2000. №5. Ст.157.

164. Про протидію торгівлі людьми: закон від 20.09.2011 №3739-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. №19-20. Ст.173.

165. Про схвалення Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року: розпорядження, стратегія від 15.11.2017 №1023-р. Офіційний вісник України. 2018. №23. Ст.808.

166. Про участь національного персоналу в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки: наказ від 31.07.2019 №639. Офіційний вісник України. 2019. №82. Ст.2799.

167. Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки / Закон України від 23.04.1999 № 613-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/613-14/conv#Text>

168. Радченко О.В. Ціннісний вимір трансформації державно-політичного режиму в Україні: дис. ... д-ра. юрид. наук : Харків: Харківський регіональний інститут державного управління. 2010. 481 с.

169. Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи / Кол. авторів, наук. керів. Цветков В.В.. К.: Ін-т держ. і права ім.. В.М. Корецького НАН України, 1998. 580 с.

170. Ринажевський Б.М. Адміністративно-правове регулювання діяльності військової служби правопорядку у збройних силах України: дис. ... канд. д-ра. наук : Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ. 2010. 339 с.

171. Роздайбіда А.В, Податкове правопорушення як підстава адміністративної відповідальності: дис. ... канд. юрид. наук : Ірпінь: Академія державної податкової служби України. 2003. 190 с.

172. Роль правоохоронних органів у формуванні правової держави в умовах євроінтеграції України [Текст]: матеріали Всеукр. підсумк. наук.-практ. конф. Частина 1 (Київ, 12 берез. 2015 р.) К: Нац. акад. внутр. справ. 2015. 396 с.

173. Романюк Н, Більчук О. Участь України в миротворчих місіях в Організації Об'єднаних Націй. Міжнародні відносини, суспільні комунікації

та регіональні студії. Міжнародні відносини. 2021. 2(10). URL: <https://www.relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/208/187>.

174. Росоха В.В., Газуда Л. М. Особливості планування в системі маркетингового менеджменту. Науковий вісник Ужгородського університету. 2013. № 2 (39). С. 223-233

175. Семчик О.О. Держава як суб'єкт фінансового права: дис. ... канд. юрид. наук : Київ: Національна академія наук України Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. 2009. 232 с.

176. Сергєєв С.О. Правове регулювання фіскальних правовідносин в Україні: дис. ... канд. юрид. наук : Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ. 2007. 185 с.

177. Середа В.В., Кісіль З.Р. Запобігання корупції в учинах національної поліції України: адміністративно-правовий вимір. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство» URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/313124/304162>

178. Сидоренко Н. С. Механізм реалізації кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства. Юридична наука. 2020. № 8 (110). С. 305–313. URL: <https://journal-nam.com.ua/index.php/journal/article/download/420/407/>

179. Скворцов С.С. Адміністративний договір як засіб управлінської діяльності: дис. ... канд. юрид. наук : Одеса: Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова. 2004.

180. Словник сучасної економіки Макміллана. за ред. Девіда В. Пірса. К.: Арттек, 2000. 640 с.

181. Собакарь А.О. Організаційно-правові основи утворення і функціонування спеціальних економічних зон в Україні: дис. ... канд. юрид. наук : Донецьк: Донецький інститут внутрішніх справ. 2002. 216 с.

182. Собовий О.М. Правовий статус суддів в адміністративно-деліктному провадженні: дис. ... канд. юрид. наук : Київ: Національний університет біоресурсів і природокористування України. 2010. 220 с.

183. Сокурєнко В.В. Міжнародне співробітництво як один із пріоритетних напрямів підвищення ефективності підготовки працівників органів та підрозділів Національної поліції України. Вісник ХНУВС. 2016. №3(74).С.11-19.

184. Солонар А.В. До питання міжнародного співробітництва органів поліції. Порівняльно-аналітичне право. 2017. №3., с.156-159.

185. Сосновик О.О. Діяльність органів внутрішніх справ щодо надання адміністративних послуг: організаційно-правові питання: дис. ... канд. юрид. наук : Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ. 2008. 216 с.

186. Співпраця МВС України та Польщі набуває нової форми активності, – Ігор Клименко: стаття від 21.10.2024. Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua/news/spivpracia-mvs-ukrayini-ta-polshhi-nabuvaje-novoyi-formi-aktivnosti-igor-klimenko>.

187. Статут Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол: статут, міжнародний документ від 13.06.1956. Офіційний вісник України. 2021. №43. Ст.2652.

188. Степаненко К.В. Принцип міжнародного співробітництва в сучасних міжнародних відносин. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2023. №4.

189. Стеценко С.Г. Адміністративне право України: навч. посіб. вид. 2-ге, перероб. та доп. К.: Атіка, 2009. 640 с.

190. Стеценко С.Г. Адміністративне право України: Навчальний посібник / Семен Григорович Стеценко / К.: Атіка, 2007. 624 с.

191. Тарасенко К.В. Конституційно-правовий статус ради національної безпеки і оборони України: дис. ... канд. юрид. наук : Київ: Київський національний університет внутрішніх справ. 2009. 207 с.
192. Тарахонич Т. І. Механізм дії права, механізм правового регулювання, механізм реалізації права: особливості взаємодії. Держава і право. 2010. Вип. 50. С. 12–18.
193. Теорія держави і права. Академічний курс : підручник. Зайчук О. В. та ін. ; за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Київ : ЮрінкомІнтер, 2006. 685 с.
194. Техаські рейнджери готуватимуть інструкторів для КОРДУ Національної поліції України: стаття від 01.09.2015. Арсен Аваков: персональний сайт. URL: <https://avakov.com/tehaski-reyndzheri-gotuvatimut-instruktoriv-dlya-kordu-natsionalnoyi-politsiyi-ukrayini.html>.
195. Ткаченко І. Поняття, зміст та структура правовідносин у сфері соціального захисту громадян. Вісник Академії праці, соціальних відносин та туризму. №3-4., с.62-69.
196. Ткаченко О. В. Методологічні засади дослідження кадрового забезпечення державного управління освітою в Україні / О. В. Ткаченко // Вісник Київського Національного університету ім. Т. Г. Шевченка. 2014. № 1 (1). С. 88-91.
197. Тлумачний словник української мови. За ред. В.С.Калашника. 2-ге вид., випр. і доп. Х., 2004. 992с.
198. Тренінг для працівників поліції від Міжнародного Комітету Червоного Хреста: стаття від 24.05.2023. Офіційний веб-портал Харківського національного університету внутрішніх справ. URL: <https://univd.edu.ua/uk/news/16305>.
199. Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Польща про співробітництво в сфері боротьби з організованою злочинністю:

угода, міжнародний документ від 03.03.1999. Офіційний вісник України. 2004. №11. Ст.706.

200. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Італійської Республіки про поліцейське співробітництво: угода, міжнародний документ від 10.06.2021. Офіційний вісник України. 2024. №17. Ст.486.

201. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво: угода, міжнародний документ від 14.12.2016. Офіційний вісник України. 2017. №62/71. Ст.1901.

202. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: угода, міжнародний документ від 27.06.2014. Офіційний вісник України. 2014. №75. Ст.83.

203. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Іспанією: угода, міжнародний документ від 27.05.2024. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-91145>.

204. Українські та польські правоохоронці ліквідували діяльність потужного наркоугруповання, вилучили майже 350 кг психотропів: стаття. Офіційний веб-портал Офісу Генерального прокурора. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pravoohoronci-likvidovali-diyalnist-parkougrupovannya>.

205. Уркевич В.Ю. Аграрні правовідносини в Україні: автореф дис. ... д-ра. юрид. наук : Харків: Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого. 2007. 31 с.

206. Федоренко Г., Загальнотеоретичні проблеми функціонування держави в умовах регіоналізації. Право України. 2004р. №11.

207. Фелик В. І. Адміністративно-правове забезпечення профілактичної діяльності Національної поліції України : дис. ... д-ра юрид.

наук : 12.00.07 / В. І. Фелик; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Харків, 2017. 479 с.

208. Філософський словник. За ред. В.І. Шинкарука. К.: Головна редколегія УРЕ, 1973. 560 с.

209. Філософський енциклопедичний словник. під ред. В. І. Шинкарука. К. : Абрис, 2002. 742 с.

210. Харитонов О.В. Дозвільна система в Україні: дис. ... канд. юрид. наук : Харків: Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого. 2004. 197 с.

211. Хміль І.В. Адміністративно-правовий механізм міжнародного співробітництва у сфері забезпечення Національної безпеки: дис. ... канд. юрид. наук : Київ: Науково-дослідний інститут публічного права. 2024. 225 с.

212. Шатун В.Т. Основи менеджменту: навч. посіб. Миколаїв: МДГУ ім. Петра Могили, 2006. 376 с.

213. Швидкій І. І. Особливості правового регулювання праці працівників ДАІ як суб'єктів трудових правовідносин [Текст] : дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 / Швидкій Ігор Іванович ; Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля. - Луганськ, 2009. 192 с.

214. Шевченко Е. Визначення поняття адміністративно-правових відносин з урахуванням пріоритетного значення та ролі в них суб'єкта адміністративного права (на прикладі адміністративного суду). Форум права. 2011. № 1. С. 1116-1122.

215. Шумейло Т.А. Поняття та ознаки адміністративно-правового механізму формування та реалізації державної політики у сфері обігу зброї в Україні. Юридична наука. 2020. №8(110)., с.169-176.

216. Юридична енциклопедія: В 6 т. Редкол.: Ю.С.Шемшукенко (голова редкол.) та ін. К.: «Укр.енцикл.», 1998. Т.5. 733 с.

217. Cecelia M. Lynch, Jacques Fomerand United Nations. international organization / URL: <https://www.britannica.com/topic/United-Nations>

218. Havryliuk, A. Crime control as one of the main areas of international cooperation with the participation of the National Police. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2024. № 1. P. 45-51.

219. History of the United Nations: How Was It Founded? / URL: <https://www.thecollector.com/united-nations-history-how-it-was-founded/>

220. Interpol / URL: <https://humanrights-lawyer.com/interpol/>

221. United Nations / URL: <https://www.history.com/topics/us-government-and-politics/united-nations>

ДОДАТКИ

Додаток А

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ
в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Гаврилюк А. В. До характеристики адміністративно-правового статусу Національної поліції як суб'єкта міжнародного співробітництва. *Юридична наука*. 2020. № 3. Т. 2. С. 201–205.

2. Гаврилюк А. В. До характеристики ключових форм міжнародного співробітництва за участю Національної поліції. *Держава та регіони: Серія «Право»*. 2022. № 3(77). С. 280–284.

3. Havryliuk A. Crime control as one of the main areas of international cooperation with the participation of the National Police. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2024. № 1. Р. 45–51.

4. Гаврилюк А. В. До проблеми визначення поняття адміністративно-правового механізму здійснення міжнародного співробітництва за участю Національної поліції. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2024. Вип. 5. С. 198–202.

5. Гаврилюк А. В. Міжнародне співробітництво як важливий напрям діяльності Національної поліції. *KELM*. 2024. № 5(65). С. 143–146 (Республіка Польща).

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Гаврилюк А. В. Підтримка миру та безпеки, як одна з основних сфер міжнародного співробітництва за участю Національної поліції. *Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 12–13 серп. 2020 р.)*. Київ: Наук.-дослід. ін-т публік. права, 2020. С. 132–134.

7. Гаврилюк А. В. Міжнародно-правові засади міжнародного співробітництва за участю Національної поліції. *Науково-практичні засади*

розвитку наукової думки на сучасному етапі державотворення: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 22–23 верес. 2021 р.). Київ: Наук.-дослід. ін-т публік. права, 2021. С. 118–120.

8. Гаврилюк А. В. До характеристики елементів адміністративно-правового механізму здійснення міжнародного співробітництва за участю Національної поліції. *Інноваційні підходи до реформування сучасного законодавства: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 20–21 квіт. 2023 р.). Київ: Наук.-дослід. ін-т публік. права, 2023. С. 44–46.*